

עברית

לקוטי תורה

שיר השירים

לקוטי תורה • שיר השירים

אדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן מליאדי

לשון המאמר עם תרגום לעברית של ימינו

מהדורה 1 • ה'תשפ"ז • 2026

7 מאמרים

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרב, רבי לוי יצחק

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/print](https://likuteitorah.com/print)

על המהדורה

מהדורה 1 • 4 באוקטובר 2026 • כ"ד תשרי תשפ"ז

נדפס כ"ד תשרי ה'תשפ"ז

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

7 מתוך 41 המאמרים שבכרך הזה: אלה שתורגמו עד עתה. השאר יבואו במהדורות הבאות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־[likuteitorah.com](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/); אסור למכור. [/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel) למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha): 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309.

מיוזם חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

כל מהדורה נשמרת ללא שינוי בכתובת משלה; הדפסה מתוקנת היא מהדורה חדשה. המהדורה הזאת: likuteitorah.com/editions/he/likutei-torah-shir-hashirim/1/likutei-torah-shir-hashirim-he-ed1-text-a4.pdf

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

תוכן

שיר השירים

מאמר 1	שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי... שיר השירים אשר לשלמה
מאמר 2	שיר השירים אשר לשלמה שיר השירים אשר לשלמה
מאמר 3	לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך לריח שמניך טובים
מאמר 4	לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך לריח שמניך הטובים
מאמר 5	שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו' "שחורה אני ונאווה, בנות ירושלים"
מאמר 6	שחורה אני ונאווה בנות ירושלים כאהלי קדר כיריעות שלמה "שחורה אני ונאווה, בנות ירושלים"
מאמר 7	ביאור ענין שחורה אני ונאווה ביאור על "שחורה אני ונאווה"

שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי...

שיר השירים אשר לשלמה

1 שיר השירים אשר לשלמה ישקנו מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין. הנה נודע שהקב"ה נקרא חתן.

"שיר השירים אשר לשלמה, ישקני מנשיקות פיהו, כי טובים דודיך מיין". והנה ידוע שהקב"ה נקרא חתן.

וכנ"י נקרא בשם כלה. והיינו ע"ש המשכת והשפעת התורה לישראל. וכמארז"ל ביום חתונתו זה מ"ת.

וכנסת ישראל נקראת בשם כלה. והיינו על שם המשכת התורה והשפעתה לישראל. וכמאמר חז"ל: "ביום חתונתו" — זה מתן תורה.

ולכן המשמח את החתן זוכה לתורה שניתנה בה' קולות בפ"ק דברכות כי חתן חות דרגא.

ולכן "המשמח את החתן זוכה לתורה, שניתנה בחמישה קולות", בפרק הראשון של ברכות, כי "חתן" פירושו "חת דָּרְגָא", ירידה מדרגה.

דהיינו ירידת והמשכת אור א"ס ב"ה להתלבש בתורה. וכנס"י היא מקור נשמות ישראל וכן כל ניצוץ וניצוץ מישראל בפרט הוא בבחי' כלה.

כלומר, ירידה והמשכה של אור אין סוף ברוך הוא להתלבש בתורה. וכנסת ישראל היא מקור נשמות ישראל; וכן כל ניצוץ וניצוץ מישראל בפרט הוא בבחינת כלה.

והנה כלה יש בו ב' פירושים. הא' מלשון כליון שמכלה ומבלה הכל מלשון כלה. (וכמו כלה שארי) (בתהלים ע"ג) דתרגם יונתן אשתיצא גושמי

והנה למילה "כלה" שני פירושים. הראשון הוא מלשון "כיליון", שהיא מכלה ומבלה את הכול, מלשון "כלה", כלומר נכלה. (כמו "כלה שארי") (בתהלים עג), שתרגם יונתן "אשתיצא גושמי", גופי כלה,

דהיינו לשון כליון וכן (בישעיה ט"ז ד') וכך ג"כ בכלה בפתח י"ל הפי' ג"כ עדיין וכ"ה בזהר פי' אחרי (דע"ב) ע"פ כי כלתו היא שצייתא כו'.

כלומר, לשון כיליון. וכן (בישעיה טז, ד). וגם במילה "כלה", בפתח, אפשר לומר שהפירוש הוא על דרך זו. וכך הוא בזהר, פרשת אחרי (דף עב), על הפסוק "כי כלתו היא": "שצייתא", כלומר כלות והסתיימות, וכו'.

כי מלת כלה היא שם דבר המורה על הפעולה כמו רכה זכה דקה ונק' כלה ע"ש שמכלה כו'. כי המילה "כלה" היא שם עצם המורה על הפעולה, כמו "רכה", "זכה", "דקה", והיא נקראת כלה על שם שהיא מכלה וכו'.

וכן איתא ברבות שנתכלו. והבי' מלשון כלתה נפשי כו' (תהלים פ"ד) והיינו תשוקת הנפש לידבק וליכלל באורו ית'.

וכן נאמר במדרש רבה "שנתכלו". והפירוש השני הוא מלשון "כלתה נפשי" וכו' (תהלים פד), כלומר תשוקת הנפש להידבק באורו יתברך ולהיכלל בו.

(וכמו דת"י שם תאיבת נפשי שהוא לשון תשוקה כמו ואל אישך תשוקתך ותרגמו תיאובתך) והענין דהנה בק"ש יש ב' בחי' מס"נ.

(וכמו שתרגם יונתן שם "תאיבת נפשי", שהוא לשון תשוקה, כמו "ואל אישך תשוקתך", שתרגמו "תיאובתך"). והעניין הוא, שהנה בקריאת שמע יש שתי בחינות של מסירות נפש.

הא' למסור נפשו באחד. והבי' ואהבת בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך כו'. ולהבין ענינם וההפרש שביניהם.

הראשונה היא למסור את הנפש ב"אחד". והשנייה היא "ואהבת... בכל נפשך", אפילו הוא נוטל את נפשך וכו'. ויש להבין את עניינם ואת ההבדל ביניהם.

ועוד צ"ל איך שייך ואהבת בכל לבבך. אחר בחי' מס"נ באחד שהרי באהבה כתיב ס"פ נצבים לאהבה כו' כי הוא חייך.

ועוד צריך להבין איך שייכת "ואהבת בכל לבבך" לאחר בחינת מסירות הנפש שב"אחד", שהרי על האהבה נאמר בסוף פרשת נצבים: "לאהבה... כי הוא חייך".

אבל המס"נ הוא להשליך חייו מנגד שהוא ביטול במציאות לאור א"ס ב"ה ממש (וע' בפ' שמות בד"ה להבין מארז"ל ע"פ כי טובים דודיך ובד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא).

אבל מסירות הנפש היא השלכת חייו מנגד, והיא ביטול במציאות לאור אין סוף ברוך הוא ממש. (ועיין בפרשת שמות, בדיבור המתחיל "להבין מארז"ל על הפסוק כי טובים דודיך", ובדיבור המתחיל "חייב אינש לבסומי בפוריא").

וא"כ איך אחר מעלת ומדרגת הביטול דמס"נ באחד יהי שייך בחי ואהבת יש מי שאוהב והענין כי ואם כן, כיצד לאחר מעלת ומדרגת הביטול של מסירות הנפש ב"אחד" שייכת בחינת "ואהבת", שבה יש מי שאוהב? והענין הוא ש...

הנה הבחי' הא' למסור נפשו באחד הוא מחמת שמע ישראל כו' כי שמע מלשון הבנה שהיא התבוננות בגדולת א"ס ב"ה איך שהוא אחד

הנה הבחינה הראשונה, למסור את נפשו ב"אחד", נובעת מ"שמע ישראל" וכו'. כי "שמע" הוא מלשון הבנה, כלומר התבוננות בגדולת אין סוף ברוך הוא, שהוא אחד

כמו קודם שנברא העולם בלי שום שינוי כמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' אתה הוא עד שלא נברא כו' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים.

כמו קודם שנברא העולם, בלי שום שינוי, כמו שנאמר "אני הוי' לא שניתי" וכו'; "אתה הוא עד שלא נברא העולם" וכו'; "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים".

פ"י אלקים המעלים ומסתיר כו' כי לפניו ית' אין שום העלם מעלים ומסתיר כלל כי כולא קמיה כלא חשיב כו'.

כלומר, "אלקים" הוא המסתיר ומעלים וכו', אבל לפניו יתברך אין שום העלם המסתיר כלל, כי הכול קמיה כלא חשיב וכו'.

2 ואי לזאת ולא תחללו את שם קדשי כו' שלא לעשות מקום חלל כו' להיות דבר נפרד ממנו ית' ח"ו וממילא בטלים כל התאוות והישות ולגרמיה כו'

ומשום כך "ולא תחללו את שם קדשי" וכו' — שלא לעשות מקום חלל וכו', שבו יהיה דבר נפרד ממנו יתברך, חס ושלוש. וממילא מתבטלים כל התאוות, תחושת היש והחיים למען עצמו וכו'.

וזהו לשון כליון שמכלה לגרמיה כו' שיתבטלו כל רצונותיו ולא ישאר שום רצון רק אליו י"ת וזהו לשון כיליון: הוא מכלה את החיים למען עצמו וכו', כך שכל רצונותיו מתבטלים ולא נשאר שום רצון מלבד אליו יתברך.

(וזהו ענין כלה שארי ולבבי כמו שת"י אשתיצא גושמי וכמ"ש בזהר פ' אחרי הנ"ל שצייתא דעלמא היא כליון כל הרצונות.

(וזהו ענין "כלה שארי ולבבי", כמו שתרגם יונתן "אשתיצא גושמי", וכמו שנאמר בזהר, פרשת אחרי, הנזכר לעיל, ש"שצייתא דעלמא" היא כיליון כל הרצונות.

ועי' שנת' במ"א ע"פ כי תצא להיות נקודת פנימי' הלב עולה ונכלל באור א"ס ב"ה ולא מהעוה"ז לבד כו' אלא אפי' התחתון והעליון וכמ"ש מי לי בשמים כו' כלה שארי כו'.

וזהו על דרך המבואר במקום אחר על הפסוק "כי תצא": שנקודת פנימיות הלב עולה ונכללת באור אין סוף ברוך הוא, ולא רק מהעולם הזה וכו', אלא אפילו מגן עדן התחתון והעליון, כמו שנאמר "מי לי בשמים" וכו', "כלה שארי" וכו'.

והבחי' הב' היא מלשון כלתה נפשי שהוא לשון תשוקה ואהבה שהוא בחי' ביטול היש דהיינו שהוא יש ודבר (ולא כליון היש לגמרי כמו בבחי' הא') אלא שמבטל א"ע שרוצה ליכלל וליבטל כו'.

והבחינה השנייה היא מלשון "כלתה נפשי", שהיא לשון תשוקה ואהבה. זוהי בחינת ביטול היש: האדם הוא יש ודבר (ולא כליון היש לגמרי, כמו בבחינה הראשונה), אלא שהוא מבטל את עצמו ורוצה להיכלל ולהתבטל וכו'.

ולכן מפסיקים בין ב' בחי' מסי' הנ"ל בבשכמל"ו בחי' יחו"ת שמבחי' מלכותו נתהוו כל הנבראים מאין ליש שאין מלך בלא עם זהו מקור קיום וחיות כל הנבראים.

ולכן מפסיקים בין שתי בחינות מסירות הנפש הנזכרות לעיל באמירת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שהיא בחינת יחודא תתאה. כי מבחינת מלכותו התהוו כל הנבראים מאין ליש, שהרי אין מלך בלא עם; והיא מקור קיומם וחיותם של כל הנבראים.

3 וכתוב ומבלעדי אין אלקים מבלעדי דוקא דהיינו חוץ ממנו ית' ח"ו. אבל הוי' בעצמו הוא אלקים אני הוי' אלקיכם אני בעצמי כו'.

ונאמר "ומבלעדי אין אלקים": "מבלעדי" דווקא, כלומר מחוץ לו יתברך, חס ושלום. אבל הוי' עצמו הוא אלקים: "אני הוי' אלקיכם" — אני בעצמי וכו',

שמצמצם ומסתיר אור א"ס ב"ה הבלתי בע"ג להיות גילוי בחי' נבראים בבחי' יש וכחדין קמצא המצמצם ומסתיר את אור אין סוף ברוך הוא, שאינו בעל גבול, כדי שתתגלה בחינת הנבראים כיש. וזה כקמצא, דלבושי' מיני' ובי' ומבחי' זו של בשכמל"ו נמשך להיות ואהבת בבחי' יש מי שאוהב כו' משא"כ יחו"ע הוא בחי' ביטול ממש במס"נ.

שלבשו ממנו וכו'. ומבחינה זו של "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" נמשכת בחינת "ואהבת", שבה יש מי שאוהב וכו'; מה שאין כן יחודא עילאה, שהיא בחינת ביטול ממש במסירות נפש.

(ובזה מתורץ איך שייך ואהבת אחר המס"נ באחד דהיינו ע"י שמפסיקים בבשכמל"ו ועמ"ש מענין זה בפי' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו באופן אחר קצת. והמ"י שעולה בקנה א').

(ובכך מתורץ כיצד שייכת "ואהבת" לאחר מסירות הנפש ב"אחד": מפני שמפסיקים ב"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". ועיין במה שנכתב בעניין זה בפרשת וישב, בדיבור המתחיל "בכ"ה בכסלו", בדרך מעט שונה; והמשכיל יבין שהדברים עולים בקנה אחד.)

ובי' בחי' אלו נקרא בלשון הקבלה שכינתא עילאה ושכינתא תתאה כו'. והן הם בי' בחי' כלה שנאמר בשיר השירים שכל שיר השירים מדבר על בי' בחי' כלה הנ"ל כידוע

ושתי בחינות אלו נקראות בלשון הקבלה שכינתא עילאה ושכינתא תתאה וכו'. והן שתי בחינות הכלה שעליהן נאמר בשיר השירים, כי כל שיר השירים עוסק בשתי בחינות הכלה הנזכרות לעיל, כידוע,

כי בי' פעמים נאמר ונשנה בשיר השירים החיבוב שבין חתן וכלה ורומז על בי' בחי' כלה הנ"ל כי בשיר השירים נאמר ונשנה פעמיים החיבוב שבין חתן לכלה, והדבר רומז לשתי בחינות הכלה הנזכרות לעיל.

(ועיין בפרדס ש"ח פ"ג מענין שכינתא עילאה ושכינתא תתאה ובזהר הרקיע ר"פ בראשית גבי מש"ש בזהר מה שושנה כו' אוף כנ"י כו')

(ועיין בפרדס, שער ח, פרק יג, בענין שכינתא עילאה ושכינתא תתאה; ובזהר הרקיע, בתחילת פרשת בראשית, על הנאמר שם בזהר: "מה שושנה וכו', אף כנסת ישראל וכו'").

ועמ"ש בפ"י כנ"י לקמן בד"ה ששים המה מלכות בשם המשנת חסידים ועמ"ש בפי' תצוה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק כו' וע' בסה"מ סי' קנ"ו והמכוון הכל אחד

ועיין במה שכתוב בפירוש כנסת ישראל להלן, בדיבור המתחיל "ששים המה מלכות", בשם משנת חסידים; וכן בפרשת תצוה, בדיבור המתחיל "זכור את אשר עשה לך עמלק" וכו'; ועיין בספר ה"מ, סימן קנו. והכוונה בכולם אחת היא,

שהוא ענין שני המדרגות דיחוי"ע ויחוי"ת ועמ"ש עוד מענין בי' בחי' כלה בד"ה וארשתיך לי בהפטרות דפי' במדבר ואפשר הוא ענין אחר קצת והיינו כמ"ש סד"ה כי אתה נרי' בענין דורות הראשונים (ודורות האחרונים):

והיא שתי המדרגות של יחודא עילאה ויחודא תתאה. ועיין עוד בענין שתי בחינות הכלה בדיבור המתחיל "וארשתיך לי", בהפטרות של פרשת במדבר; ואפשר שזהו ענין מעט אחר, והוא כפי שנאמר בסוף הדיבור המתחיל "כי אתה נרי'", בענין הדורות הראשונים והדורות האחרונים.)

4 ב והנה מבי בחי כלה הנ"ל נמשך להיות בי בחי חתנים בחי חות דרגא וזהו קול מצהלות חתנים מחופתם חתנים תרי משמע. והענין יובן במאמר מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול.

ב. והנה משתי בחינות הכלה הנזכרות לעיל נמשכות שתי בחינות של חתנים, בחינת "חת דרגא". וזהו "קול מצהלות חתנים מחופתם" — "חתנים" לשון רבים, ומשמעו שניים. הענין יובן מתוך המאמר "מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול".

5 ולכאורה אינו מובן מהו שם גדול וקטן וכן צריך להבין מה שארז"ל עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד איך שייך בחי שם עד שלא נברא העולם שעדיין לא היי מי שיקראנו בשמו.

ולכאורה אינו מובן מהו "שם גדול" ומהו "שם קטן". וכן צריך להבין את מאמר חז"ל "עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד": כיצד שייכת בחינת שם קודם שנברא העולם, כשעדיין לא היה מי שיקרא לו בשמו?

ויובן ע"פ מה שנודע שהשי"ת נקרא גמרא ובמדרשים בשם הקב"ה שבחרו בשם זה ולא בשמות וכינויים אחרים כמו רחום וחנן לפי שהוא מורה שהוא קדוש ומובדל כו'

ויובן על פי הידוע שהקב"ה נקרא בגמרא ובמדרשים בשם "הקדוש ברוך הוא". בחרו בשם זה ולא בשמות ובכינויים אחרים, כמו "רחום וחנן", מפני שהוא מורה שהוא קדוש ומובדל כו'.

(ועמ"ש בפי מקץ בביאור ע"פ כי עמך מקור חיים ולקמן בדרוש הראשון שע"פ צאינה וראינה) ואין ערוך המשכות והתלבשות אור א"ס בראשית ההשתלשלות אלא כטפה מים אוקיינוס.

(ועיין במה שנכתב בפרשת מקץ, בביאור על הפסוק "כי עמך מקור חיים", ולהלן בדרוש הראשון על הפסוק "צאינה וראינה"). והמשכות והתלבשויות אור אין סוף בראשית ההשתלשלות אינן בערך אליו כלל, אלא כטיפה מן הים.

וזהו מארז"ל הקב"ה יושב ועוסק בתורה כו' פי עצמותו ית' קדוש ומובדל אלא שיושב ומשפיל א"ע להיות מתלבש בתורה כאדם היושב שמשפיל קומתו והארה זו נקרא בחי שם שאינו

וזהו מאמר חז"ל "הקב"ה יושב ועוסק בתורה" וכו': עצמותו יתברך קדוש ומובדל, אלא שהוא "יושב" ומשפיל את עצמו להתלבש בתורה, כאדם היושב ומשפיל את קומתו. והארה זו נקראת בחינת "שם", שאינה

אלא זיו והארה (וענין קודם שנברא העולם היה הוא ושמו בלבד. היינו המקור והשרש והיכולת שיש בא"ס ב"ה שיוכל להיות גילוי בחי זיו והארה שיהיה ממנה התהוות עולמות שיעלה בחפצו ורצונו.

אלא זיו והארה. (והענין של "עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד" הוא המקור, השורש והיכולת שיש באין סוף ברוך הוא שיוכל להיות גילוי של זיו והארה, שממנו יתהוו עולמות כאשר יעלה ברצונו וחפצו.

וכמו זיו השמש הכלול במאור שהוא השמש עצמה. אלא שבנמשל הוא באופן נעלה יותר אין קץ שהרי השמש מאירה הזיו שלא בטובתה משא"כ למעלה מהמשכת וגילוי הזיו עד"מ היינו כשעלה ברצונו כו' א"כ הזיו הכלול בו

והוא כמו זיו השמש הכלול במאור, שהיא השמש עצמה. אלא שבנמשל הדבר נעלה לאין שיעור: השמש מאירה את הזיו שלא מבחירתה, ואילו למעלה המשכת הזיו וגילוי, על דרך משל, הם כאשר עולה הדבר ברצונו וכו'. ואם כן, הזיו הכלול בו

היינו מה שיש ביכולת בו ית' להאיר בחי' זיו והארה כו' אשר יכולת וכח זה נקרא שמו וזהו מ"ש כח אדנ' בכחך הגדול והיינו לפי כי מהותו ועצמותו אינו בגדר השפעה והמשכה כלל עמ"ש בד"ה אתם נצבים.

היינו היכולת שיש בו יתברך להאיר זיו והארה וכו'. יכולת וכוח זה נקראים שמו. וזהו שנאמר "כח אדנ' בכחך הגדול". והיינו משום שמהותו ועצמותו אינן כלל בגדר השפעה והמשכה; ועיין במה שנכתב בדיבור המתחיל "אתם ניצבים".

ולכן כח ומקור ההמשכה נקרא שמו וכמ"ש במ"א בפ"י כי עמך מקור חיים שגם בחי' מקור חיים הוא נקרא עמך שהוא בחי' הטפל וכלא חשיב כו').

ולכן הכוח והמקור של ההמשכה נקראים שמו, וכמו שהוסבר במקום אחר בפירוש "כי עמך מקור חיים": גם בחינת "מקור חיים" נקראת "עמך", כלומר דבר טפל וכלא חשיב וכו').

וזהו ענין שמו הגדול שלמעלה מן ההשתלשלות ושמו הגדול הזה הוא משובח ומפואר עדי עד בבחי' א"ס

וזהו עניין "שמו הגדול", שלמעלה מההשתלשלות; ושמו הגדול הזה משובח ומפואר עדי עד, בבחינת אין סוף.

וזהו כי הוא לבדו ית' יחיד ומיוחד ועיקר חי העולמים הוא רק בחינת מלך כו'

וזהו "כי הוא לבדו יתברך יחיד ומיוחד", ו"עיקר חי העולמים" הוא רק בחינת מלך וכו'.

כי השתלשלות העולמות אינו דרך עילה ועלול כמ"ש בספרים שא"כ היה בחי' שינוי כביכול כי בעילה ועלול יש שינוי בהעילה ע"י ההשפעה

כי השתלשלות העולמות אינה בדרך עילה ועלול, כמו שכתוב בספרים; שאם כן הייתה, כביכול, בחינת שינוי, שהרי בעילה ועלול יש שינוי בעילה בעקבות ההשפעה.

כמו עד"מ בשעה שהרב משפיע לתלמידו בהכרח משים עיונו בהשפעה ואין שכלו פנוי לעיין בענינים ושכליים כמו שהי' פנוי קודם ההשפעה

כמו, דרך משל, רב המשפיע לתלמידו: הוא מוכרח להפנות את מחשבתו אל ההשפעה, ושכלו אינו פנוי לעיין בענינים וברעיונות כפי שהיה פנוי קודם שהשפיע.

אבל בו יתברך הרי אתה הוא קודם שנברא העולם ומשנברא העולם בלי שום שינוי ח"ו.

אבל בו יתברך נאמר: "אתה הוא קודם שנברא העולם ומשנברא העולם", בלי שום שינוי חס ושלוש.

והיינו לפי שמקור חיות העולמות הוא רק מבחי' שמו לבד בחי' מלכות (ועיין עוד מענין שמו הגדול בפ' שלח ע"פ אני כו' אשר הוצאתיך מא"צ).

והיינו משום שמקור חיות העולמות הוא רק מבחינת שמו, בחינת מלכות. (ועיין עוד בענין שמו הגדול בפרשת שלח, על הפסוק "אני... אשר הוצאתיך מארץ מצרים".

ובפ' פינחס בד"ה צו את בני' כו' מענין שמו גימ' רצון. וע"פ ואלה שמות כו').

ובפרשת פינחס, בדיבור המתחיל "צו את בני ישראל" וכו', בענין "שמו", שערכו בגימטריה "רצון". וכן על "ואלה שמות" וכו').

ובאמת כי נשגב שמו לבדו. ואין ההמשכה מבחי' שמו ע"י עילה ועלול שא"כ היה הכל בחי' א"ס.

ובאמת "נשגב שמו לבדו". וההמשכה מבחינת שמו אינה בדרך עילה ועלול, שאם כן היה הכול בבחינת אין סוף.

אלא שההמשכה ע"י צמצום ודילוג עד שנמשך רק בחינת קו וחוט ממלכות דא"ס ועוד כמה צמצומים והעלמות אין מספר

אלא שההמשכה נעשית על ידי צמצום ודילוג, עד שנמשך רק בחינת קו וחוט ממלכות דאין סוף, ואחר כך צמצומים והעלמות נוספים, אין מספר,

(ע' בספר של בינונים ח"ב פ"ט בהג"ה) עד שיוכל להיות בחי' השתלשלות עילה ועלול וכידוע ענין סוכ"ע וממכ"ע כו'.

(עיין בספר של בינונים, חלק ב, פרק ט, בהגהה), עד שיכולה להיות בחינת השתלשלות של עילה ועלול, וכידוע ענין סוכ"ע וממכ"ע כל עלמין וממלא כל עלמין וכו'.

והנה התלבשות והמשכה זו משמו הגדול להתלבש בתורה יושב ועוסק בתורה היא בחי' רננה דאורייתא כי אורייתא מחכמה נפקת.

והנה התלבשות והמשכה זו משמו הגדול, להתלבש בתורה — "יושב ועוסק בתורה" — היא בחינת רננה דאורייתא, כי "אורייתא מחכמה נפקת".

נפקת דייקא היינו בחיי גילוי של התורה היא מחכמה אבל הארה העליונה להיות התלבשות אור
א"ס ב"ה בחכמה עילאה חכים

"נפקת" דווקא: כלומר, בחינת התורה הגלויה היא מחכמה. אבל ההארה העליונה שעל ידה אור אין סוף ברוך
הוא מתלבש בחכמה עילאה, "חכים",

ולא בחכמה ידיעא היא בחיי טעמי התורה ורננה דאורייתא זרקא מקף שופר כו' (כי הנה הטעמים הם
ג"כ כמו בחיי אותיות שהיא ענין המשכו' וכנודע מענין טנת"א.

"ולא בחכמה ידיעא", היא בחינת טעמי התורה ורננה דאורייתא — זרקא, מקף, שופר וכו'. (כי גם הטעמים הם
כעין אותיות, שהם עניין של המשכות, כידוע בעניין טנת"א.)

אך כי הם אותיות והמשכות מבחי' תענוג עליון בחיי כי עמך מקור חיים מה שלמעלה אפי' מבחי'
ח"ע ואצ"ל שהם למעלה מבחי' אותיות הדבור שהם נמשכים מן החכמה. והענין דכמו שיש אותיות
הדבור ויש אותיות המחשבה.

אלא שהם אותיות והמשכות מבחינת תענוג עליון, בחינת "כי עמך מקור חיים", שלמעלה אפילו מבחינת חכמה
עילאה, ואין צריך לומר שהם למעלה מאותיות הדיבור, הנמשכות מן החכמה. והענין הוא, שכמו שיש אותיות
הדיבור ואותיות המחשבה,

כך יש אותיות הכלולים בשכל וגם בלמעלה מהשכל. וזהו ענין הטעמים וטעם ג"כ לשון טוב טעם
ומתיקות והיינו שהם אותיות והמשכות תענוג עליון מבחי' שעשוע המלך בעצמותו וכדכתיב ואהיה
אצלו שעשועים.

כך יש אותיות הכלולות בשכל וגם למעלה מן השכל. וזהו ענין הטעמים; ו"טעם" הוא גם לשון טעם טוב
ומתיקות. כלומר, הם אותיות והמשכות של תענוג עליון, מבחינת שעשוע המלך בעצמותו, כמו שנאמר "ואהיה
אצלו שעשועים".

ומשם נמשך להתלבש בחכמה עילאה וזהו אני תורתך שעשעתי וכמ"ש במ"א ע"פ ואהיה אצלו
אמון כו' ועיין עוד מענין רננא וטעמים שבתורה ע"פ ויהי מקץ שנתים ימים.

ומשם נמשך להתלבש בחכמה עילאה, וזהו "ואני תורתך שעשעתי", וכמו שהוסבר במקום אחר על "ואהיה אצלו
אמון" וכו'. ועיין עוד בענין רננה וטעמי התורה על הפסוק "ויהי מקץ שנתים ימים".

ובפ' אמור ע"פ והניף הכהן אותם. ובפרשה וזאת הברכה על פסוק תורה צוה כו' ובמקום אחר
נבאר שזהו מ"ש ויהי בישורון מלך כי ישורון יש לומר ג"כ לשון שיר.

וכן בפרשת אמור על הפסוק "והניף הכהן אותם"; ובפרשת וזאת הברכה על הפסוק "תורה צוה" וכו'. ובמקום
אחר הוסבר שזהו "ויהי בישורון מלך", כי אפשר לומר שגם "ישורון" הוא מלשון "שיר".

וגם כמו שהשיר הוא עגול כך בהניגון נעוץ סופו בתחלתו שכשמסיים הניגון יומשך התחלה שלו כו'. וכך למעלה הנגינות וטעמים הם המשכת בחינת סוכ"ע ממש והמשכה זו היא בבחי' מלך כמאמר ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם אקב"ו):

וכשם שהשיר הוא מעגלי, כך בניגון נעוץ סופו בתחלתו: כאשר הניגון מסתיים, התחלתו נמשכת שוב וכו'. כך גם למעלה: הנגינים והטעמים הם המשכה של ממש של האור הסוכב כל עלמין, והמשכה זו היא בבחינת מלך, כמאמר הברכה: "ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו וציוונו".

6 ג וזהו שיר השירים אשר לשלמה. כי שיר הוא ענין ההתכללות ברצוא ושוב ולמעלה הוא בחינת מטי ולא מטי כו'

ג. וזהו "שיר השירים אשר לשלמה". כי "שיר" הוא ענין של היכללות ברצוא ושוב, ולמעלה הוא בחינת מטי ולא מטי כו'.

(ועיין בעץ חיים דבחינת מטי ולא מטי נמשך מפה דא"ק שהוא בחינת אורות הטעמים דא"ק כו' וזהו שיר כו' מנשיקות פיהו ועמ"ש עוד מענין המשכה שבבחינת מטי ולא מטי בביאור ענין מוצאיהם למסעיהם כו' ע"ש)

(ועיין בעץ חיים, שבחינת מטי ולא מטי נמשכת מפה דא"ק, שהיא בחינת אורות הטעמים דא"ק כו'. וזהו "שיר" כו', "מנשיקות פיהו". ועיין עוד בענין ההמשכה שבבחינת מטי ולא מטי בביאור "מוצאיהם למסעיהם" כו').

וזהו שיר השירים פי' שיר שממנו מקבלים השירים שלמטה שיש כמה בחינת שיר ממטה למעלה וזהו "שיר השירים": השיר שממנו מקבלים השירים שלמטה, כי יש כמה בחינות של שיר העולות מלמטה למעלה.

כי מקור הנבראים המחיה ומהווה מאין ליש (שהיא בחינת מלי דאצילות) היא העולה ומתכללת בבחינת ביטול במאצילה כ"ה בבחינת שיר ברצוא ושוב וגם אחרי התלבשות בבי"ע

כי מקור הנבראים, המחיה אותם ומהווה אותם מאין ליש — בחינת מלכות דאצילות — עולה ונכלל בביטול במאציל ברוך הוא, בבחינת שיר של רצוא ושוב. וגם לאחר התלבשותו בבריאה, יצירה ועשיה,

הנה עליות העולמות שעולים ומתכללים כו' נקרא בחינת שיר כמו הנגון בנגן המנגן שיש בו קולות עולים ויורדים במעלות ומורדות ויש כמה מיני עליות עד אין קץ ושיעור והכל בבחינת שיר הנה עליות העולמות, העולים ונכללים כו', נקראות בחינת שיר, כמו ניגונו של המנגן, שיש בו קולות העולים ויורדים במעלות ובמורדות. ויש מיני עליות רבים לאין קץ ושיעור, והכול בבחינת שיר.

וזהו כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר כו' (ועיין מ"ש ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית וע"פ ושם אחיו יובל)

וזהו "כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר" וכו'. (ועיין במה שנכתב על "מזמור שיר חנוכת הבית" ועל "ושם אחיו יובל").

והנה כל השירים הללו שממטה למעלה נקרא שירה בה' לשון נקבה כמ"ש השירה הזאת בחינת כלה ומבחינת כלה נמשך בחינת שמחת חתן מהעלם לגילוי משמח חתן עם הכלה

והנה כל השירים הללו שממטה למעלה נקראים "שירה", בה"א, לשון נקבה, כמו שנאמר "השירה הזאת"; וזהו בחינת הכלה. ומבחינת הכלה נמשכת שמחת החתן, מהעלם לגילוי: "משמח חתן עם הכלה".

פירוש על ידי הכלה שע"י בחינת השירה בה' בחינת כלה נמשך שיר העליון בחינת דכר (ועיין בזהר פרשת וילך דף רפ"ד ע"ב ורפ"ה ע"א)

כלומר, על ידי הכלה: באמצעות בחינת השירה בה"א, בחינת הכלה, נמשך השיר העליון, בחינת דכר. (ועיין בזוהר, פרשת וילך, דף רפד ע"ב ורפה ע"א).

הוא המשכת אור א"ס הסוכ"ע מבחינת שמו הגדול טעמי התורה ורננה דאורייתא בחינת ענג העליון להתלבש בתורה

היינו המשכת אור אין סוף הסובב כל עלמין מבחינת שמו הגדול — טעמי התורה ורננה דאורייתא, בחינת תענוג העליון — להתלבש בתורה.

(ועיין מענין שיר השירים ברכות סוף פסוק שיר השירים זח"ב מ"ח ב' קל"ב א' קמ"ג א"ב קמ"ד א"ב קמ"ה ב' ח"ג ע"ד ב' רפ"ד ב')

(ועיין בעניין שיר השירים במדרש רבה, בסוף הפירוש על הפסוק "שיר השירים"; וזהר חלק ב, מח ע"ב, קלב ע"א, קמג ע"א-ע"ב, קמד ע"א-ע"ב, קמה ע"ב; וזהר חלק ג, עד ע"ב, רפד ע"ב).

(ואפ"ל פ"י שמע ישראל שיר אל כי בנשמות ישראל יש מבחינת שיר ומבחינת השירים עיין לקמן בביאור ע"פ צאינה וראינה ובזח"א ויחי) (דרמ"ה) ועמש"ל מענין ישורון ומ"ש בפי בלק ע"פ ולא ראה עמל בישראל כו':

(ואפשר לפרש "שמע ישראל" — "שיר אל", כי בנשמות ישראל יש מבחינת שיר ומבחינת השירים; עיין להלן בביאור על "צאינה וראינה", ובזוהר חלק א, ויחי (דף רמה). ועיין במה שנכתב לעיל בעניין ישורון, ובפרשת בלק על הפסוק "ולא ראה עמל בישראל" וכו').

7 אשר לשלמה כענין עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאֵל שר של אש בִּי הפכים כו' "אשר לשלמה" (אשר לשלמה): כמו "עושה שלום במרומיו": מיכאל, שר המים, וגבריאֵל, שר האש — שני הפכים וכו'.

כך להיות התחברות והתכללות שני הפכים ממטה למעלה ומלמעלה למטה כי הוא יתברך קדוש ומובדל ואין ערוך כו' וכטפה מים אוקינוס כו'.
כך גם יש חיבור והתכללות של שני הפכים, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. שהרי הוא יתברך קדוש ומובדל, ואין ערוך אליו וכו', [אלא] כטיפה לעומת האוקינוס וכו'.

8 והעולמות הם בחינת יש ונפרד וכדי להיות התלבשות אור א"ס בטפה זו שאין ערוך ממש וכו' מוכרח להיות המשכת עונג עליון שיתענג בהמשכת הטפה כו' והעולמות הם בבחינת יש ונפרד. כדי שאור אין סוף יתלבש בטיפה זו, שאין לה ערוך כלל וכו', מוכרח להיות המשכה של תענוג עליון, שהי' יתענג בהמשכת הטיפה וכו'.

ועונג זה הוא ענין השיר שמזה נעשה השלום התקשרות המשפיע במקבל כו' ויהיה אשר לשלמה תענוג זה הוא עניין השיר, שממנו נעשה השלום — ההתקשרות של המשפיע במקבל וכו'. וכך נעשה "אשר לשלמה".

כי בתיבת לשלמה נכלל בחינת דכר ונוק' גם יחד כי שלמה בחול"ם מלך שהשלום שלו הוא המשכת טפת דכר.

בתיבת "לשלמה" נכללות יחד בחינת זכר ובחינת נקבה: "שלמה" בחולם פירושו "המלך שהשלום שלו", והוא המשכת טיפת הזכר.

וגם שלמה בהי' מורה על לשון נקבה היא בחינת ההעלאה שמלמטה למעלה שבהתחברות שניהם נעשה יחוד עליון ונמשך שיר להשירים ועיין מענין שלמה בהרמ"ז (דקע"ו ע"ב)

גם "שלמה" בהי"א בסופו מורה על לשון נקבה: בחינת העלייה מלמטה למעלה. בחיבור שניהם נעשה ייחוד עליון, ונמשך שיר לשירים. ועיינו בעניין שלמה בהרמ"ז (דקע"ו ע"ב).

והגורם כל זה הוא מה שכתוב ישקני מנשיקות פיהו כי המשכת בחינת שמו הגדול בבחינת שיר וטעמים נקרא בחינת נשיקין גילוי אהבה פנימית כאהבת האב

הגורם לכל זה הוא הכתוב "ישקני מנשיקות פיהו". המשכת בחינת שמו הגדול בשיר וטעמים נקראת בחינת נשיקין — גילוי אהבה פנימית, כאהבת האב

לבנו יחידו שמרוב האהבה הגדולה אשר תוכו רצוף אהבה כאש בוערה אינה יכולה לצאת מכח אל הפועל בגילוי כ"א בבחינת צמצום גדול שמתצמצמת בהכל הפה ורוח פיו

לבנו יחידו. מרוב עוצמת האהבה, שתוכו רצוף אהבה כאש בוערת, היא אינה יכולה לעבור מן הכוח אל הפועל בגילוי אלא בדרך של צמצום גדול, כשהיא מצטמצמת בהכל הפה וברוח פיו.

ואף שזהו מעשה גשמיות אעפ"כ בזה דוקא מתגלה פנימית האהבה מה שאינה מתלבשת בשום כלי אחר לא באותיות הדבור כו' (ועיין מ"ש מזה בד"ה מי יתנך כאח לי כו' אשקך כו')

ואף שמדובר במעשה גשמי, דווקא בו מתגלה פנימיות האהבה, שאינה מתלבשת בשום כלי אחר, אפילו לא באותיות הדיבור וכו'. (ועיין במה שנכתב על כך בד"ה מי יתנך כאח לי וכו', אשקך וכו').

כך התשוקה הזאת והעונג עליון הזה להיות התגלות והתלבשות אור אין סוף בבחינת הטפה וההשפעה שבתורה היא בבחינת דילוג וקפיצה שלא בבחינת ההשתלשלות

כך גם התשוקה הזאת והתענוג העליון הזה — שיהיו גילוי והתלבשות של אור אין סוף בבחינת הטיפה, והשפעת התורה — הם בבחינת דילוג וקפיצה, ולא בבחינת השתלשלות,

כי אם בבחינת צמצום גדול יושב ועוסק בתורה כו' משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול.

אלא בבחינת צמצום גדול: "יושב ועוסק בתורה" וכו'; "משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול".

וזהו יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. שיומם ע"י ישראל העוסקים בתורה ממשיך חסד עליון בכל יום בחינת השפעה מלמעלה למטה וכמארוז"ל פרק לפני אידיהן (ד"ג ע"ב)

וזהו "יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי". "יומם" — באמצעות ישראל העוסקים בתורה נמשך חסד עליון בכל יום, בחינת השפעה מלמעלה למטה, וכמאמר חז"ל בפרק לפני אידיהן (ד"ג ע"ב):

שלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה שניות יושב ודן שלישית יושב וזן וכו' שהוא ענין התלבשות אור א"ס בהשפעה

"שלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, שניות יושב ודן, שלישית יושב וזן" וכו'; זהו ענין התלבשות אור אין סוף בהשפעה.

(פ"י יושב ועוסק בתורה היינו המשכת מוחין חב"ד ובשניות יושב ודן היינו בחינת חג"ת ובשלש שעות שלישית יושב וזן היינו בחינת נה"י כנודע שנצח והוד נקרא לחמו בלחמי. ועיין בזהר פ' פנחס)

(פירוש: "יושב ועוסק בתורה" היינו המשכת מוחין — חכמה, בינה ודעת; "בשניות יושב ודן" היינו בחינת חסד, גבורה ותפארת; ו"בשלש שעות שלישית יושב וזן" היינו בחינת נצח, הוד ויסוד. כידוע, נצח והוד נקראים "לחמו בלחמי". ועיין בזהר פרשת פנחס)

(דרי"ז ב') בענין ולחם לבב אנוש יסעד ההוא לחם דאזילו שחקים כו' שהם נוי"ה ועמ"ש באגה"ק בד"ה (דרי"ז ב'), בענין "ולחם לבב אנוש יסעד": "ההוא לחם דאזילו שחקים" וכו', שהם נצח והוד. ועיינו במה שנכתב באיגרת הקודש בד"ה

להבין משל ומליצה אבל בלילה שירה עמי הוא שיר המלאכים ממטה למעלה שהוא אחר המשכות ישראל ביום יומם יצוה ה' חסדו כו'

"להבין משל ומליצה". אבל "בלילה שירה עמי" הוא שירת המלאכים מלמטה למעלה, הבאה לאחר ההמשכה של ישראל ביום: "יומם יצוה ה' חסדו" וכו'.

ושירה כתיב שירו קרי הוא ענין יחוד זו"נ כנ"ל ולכן כתיב פיהו ולא פיו בתוספת ה' בחינת דבר ונוקבא:

"ושירה" כתוב, ו"שירו" קוראים — ענין יחוד ז"א ונוקבא, כנ"ל. לכן כתוב "פיהו" ולא "פיו", בתוספת ה"א: בחינת זכר ונקבה.

9 ד והנה כל זה הוא בחינת חתן הא' חות דרגא המשכת אור א"ס להתלבש בתורה חכמה עילאה חכים ולא בחכמה ידיעא וכו'.

ד. כל זה הוא בחינת החתן הראשון, "חות דרגא" — המשכת אור אין סוף להתלבש בתורה, חכמה עילאה, "חכים ולא בחכמה ידיעא" וכו'.

ובחינת חתן הב' הוא כשכבר נמשך ונתלבש אור א"ס ב"ה בתורה שיהא נמשך גם למטה בבי"ע ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל

בחינת החתן השני היא כאשר אור אין סוף, לאחר שכבר נמשך והתלבש בתורה, נמשך גם למטה, בבי"ע: "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל"

(ועי' בלק"ת בתהלים ס"י ע"ח על פסוק זה) להיות גילוי אור א"ס למטה כמו למעלה ויהא נמשך גם למטה עונג העליון בתורה ומצות דבי"ע.

(ועיינו בלקוטי תורה על תהילים, ס"י ע"ח, על פסוק זה), כדי שיהיה גילוי של אור אין סוף למטה כמו למעלה, וגם למטה ימשך התענוג העליון בתורה ובמצוות של בי"ע.

וזהו שארז"ל אלפים שנה קודם שנברא העולם קדמה התורה פי' אלפים היינו אאלפך חכמה אאלפך בינה שמתחלה המשכה ראשונה דתורה היא משמו הגדול בחכמה ובינה

וזהו שאמרו חז"ל: "אלפים שנה קודם שנברא העולם קדמה התורה". פירוש "אלפים" הוא "אאלפך חכמה, אאלפך בינה", משום שהמשכה הראשונה של התורה היא משמו הגדול אל חכמה ובינה.

וזהו בחינת חתן חות אי ואח"כ בחינת חתן כי הוא מה שנמשך התורה מבי אלפין הנ"ל בעולם הוא בחינת המדות דז"א

זוהי בחינת החתן הראשון, ה"חות" הראשון; ואחר כך בחינת החתן השני היא המשכת התורה משתי ה"אלפין" הנ"ל אל העולם, שהיא בחינת המידות של ז"א

(ועמ"ש בד"ה השמים כסאי ובביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בני ישראל בפי אמור ובד"ה והיה אור הלבנה כוי בפי צו ובביאור ע"פ שוש אשיש גבי כחתן יכהן פאר) דהיינו מה שנמשך התורה למטה בבי"ע.

(ועיינו במה שנכתב בד"ה השמים כסאי, ובביאור על פי "ונקדשתי בתוך בני ישראל" בפרשת אמור, ובד"ה והיה אור הלבנה וכו' בפרשת צו, ובביאור על פי "שוש אשיש" בעניין "כחתן יכהן פאר": כלומר, המשכת התורה למטה בבי"ע.

וזהו אשר קדשנו במצותיו אשר הוא עונג העליון נמשך במצותיו ובתורה כי התורה אינה רק פירוש וביאור המצות.

וזהו "אשר קדשנו במצותיו": התענוג העליון נמשך במצותיו ובתורה, שהרי התורה אינה אלא פירוש וביאור של המצוות.

והנה במצות נאמר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם פירוש שהאדם עושה אותם להיות מצות וכמ"ש ועשיתם אותם אתם כתיב ואח"כ וחי בהם שמקבל מהם חיות שהן למעלה ממדרגת האדם.

והנה במצוות נאמר "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם". פירוש הדבר שהאדם עושה אותן למצוות, כמו שכתוב "ועשיתם אותם" — "אתם" כתיב. ואחר כך "וחי בהם": הוא מקבל מהן חיות, משום שהן למעלה ממדרגת האדם.

דהנה כל המצות הם מדברים גשמיים אתרוג סוכה ציצית וקרבנות מן הבהמה מן הבקר וצאן ששרש

שהרי כל המצוות נעשות באמצעות דברים גשמיים: אתרוג, סוכה, ציצית וקרבנות מן הבהמה, מן הבקר והצאן; ושורש

הבהמה היא מבחינת התהו לפני מלך מלך לבני ישראל כוי למעלה מבחינת אדם וכמאמר חז"ל אפילו יתוש קדמך אלא שנפל למטה בשירה.

הבהמה הוא מבחינת התהו, "לפני מלך מלך לבני ישראל" וכו', למעלה מבחינת אדם, וכמאמר חז"ל: "אפילו יתוש קדמך"; אלא שהיא נפלה למטה בשבירה [בדפוס כתוב "בשירה"].

10 ומה שהיה יכול להתברר וליכלל בקדושה נתהוו מלאכים מיכאל וגבריאל כו' ומה שלא היה יכול להתברר נפל למטה מטה עד שבעולם העשיה נתהוו בהמות וחיות גשמיים וכל אשר נעשה תחת השמש

מה שהיה יכול להתברר ולהיכלל בקדושה נעשה מלאכים, מיכאל וגבריאל וכו'; ומה שלא היה יכול להתברר נפל למטה מטה, עד שבעולם העשיה נעשו בהמות וחיות גשמיות וכל אשר נעשה תחת השמש.

ועל ידי האדם (שם מ"ה בחינת התיקון בחינת חכמה) שמעלה ומקריב קרבנו על גבי המזבח

ועל ידי האדם (שם מ"ה, בחינת התיקון, בחינת חכמה), שמעלה ומקריב את קרבנו על גבי המזבח,

הנה זאת תורת הבהמה היא העולה למקורה ושרשה שבעולם התהו למעלה מבחינת אדם עד שהאדם הוא מקבל חיות מהם וחי בהם כו'.

הנה "זאת תורת הבהמה": היא עולה למקורה ולשרשה שבעולם התהו, למעלה מבחינת אדם, עד שהאדם מקבל מהן חיות ו"חי בהם" וכו'.

ועד"ז הוא בכל המצות שציצית הוא מצמר גשמי ותפילין מקלף כו'. הוא ג"כ עד"ז שלמטה הנה האדם הוא העושה אותם להיות מצוה שיומשך בהם המשכת אור א"ס.

וכך גם בכל המצוות: ציצית עשויה מצמר גשמי, ותפילין מקלף וכו'. גם כאן, למטה האדם הוא שעושה אותן למצווה, כדי שתימשך בהן המשכת אור אין סוף.

אבל למעלה הנה מעלת המצות הגבה ומאד נעלה כי תרי"ג מצות דאורייתא ושבעה דרבנן תר"ך עמודים כמו העמוד שמחבר מעלה ומטה וז"ש אחור וקדם צרתני כו'

אבל למעלה מעלת המצוות גבוהה ונעלית מאד, שהרי תרי"ג מצוות דאורייתא ושבע מצוות דרבנן הן תר"ך עמודים, כעמוד המחבר בין מעלה למטה. וזהו שכתוב "אחור וקדם צרתני" וכו'.

והנה המשכת ב' חתנים הנ"ל להיות חות דרגא הוא ע"י ב' בחינות כלה משמח חתן עם הכלה

והנה המשכת שני החתנים הנ"ל, "חות דרגא", נעשית על ידי שתי בחינות כלה: "משמח חתן עם הכלה".

כי מבחינת כלה הא' בחינת מסירת נפש וכליון גורם אתעדל"ע המשכת אור א"ס שמו הגדול להתלבש בתורה חכמה עילאה והחכמה מאין כו'.

כי מבחינת הכלה הראשונה — בחינת מסירות נפש וכליון — מתעוררת אתערותא דלעילא: המשכת אור אין סוף, שמו הגדול, להתלבש בתורה, חכמה עילאה, "והחכמה מאין" וכו'.

ומבחי הכלה הב' כלתה נפשי כו' בחינת יש מי שאוהב כו' כנ"ל נמשך המשכת חכמה עילאה להתלבש גם בתורה ומצות דבי"ע (ועמ"ש בד"ה לבבתני אחותי כלה)

ומבחינת הכלה השנייה, "כלתה נפשי" וכו', בחינת "יש מי שאוהב" וכו', כנ"ל, נמשכת חכמה עילאה להתלבש גם בתורה ובמצוות של בי"ע. (ועיינו במה שנכתב בד"ה לבבתני אחותי כלה.)

ולכן אחר ואהבת בכל נפשך כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' מי שאנכי מצוך כו' ודברת במ.

ולכן לאחר "ואהבת בכל נפשך" נאמר "והיו הדברים האלה אשר אנכי" וכו': מי שהוא "אנכי" מצורך וכו', "ודברת במ".

וכענין אני המשנה המדברת בפ"ך כו' וכמ"ש ואשים דברי בפ"ך דברי ממש. וזהו משכיל לאיתן כו' וכענין "אני המשנה המדברת בפ"ך" וכו', וכמו שכתוב "ואשים דברי בפ"ך" — דברי ממש. וזהו "משכיל לאיתן" וכו'.

פ"י איתן אתנים הם תנאים שבלימוד התורה ממשיך בחינת משכיל שהוא חכמה עילאה להיות נמשך למטה לעולם על ידי בחינת חסד

פירוש "איתן": "אתנים" הם התנאים, שעל ידי לימוד התורה הם ממשיכים את בחינת "משכיל", שהיא חכמה עילאה, כדי שתימשך למטה לעולם על ידי בחינת חסד.

וזהו חסדי ה' עולם אשירה שנמשך לעולם בחינת שיר ותענוג רננא דאורייתא וזהו דירה בתחתונים.

וזהו "חסדי ה' עולם אשירה": נמשכת לעולם בחינת שיר ותענוג, רננא דאורייתא. וזהו דירה בתחתונים.

11 והנה כדי שיהיה התגלות בחינת חתן צריך להיות תחלה בחינת חופה ומקיף המשכת סוכ"ע ואח"כ נמשך ההתגלות בבחינת פנימית חתן.

והנה, כדי שתהיה התגלות של בחינת החתן, צריכה להיות תחילה בחינת חופה ומקיף — המשכת סוכב כל עלמין; ואחר כך נמשכת ההתגלות בבחינת פנימיות החתן.

וזוהו ובצל ידי כסיתך הוא בחינת חופה ומצהלות חתנים הוא מחופתם מבחינת מקיף כו' (ועמ"ש מענין חופה בד"ה כי על כל כבוד חופה ובד"ה תורה צוה כו' וע"פ לסוסתי ברכבי פרעה ובד"ה עיני כל אליך ישברו):

וזוהו "ובצל ידי כסיתך" — בחינת חופה; ו"ומצהלות חתנים מחופתם" — מבחינת המקיף וכו'. (ועיינו במה שנכתב בעניין חופה בד"ה כי על כל כבוד חופה, ובד"ה תורה צוה וכו', ועל פי "לסוסתי ברכבי פרעה", ובד"ה עיני כל אליך ישברו).

12 כי טובים דודיך מיין. הנה ארז"ל עין לא ראתה זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית.

"כי טובים דודיך מיין". הנה אמרו חז"ל: "עין לא ראתה" — זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית.

וכתב תירושי המשמח אלקים כו' מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין כו'. והענין כי היין בענבים מבלע בליעי ויוצא מן ההעלם לגילוי.

וכתוב "תירושי המשמח אלקים" וכו': "מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין" וכו'. והעניין הוא שהיין בענבים בלוע בתוכם, ויוצא מן ההעלם אל הגילוי.

13 ולכן נכנס יין יצא סוד כו' ויין ישמח כו' להוציא מן ההעלם לגילוי וכל דבר שהיה בהעלם והסתר ביותר

לכן, "כשנכנס יין יצא סוד" וכו', ו"יין ישמח" וכו' — כדי להוציא מן ההעלם אל הגילוי. וכל דבר שהיה בהעלם ובהסתר גדולים יותר,

הנה הגילוי שאח"כ ביתר שאת ואין לך דבר בגילוי שלא היה בהעלם תחלה וכמו הולד שהיה טמון בבטן האם וכו'

הגילוי שאחר כך הוא ביתר שאת; ואין דבר שמתגלה שלא היה תחילה בהעלם, כמו הולד שהיה טמון בבטן אמו וכו'.

וכן הזריעה צ"ל הגרעין טמון ומכוסה ונרקב בעפר וכל מה שטמון ומתקרב בארץ יותר. גדילה התבואה אח"כ בתוספת וריבוי הברכה ביותר.

כך גם בזריעה: הגרעין צריך להיות טמון ומכוסה ולהירקב בעפר; וככל שהוא טמון ונרקב יותר בארץ, כך התבואה גדלה אחר כך בתוספת ובריבוי של ברכה.

וכן כל הגליות הם בחי' העלם אותותינו לא ראינו כו' ולפי שהיה צ"ל גילוי פנים בפנים במתן תורה לקבל התורה נגלית היה די

כך גם כל הגליות הן בחינת העלם, "אותותינו לא ראינו" וכו'. ומכיוון שבמתן תורה היה צריך להיות גילוי פנים בפנים, כדי לקבל את התורה כשהיא גלויה, הספיק

בהעלם וגלות רד"ו שנה תחלה וכעת אריכות הגלות הוא לפי שלע"ל יתגלה פנימי וטעמי התורה (ועמ"ש בפ' וארא סד"ה וידבר אלקים אל משה)

העלם וגלות של רד"ו שנה תחילה. ואילו אריכות הגלות כעת היא מפני שלעתיד לבוא יתגלו פנימיות התורה וטעמי התורה. (וראו מה שנכתב בפרשת וארא, בסוף המאמר המתחיל "וידבר אלקים אל משה").

וכמ"ש זורע צדקות מצמיח ישועות שעל ידי הצדקה להחיות רוח שפלים בכסף וזהב גשמיים מצמיח ישועות לשון וישע ה' כו'

וכמו שכתוב: "זורע צדקות מצמיח ישועות" — על ידי הצדקה, להחיות את רוח שפלים בכסף וזהב גשמיים, הוא מצמיח ישועות; "ישועות" הוא לשון "וישע ה'" וכו':

גילוי ש"ע נהורין וזהו ענין יין המשמח אלקים כי אלקים הוא בחינת ההסתר והעלם כמ"ש

גילוי ש"ע נהורין. וזהו ענין יין המשמח אלקים, כי אלקים הוא בחינת ההסתר והעלם, כמו שכתוב:

כי שמש ומגן ה' אלקים שבחינת שם אלקים הוא בחינת מגן ונרתק להעלים ולהסתיר להיות נראה ליש ודבר וכשיוצא מהעלם לגילוי אז תהיה השמחה גדולה לאלקים דוקא.

"כי שמש ומגן ה' אלקים": בחינת שם אלקים היא בחינת מגן ונרתק, המעלימים ומסתירים כדי שהעולם יראה כמציאות בפני עצמו. וכשהוא יוצא מן העלם אל הגילוי, אז השמחה גדולה לאלקים דווקא.

14 וזהו נכנס יין יצא סוד כו' סוד הוי' ליראיו כו' ויין המשומר בענביו הוא בחינת העלם והסתר גדול

מששת ימי בראשית שהגילוי שיהיה לעתיד לבא יהיה בבחינת א"ס עין לא ראתה כו'.

וזהו "כשנכנס יין יצא סוד" וכו': "סוד הוי' ליראיו" וכו'. והיין המשומר בענביו הוא בחינת העלם והסתר גדול מששת ימי בראשית, שכן הגילוי שיהיה לעתיד לבוא יהיה בבחינת אין סוף: "עין לא ראתה" וכו'.

15 ועיין מענין יין המשומר בענביו משי"ב בד"ה ענין ברכת הזימון בסופו. אך הנה כל זה הוא בבחינת

השתלשלות העלם וגילוי בחי' יין כו'.

ועיינו בענין היין המשומר בענביו מששת ימי בראשית במאמר המתחיל "ענין ברכת הזימון", בסופו. אך כל זה הוא בבחינת השתלשלות, של העלם וגילוי, בחינת יין כו'.

אבל דודיך שהוא למעלה מן ההשתלשלות למעלה גם מבחינת ההעלם למעלה מבחינת סובב וממלא כי אין ערוך כו' קדוש ומובדל וקמיה כחשכה כאורה.

אבל "דודיך" הוא למעלה מן ההשתלשלות, למעלה גם מבחינת ההעלם, למעלה מבחינת סובב וממלא, כי אין ערוך וכו'; קדוש ומובדל, ו"קמיה כחשכה כאורה".

פ"י כי כשנמשך ההעלם לידי גילוי הרי זהו נחשב למטה כמו שיוצאים מאפילה לאורה שמתחלה כשהיה האור בבחינת העלם החושך יכסה

כלומר, כאשר ההעלם נמשך לידי גילוי, הדבר נחשב למטה כמו יציאה מאפילה לאורה; בתחילה, כשהאור היה בבחינת העלם, "החושך יכסה".

ועל ידי הגילוי הנה ראו אור גדול ותהיה השמחה גדולה לאלקים אבל קמיה עצמותו ית'

ועל ידי הגילוי "ראו אור גדול", ותהיה שמחה גדולה לאלקים. אבל קמיה, לפני עצמותו ית',

הנה אור וגילוי זה שוה עם החשך שמתחלה דכל נהוראן מתחשכאן קמיה וכתר עליון אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכמא איהו כו'.

האור והגילוי האלה שווים לחושך שהיה בתחילה, שכן "כל נהוראן מתחשכאן קמיה"; וכתר עליון, אף שהוא "אור צח, אור מצוחצח", "אוכמא איהו" וכו'.

16 וזהו כי טובים דודיך התגלות בחינת מהותו ועצמותו הנמשך ע"י תורה ומצות בחינת שיר השירים

כו' התגלות שמו הגדול כו'

וזהו "כי טובים דודיך": גילוי בחינת מהותו ועצמותו, הנמשך על ידי תורה ומצוות; בחינת שיר השירים וכו', גילוי שמו הגדול וכו'.

הנה טובים מיין כו' [ועמ"ש בד"ה מצה זו כו' ובד"ה ושאתם מים בששון בענין ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה ועמ"ש בד"ה אשי רה לה]

הרי הם "טובים מיין" וכו'. [וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "מצה זו" וכו' ובמאמר המתחיל "ושאתם מים בששון", בענין "ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה"; וכן מה שנכתב במאמר המתחיל "אשירה לה" כי גאה גאה",

כי גאה גאה בפירוש אדון הנפלאות ובפ"י כי גאה גאה כו' ומ"ש בד"ה עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי בפירוש וענין משל הקדמוני.

בפירוש "אדון הנפלאות" ובפירוש "כי גאה גאה" וכו'; וכן מה שנכתב במאמר המתחיל "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", בביאור עניינו ופירושו של "משל הקדמוני":

קדמונו של עולם כוי ועיין עוד מענין כי טובים דודיך ברכות בשיר השירים ובפרשת נשא פי, ד
בענין ביום השביעי נשיא

”קדמונו של עולם” וכו’. ועיינו עוד בעניין ”כי טובים דודיך” במדרש רבה על שיר השירים, ובפרשת נשא, פרק
י”ד, בעניין ”ביום השביעי נשיא”.

(זח”ב י”ב ב’ צ”ד ב’ צ”ה א’ ק”נ א’. ומענין ישקני ברכות בשיר השירים ובפרשה כי תשא פמ”א.
זח”א מ”ד ב’ ע’ א’. קל”ז א’. ח”ב קכ”ד ב’ ק”כ ב’ קמ”ז ב’ רנ”ו ב’ ח”ג רפ”ז א’):

(זוהר חלק ב’, י”ב ב’, צ”ד ב’, צ”ה א’, ק”נ א’. ובענין ”ישקני” — במדרש רבה על שיר השירים ובפרשת כי
תשא, פרק מ”א; זוהר חלק א’, מ”ד ב’, ע’ א’, קל”ז א’; חלק ב’, קכ”ד ב’, ק”כ ב’, קמ”ז ב’, רנ”ו ב’; חלק ג’, רפ”ז
א’.)

שיר השירים אשר לשלמה

שיר השירים אשר לשלמה

1 שיר השירים אשר לשלמה. להבין ענין קבלת פני שכינה דהנה ארז"ל (רפ"ב דברכות) השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיו פי' כנסת ישראל נקי אתה כמ"ש בזח"ב (ק"ד א')

"שיר השירים אשר לשלמה". [יש להבין] את ענין קבלת פני השכינה. הנה, אמרו חז"ל (בתחילת פרק ב' דברכות): "השמע לאוזניך מה שאתה מוציא מפיו". כלומר, כנסת ישראל נקראת "אתה", כמו שכתוב בזהר חלק ב' (קד, א),

ור"פ ויגש ור"פ ואתה תצוה ואמרו שאין חיוב לאדם בתפלה רק שישמע ויתבונן מה שאתה הוא כנסת ישראל מוצא מפיו פי'

ובתחילת פרשת ויגש ובתחילת פרשת ואתה תצוה. ואמרו שאין חיוב בתפילה אלא לשמוע ולהתבונן במה ש"אתה" — כלומר, כנסת ישראל — מוציאה מפיו. פירוש,

חיותו ונשמתו יעקב חבל נחלתו וכל ישראל אחד מעורב בחבירו מה שחסר לזה נמצא בחבירו וכשיצטרפו כולם כאחד הם קומה שלימה כידוע

שהיא חיותו ונשמתו, "יעקב חבל נחלתו". כל ישראל מעורבים זה בזה: מה שחסר לזה נמצא בחבירו, וכשכולם מצטרפים יחד הם נעשים קומה שלמה, כידוע.

ולכן כאשר יתפרד אחד מחבירו באיזו פירוד שמנתקת לבכו ורצונו ממנו מאחד הדברי' והענינים והמדות שלו או משכלו ועבודתו במילי דשמיא בתורה ובתפלה וכאשר כן בלבבו אז הוא מחסר במצימות לבו אבר אחד.

ולכן, כאשר אדם נפרד מחבירו באיזו הפרדה המנתקת את לבו ואת רצונו ממנו — באחד מדבריו, מעניניו או ממדותיו, או בשכלו ובעבודתו בעניני שמים, בתורה ובתפילה — וכך הוא בלבבו, הרי במצימות לבו הוא מחסר איבר אחד.

2 ונמצא שאין שמו שלם וע"כ החרד לדבר ה' מאד מאד יזהר בזה ולכן כשיתפלל האדם יגמור בלבו שלא הגוף פי' נפש הבהמית המתהווה היא המתפלל

ונמצא שאין שמו שלם. לכן מי שחרד לדבר ה' צריך להיזהר בזה מאוד מאוד. ומשום כך, כשהאדם מתפלל, עליו להחליט בלבו שלא הגוף — כלומר, הנפש הבהמית שנוצרה — הוא המתפלל,

רק נפש חלק אלוה ממעל היא המתפלל והיא מדבר בו דברי התפלה וכל הענינים הנאמר בה והיא לא יעשה דבר

אלא רק הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל היא המתפללת; היא המדברת בתוכו את דברי התפילה ואת כל הענינים הנאמרים בה, והוא מצדו אינו צריך לעשות דבר

כי אם ישמיע לאזנו אל הרנה והתפלה אשר מזמרת ומשבחת וכאשר יגמר בלבו כן ויעשה כן זאת העבודה נקי קבלת פני שכינה

אלא להשמיע לאוזנו את הרינה והתפילה שהיא שרה ומשבחת. וכשהוא מחליט כך בלבו ופועל בהתאם, עבודה זו נקראת "קבלת פני שכינה".

פירוש שעבודת כנס"י המתחננת ומתנפלת לפני ה' נקרא פני השכינה וענין שמיעת האדם רנתה ותפלה נקי קבלת פני השכינה ככלי המקבל מה שבתוכה פ"י שאינה

פירוש: עבודתה של כנסת ישראל, המתחננת ומשתטחת לפני ה', נקראת "פני השכינה"; והקשבת האדם לשירתה ולתפילתה נקראת "קבלת פני השכינה", כמו כלי המקבל את מה שבתוכו. כלומר, היא

אלא לבוש לה ויש כלי רע אשר לא יוכל לקבל הטוב שבה ותפלטמו דהיינו שלא יוכל לכפוף אזניו ולבכו

אינה אלא לבוש לה. ויש כלי רע שאינו יכול לקבל את הטוב שבתוכו והוא פולט אותו; כלומר, האדם אינו יכול להטות את אוזניו ואת לבו

להבין דברי התפלה והעבודה זה נקרא אין זוכין להקביל פני השכינה שהוא מעשה היצר ותחבולותיו לדחותו ולהסירו מאחרי ה' לבלתי ישמע באזניו ובלבבו יבין ושב ורפא לו.

כדי להבין את דברי התפילה והעבודה. מצב זה נקרא "אין זוכים להקביל פני השכינה", והוא מעשה היצר ותחבולותיו להרחיקו ולהסיטו מללכת אחרי ה', "פן ישמע באוזניו ובלבבו יבין, ושב ורפא לו".

3 וזהו שיר השירים פ"י השירים הוא פרטית ישראל כל אחד מובדל מחבירו ושיר השירים הוא כנס"י והמ"י.

וזהו "שיר השירים": "השירים" הם הפרטים של ישראל, כל אחד נבדל מחברו; ואילו "שיר השירים" הוא כנסת ישראל, ומי שמבין יבין.

וזהו התהללו בשם קדשו דלכאורה אינו מובן לשון התהללו שהוא לשון נפעל כמו נשבע ונאכל דמשמע שבהן נמשך בחי' תהלה והרי אדרבה הם מהללים את ה' והלי'ל הללו את שם קדשו ומהו לשון התהללו.

וזהו "התהללו בשם קדשו". לכאורה אין מובן הלשון "התהללו", שהיא לשון נפעל, כמו "נשבע" ו"נאכל", ומשמעה שהתהילה נמשכת לתוכם. והרי להפך: הם מהללים את ה', והיה ראוי לומר "הללו את שם קדשו". מה פירוש הלשון "התהללו"?

אך הענין הוא עפמ"ש אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך וביאור פסוק זה יובן עד"מ אלא העניין הוא על פי מה שכתוב: "אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך". ביאור הפסוק יובן באמצעות משל.

הנה כשאדם מתפלל ברוב העתים צריך ליגיעה רבה בהתכוננות עד שיתפעל בלב ולפעמים א"צ ליגיעה כלל רק מיד שתעלה במחשבתו אחדות ה' וגדולתו תמשך הלב מאליה בהתפעלות הנה, כשהאדם מתפלל, ברוב הפעמים עליו להתייגע הרבה בהתכוננות עד שלבו מתעורר. ולפעמים אינו צריך להתייגע כלל: מיד כשעולה במחשבתו אחדות ה' וגדולתו, הלב נמשך מעצמו להתעורר,

מבלי שידע מי הוא המושכה בעבותות אה"ר וכפלא יחשב בעיניו מהיכן באה לו הכוונה ברעותא דלבא מאליו וממילא כו'. אך הענין הוא דכתיב למען יזמרך כבוד ולא ידום. מבלי שידע מי מושך אותו בעבותות אהבה רבה. הדבר נחשב בעיניו לפלא: מניין באה לו הכוונה ברעותא דלבא, מעצמה וממילא וכו'? אלא העניין הוא שכתוב: "למען יזמרך כבוד ולא ידום".

4 וכתוב אלקים אל דמי לך ופי' בזוהר דקאי על בחי' מל' שמזמרת תמיד נהורא תתאה קרי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך כו'. וזהו ואני תפלה אני היא בחי' מל' היא בחי' תפלה כו'.

וכתוב "אלקים אל דמי לך". הזוהר מפרש שהפסוק עוסק במדרגת מלכות, השך תמיד: "נהורא תתאה קרי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך" וכו'. וזהו "ואני תפילה": "אני" היא בחינת מלכות, שהיא בחינת תפילה וכו'.

ובחי' מל' כלולה מע"ס חב"ד ומדות ודבור ובחי' הדבור ממנו נמשכו עשרה מאמרות המלוכשים בעולמות ובפרט בנשמות ומלאכים כו' שמקבלים שלא ע"י העלם כ"כ כו'.

בחינת מלכות כלולה מעשר ספירות: חב"ד, מידות ודיבור. מבחינת הדיבור שלה נמשכו עשרת המאמרות, המלוכשים בעולמות, ובייחוד בנשמות ובמלאכים וכו', המקבלים שלא באמצעות הסתר גדול כל כך וכו'.

5 והנה כשיש גילוי אור א"ס בתהלה זו של מדת מל' היינו שהגילוי בחב"ד ומדות עד גם בבחי' הדבור שבמל' כמ"ש למען יזמרך כו'. אל דמי לך כו'.

והנה, כאשר מתגלה אור אין סוף בתוך התהילה של מידת מלכות, כלומר, כשהגילוי הוא בחב"ד ובמידות, עד אפילו בחינת הדיבור שבמלכות, כמו שכתוב "למען יזמרך" וכו', "אל דמי לך" וכו'.

והנה עד"מ באדם התחתון כשמתפלל ברעותא דלבא וגילוי תשוקת הלב שאז הדבורים יוצאים מעומקא דלבא ורשפי אש ודבר היוצא מן הלב נכנס ללב השומע עד שהוא ג"כ מתפעל מזה משא"כ אם הדבור בקרירות כו'.

והנה, בדרך משל באדם שלמטה: כשהוא מתפלל ברעותא דלבא, מתוך גילוי תשוקת הלב, הדיבורים יוצאים מעומק הלב כרשפי אש; ודבר היוצא מן הלב נכנס ללב השומע, עד שגם הוא מתעורר מכך. לא כך כשהדיבור קר וכו'.

6 וכמ"כ יובן עד"מ למעלה בענין ואני תפלה דבחי' מל' שהוא בחי' חב"ד ומדות שבמל' עד גם בחי' הדבור

כך יובן גם למעלה, בדרך משל, בעניין "ואני תפילה" — בחינת מלכות, הכוללת חב"ד ומידות, עד לבחינת הדיבור,

שהוא בחי' האותיות כח הפועל שבנפעלים נשמות ומלאכים מאירים בבחי' גילוי אלקות דברים היוצאי מן הלב כו'

שהיא בחינת האותיות, כוח הפועל בנפעלים — נשמות ומלאכים. האותיות מאירות בהם בגילוי אלקות, כמו דברים היוצאים מן הלב וכו',

עד שמאיר בחי' זו גם בנשמות שלמטה שנמשכי מאליהן להתפעל ולהתלהב לבו לה' בלי יגיעה וזהו בחי' אהוי"ר הנמשכים מלמעלה עבודת מתנה אתן כו'.

עד שבחינה זו מאירה גם בנשמות שלמטה, הנמשכות מאליהן להתעורר ולהתלהב לבן לה', בלי יגיעה. וזהו בחינת אהבה ויראה הנמשכות מלמעלה, כמו שכתוב: "עבודת מתנה אתן" וכו'.

משא"כ לפעמים כשאין נמשך בחי' דבור העליון בבחי' גילוי למטה כמ"ש נאלמתי דומיה כרחל לפני גוזזיה נאלמה

אבל לפעמים אין בחינת הדיבור העליון נמשכת למטה בגילוי, כמו שכתוב "נאלמתי דומיה" ו"כרחל לפני גוזזיה נאלמה".

וגם מחמת גשמיות וחומריות האדם שאין לו כלי לקבל גילוי זה דהיינו כי כדי לקבל דו"ר הבאים מלמעלה הוא ע"י שמעורר תחלה אהו"ר בנפשו.

וזה קורה גם מחמת הגשמיות והחומריות של האדם, שאין לו כלי לקבל גילוי זה. כלומר, כדי לקבל את הדחילו ורחימו הבאים מלמעלה, עליו לעורר תחילה אהבה ויראה בנפשו.

7 וזהו ענין אדי שפתי תפתח. בחי' שם אדי שהוא בחי' מלי' הוא הפותח שפתי האדם המתפלל.

וזהו ענין "אדי שפתי תפתח": בחינת שם אדי, שהיא בחינת מלכות, היא הפותחת את שפתי האדם המתפלל.

ופי יגיד תהלתך לשון יגיד הוא המשכה כמשל המושך מים מגבוה לנמוך שהמים הולכים מאליהם ורק שהאדם גרם בהטותו כלי המים העליונים כמ"כ התהלה והשבח שהנשמה משבחת אינה מצד השגת הנשמה עצמה

"ופי יגיד תהלתך": לשון "יגיד" פירושה המשכה, כמו במשל של אדם הממשיך מים ממקום גבוה למקום נמוך. המים זורמים מעצמם, והאדם רק גרם לכך כשהטה את כלי המים העליונים. כך גם התהילה והשבח שהנשמה משבחת אינם נובעים מהשגת הנשמה עצמה,

שהיא המשיכה דבר מה רק התהלה היא תהלתך העצמי ממדת מלי' ופי אינו אלא המגיד וממשיך בבחי' גרם בעלמא.

כאילו היא המשיכה דבר כלשהו; אלא התהילה היא "תהלתך", התהילה העצמית [שלך], ממידת המלכות, וי"י אינו אלא המגיד והממשיך אותה, כגורם בלבד.

8 והיינו שהפה שבאדם היא כלי להשראת דבור העליון כו'. וזהו ענין התהללו בשם קדשו לשון נפעל ולא נאמר הללו

כלומר, פיו של האדם הוא כלי להשראת הדיבור העליון וכו'. וזהו ענין "התהללו בשם קדשו", בלשון נפעל, ולא נאמר "הללו":

דהיינו כשיש בחי' גילוי מלמעלה אז אומר לנשמות ומלאכים עליונים שתהלתם ושבחם בהשגות שלהם באלקים חיים שאין התהלה שלהם לשיאמר הללו רק שנמשך להם בחי' תהלה זו מלמעלה ופיהם יגיד תהלתו ית' הנמשך בהם מלמעלה

כלומר, כאשר יש גילוי מלמעלה, נאמר לנשמות ולמלאכים העליונים, שהתהילה והשבח שלהם באים מתוך השגתם באלקים חיים, שאין התהילה שלהם שייכת להם כדי לומר "הללו"; אלא בחינת התהילה הזאת נמשכת אליהם מלמעלה, ופיהם יגיד את תהילתו ית', הנמשכת בהם מלמעלה.

(ולכן נאמר זה הפסוק התהללו כשהביאו את הארון לירושלים שאז ע"י גילוי אלקות שבארון שהיא בחי' נורא תהלות נורא אותיות ארון כמ"ש בסה"מ סי' ע"ז ע"ז נמשך בהם גילוי בחי' תהלה להיות התהללו כו').

(ולכן נאמר פסוק זה, "התהללו", כאשר הביאו את הארון לירושלים, כי אז, על ידי גילוי האלקות שבארון, שהיא בחינת "נורא תהלות" — "נורא" אותיות "ארון", כפי שנכתב בסה"מ, סימן ע"ז — נמשך בהם גילוי של בחינת התהילה, כדי שיהיו "התהללו" וכו').

(ועיין בזח"א דקנ"ג סע"א ע"פ וישרנה הפרות ח"ב דקל"ח ע"א). ומכ"ז יובן ענין שיר השירים וכנ"ל:

(ועיין בזח"א דקנ"ג סע"א על הפסוק "וישרנה הפרות", ובזח"ב דקל"ח ע"א). מכל זה יובן ענין שיר השירים, כנזכר לעיל:

לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך

לריח שמניך טובים

1 לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך.

”כי טובים שמניך לריח, שמך שמן שנשפך; על כן העלמות אוהבות אותך.”

(רבות בשה”ש ע”פ זה ובפסוק שובי שובי השולמית ור”פ לך לך ויקרא ספ”ג נשא פיי”ג בקרבן נחשון גבי כלולה בשמן ור”פ תבא) הנה פעמים נקרא התורה יין ופעמים שמן כי טובים דודיך מיין. (ראו מדרש רבה על שיר השירים על פסוק זה, וכן על הפסוק ”שובי, שובי, השולמית”; וכתחילת פרשת לך לך; ויקרא רבה, סוף פרק ג; נשא, פרק יג, על קרבנו של נחשון, בעניין ”כלולה בשמן”; וכתחילת פרשת תבוא. והנה, לפעמים התורה נקראת יין ולפעמים שמן: ”כי טובים דודיך מיין”).

הענין דכתיב (זכריה טי י”ז) ותירוש ינובב בתולות וכגמי פ”ק דכ”ב (ד”ב) מי שלבו אטום כוי היין מפקחו נכנס יין יצא סוד השמחה שהי’ בהסתר מתגלה כוי.

העניין הוא, שנאמר (זכריה ט, יז): ”ותירוש ינובב בתולות”; ובגמרא, בפרק הראשון של בבא בתרא (יב ע”ב): ”מי שלבו אטום וכו’, ”היין מפקחו”; ”נכנס יין יצא סוד” — השמחה שהייתה בהסתר מתגלה וכו’.

ובעבודת ה’ כי טובים דודיך מיין פי’ דודיך אהוי”ר בהתלהבות הבא מהתבוננות שהוא בחי’ יין בינה להתבונן איך שמלכותך עלמא דאתגלייא הוא בחינת התגלות מאין ליש מחיה בחי’ מקום וזמן וממשלתך בכל דור ודור כוי.

ובעבודת ה’, ”כי טובים דודיך מיין” פירושו: ”דודיך” הם אהבה ויראה בהתלהבות, הבאה מהתבוננות, שהיא בחינת היין — בינה: להתבונן כיצד ”מלכותך”, העולם הנגלה, היא בחינת התגלות של הבאת יש מאין, המחיה את ממדי המקום והזמן, ”וממשלתך בכל דור ודור” וכו’.

וזהו בחי' הסוד המוסתר בתוך העולמות עד שנדמה העולם ליש בפני עצמו. והדחילו והרחימו שנולד מזה ההתבוננות יצא הסוד הנ"ל כאלו נראה בחי' האלקות איך דכולא קמיה כלא חשיב ממש כידוע כו'.

וזהו בחינת הסוד המוסתר בתוך העולמות, עד שהעולם נדמה כיש בפני עצמו. והיראה והאהבה שנולדות מהתבוננות זו הן "יצא סוד" הנזכר לעיל: כאילו נראית בחינת האלוקות, כיצד "כולא קמיה כלא חשיב" ממש, כידוע וכו'.

(וזהו ענין מי גילה לבני רז זה מי היינו בינה והוא ענין גילוי החסדים המכוסים ביסוד אימא היינו גילוי האהוי"ר כו').

(וזהו ענין "מי גילה לבני רז זה": "מי" הוא בינה; והוא ענין גילוי החסדים המכוסים ביסוד אימא, כלומר גילוי האהבה והיראה וכו').

וידוע שכנ"י נק' כלה והוא בהיות שהסוד יצא בהתגלוי שמאיר אור אלקות בנשמות ישראל. וזה נק' כד קבילת דכר

וידוע שכנסת ישראל נקראת כלה, וזה כאשר הסוד יוצא להתגלות, ואור האלוקות מאיר בנשמות ישראל. וזה נקרא "כד קבילת דכר" — כאשר קיבלה את הזכר.

(בזהר בא דל"ח ע"ב וע' בזהר הרקיע שם ובסה"מ ד"ט ע"א ס"י כ"א) שהקב"ה נק' חתן.

(בזהר, בא, לח ע"ב; וראו בזהר הרקיע שם, ובספר המאמרים, דף ט ע"א, סימן כא), שכן הקדוש ברוך הוא נקרא חתן.

וכלה לית לה מגרמה כלום כ"א מה שנותנים לה מלמעלה כי בועליך עושיך כו' וכבוד ה' עליך זרח וכלה אין לה כלום משל עצמה, אלא מה שנותנים לה מלמעלה, כי "בועליך עושיך" וכו', ו"כבוד ה' עליך זרח".

כי אשב בחושך ה' אור לי ואתקריי בחי' נערה בה' ה' גבורות דדכורא שנותן לה כביאה ראשונה שהם דודיך הנ"ל עיקרם מעלמא דאתכסיא

"כי אשב בחושך ה' אור לי". והיא נקראת בחינת נערה בה"א: חמש הגבורות של הזכר, שהוא נותן לה בזיווג ראשון; אלו הם "דודיך" הנזכרים לעיל, שעיקרם מעלמא דאתכסיא,

אלא שיוצאים דרך נוקי כו' (וע' בפע"ח שער ק"ש שעל המטה פ"א ד"ה לקוטים ופרק ו' ובמק"מ ר"פ צו)

אלא שהם יוצאים דרך נוקבא וכו'. (וראו פרי עץ חיים, שער קריאת שמע שעל המיטה, פרק יא, הקטע הפותח "לקוטים", ופרק ו'; ומקדש מלך, תחילת פרשת צו.)

ועד לא קבילת שעדיין לא זרח אור אלקות בתוכה ונקי נער בלא הי גבורות הנ"ל והוא מי שלבו אטום ככתולה שלא נתפעל בדו"ר מענין התבוננות עלמא דאתגליא הנ"ל ונקרא עלמות

ועדיין לא קיבלה, כלומר אור האלוקות עדיין לא זרח בתוכה, והיא נקראת "נער" בלי ה"א, [כלומר] בלי חמש הגבורות הנזכרות לעיל. וזהו מי שלבו אטום, כמו כתולה שלא התעוררה ליראה ולאהבה מן ההתבוננות בעולם הנגלה הנזכר לעיל; ואלה נקראות "עלמות".

(ועמ"ש ע"פ עיני כל שאז נקי כל חסר הי דכלה הי"ג דדכורא כוי ועמ"ש מזה בד"ה יחיינו מיומים כוי ועמ"ש ע"פ וארשתיך לי כוי וע"פ ואשה כי תדור כוי וע"פ כי תצא כוי ואח"כ תבא אליה כוי וע"פ טוב לחסות):

(וראו מה שנכתב על "עיני כל", שאז היא נקראת "כל", חסר ה"א של "כלה" — הי גבורות דדכורא וכו'; וראו מה שנכתב על כך במאמר הפותח "יחיינו מיומים" וכו'; ועל "וארשתיך לי" וכו', ועל "ואשה כי תדור" וכו', ועל "כי תצא" וכו', "ואחר כך תבוא אליה" וכו', ועל "טוב לחסות").

2 והעצה שיהי אף בחי' עלמות אהבוך הוא בחי' שמן לריח שמניך טובים. והתורה נקי שמן תורק שהורק מכלי אל כלי שמה שלמטה בא למעלה

והעצה לכך שגם תהיה בחינת "עלמות אהבוך" היא בחינת השמן: "כי טובים שמניך לריח". והתורה נקראת "שמן שנשפך", שמן שנשפך מכלי לכלי, כך שמה שהיה למטה בא למעלה,

שהוא מתהפך כוי אז עולה הריח משולי הכלי הראשון ובמלואו משמן הי הריח למטה כנ"ל כוי כי הוא מתהפך וכו'; ואז עולה הריח מתחתית הכלי הראשון, ואילו כל עוד הכלי היה מלא בשמן היה הריח למטה, כנזכר לעיל וכו'.

והנמשל שהתורה נשתלשלה בעניני גשמיות וסיפורי מעשיות ואותיות גשמיות הי בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא שמתהפך מה שלמטה למעלה ומה שלמעלה למטה כוי.

והנמשל הוא שהתורה השתלשלה לעניינים גשמיים, לסיפורי מעשיות ולאותיות גשמיות: "הי בחכמה יסד ארץ"; "אבא יסד ברתא"; כך שמה שלמטה מתהפך למעלה ומה שלמעלה למטה כוי.

וזהו שמן תורק שמך כל התורה הם שמותיו של הקב"ה אז לריח שמניך כוי ואותיות נקראו סוסים שבאים מהשתלשלות רבות מעלמא דדכורא בחי' שמן כוי

וזהו "שמן שנשפך שמך": כל התורה היא שמותיו של הקדוש ברוך הוא; ואז "לריח שמניך" וכו'. והאותיות נקראות "סוסים", מפני שהן באות דרך שלבים רבים של ירידה מעולם הדכורא, בחינת השמן וכו'.

(ונקי שמן תורק שמתהפך כו' כי האותיות עם היות שהן למטה מהשכל והמדות ונקי אבנים בס"י שהם בחי' דומם

(ונקרא "שמן שנשפך", שמתפך וכו', מפני שהאותיות, אף שהן למטה מן השכל ומן המידות, ונקראות "אבנים" בספר יצירה, בהיותן בחינת דומם,

אבל שרש האותיות והדומם מקורם למעלה מהשכל אלא שהוא כחותם המתהפך כו' ועמ"ש ע"פ מזמור שיר חנכת הבית מענין אותיות ואבנים כו' וע"פ ויגש אליו יהודה כו'.

אולם שורש האותיות והדומם מקורו למעלה מן השכל, אלא שהוא כחותם המתהפך וכו'. וראו מה שנכתב על "מזמור שיר חנוכת הבית" בענין האותיות והאבנים וכו', ועל "ויגש אליו יהודה" וכו').

וזהו לריח שמניך שנמשכין משמן המריח שהוא בחי' ומדרגת שמן המשחה. ועמ"ש מענין אפרסמונא דכיא בביאור ע"פ מי יתנך כו' ועמ"ש מענין שמן המשחה)

וזהו "לריח שמניך", הנמשכים מן השמן המריח, שהוא בחינת ומדרגת שמן המשחה. וראו מה שנכתב בענין אפרסמונא דכיא בביאור על "מי יתנך" וכו', ומה שנכתב בענין שמן המשחה.)

(לקמן) פ' נשא ע"פ זאת חנוכת המזבח ביום המשח כו' ובהרמ"ז פ' אמור (דפ"ט) גבי ההוא שמן עילאה כו'

(בהמשך), בפרשת נשא, על "זאת חנוכת המזבח ביום המשח" וכו'; וברמ"ז על פרשת אמור (פט), בענין "ההוא שמן עילאה" וכו'.

וע' באגה"ק ד"ה ויעש דוד בענין שרש האותיות שמקורן הוא משכל הנעלם וקדמות השכל כו' וראו איגרת הקודש, הקטע הפותח "ויעש דוד", בענין שורש האותיות, שמקורו בשכל הנעלם ובקדמות השכל וכו'.

ועמ"ש ס"פ מקץ בד"ה נר חנוכה מצוה כו' שאותיות התורה שרשן למעלה מעלה מבחי' התורה כו' וראו מה שנכתב בסוף פרשת מקץ, במאמר הפותח "נר חנוכה מצוה" וכו', שאותיות התורה מושרשות למעלה מעלה מבחינת התורה וכו'.

וע"ש שבתורה נאמר ותורה אור והאותיות שרשן מבחי' אור שהוא מקור האור כו' ואור היינו רוח.

וראו שם, שעל התורה נאמר "ותורה אור", ואילו שורש האותיות הוא בבחינת אור, שהוא מקור האור וכו'; ואור היינו רוח.

3 וזהו ענין לריח שמניך כי ריח ורוח ענין אי' כמ"ש במ"א וכמארז"ל ע"פ ריח ניחוחי נחת רוח לפני כו'.

וזהו ענין "לריח שמניך", כי ריח ורוח הם ענין אחד, כפי שמוסבר במקום אחר, וכמאמר חז"ל על "ריח ניחוחי": "נחת רוח לפני" וכו'.

ולכן נק' האותיות סוסים שמגביהים מאד למעלה וכל העלאות ממטה למעלה ע"י האותיות דהרהור לא עביד מידי כו'.

ולכן האותיות נקראות "סוסים", המעלות למעלה מאוד; וכל העליות מלמטה למעלה נעשות באמצעות האותיות, שכן "הרהור לא עביד מידי" וכו'.

ועיין במבוא שערים ש"ג ח"ג פ"ג בענין מפיו דעת כו' והרוכב על הסוס הסוס ישאנו למקום רחוק שלא היה יכול להגיע ברגלים כו'.

וראו מבוא שערים, שער ג, חלק ג, פרק ג, בענין "מפיו דעת" וכו'. וכמו אדם הרוכב על סוס: הסוס יישא אותנו למקום רחוק שלא היה יכול להגיע אליו ברגליו וכו'.

וכמ"כ עד"מ בשומו כל מחשבתו באותיות מגביהים ומעלים אותו למקום גבוה (וכמ"ש מזה לקמן סדי"ה לסוסתי כו') אבל כתיב לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה.

כך גם, בדרך משל, כאשר הוא משקיע את כל מחשבתו באותיות, הן מגביהות ומעלות אותו למקום גבוה (כפי שייכתב על כך בהמשך, בסוף המאמר הפותח "לסוסתי" וכו'). אבל נאמר: "לא בגבורת הסוס יחפץ, לא בשוקי האיש ירצה".

פ"י כשאנו מעמיק חב"ד שלו בהאותיות כ"א מחשבתו בלבד הרי זה כרכיבת הסוס בלבד שרגליו לבד דבוקים בסוס והסוס רץ והוא אינו עושה כלום כו'.

כלומר, כאשר הוא אינו מעמיק את חכמה, בינה ודעת שלו באותיות, אלא משקיע בהן את מחשבתו בלבד, הרי זה כרכיבה בלבד על הסוס: רק רגליו דבוקות בסוס, הסוס רץ והוא עצמו אינו עושה דבר וכו'.

כ"א רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו פ"י שיעמיק חב"ד שלו בהתבוננות גדולת ה' עם דיבוק מחשבתו בהאותיות.

אלא "רוצה ה' את יראיו, את המיחלים לחסדו": כלומר, שיעמיק את חכמה, בינה ודעת שלו בהתבוננות בגדולת ה', ויצמיד את מחשבתו לאותיות.

(ועמ"ש בפי בשלח בד"ה לסוסתי וע"פ אז ישיר) וישים בלבו ענין עצה היעוצה כשרואה שהוא רחוק מאד מהתפעלות הלב והתלהבות מהתבוננות כו'

(וראו מה שנכתב בפרשת בשלח, במאמר הפותח "לסוסתי", ועל "אז ישיר"). ועליו לשים ללב את העצה היעוצה, כאשר הוא רואה שהוא רחוק מאוד מהתעוררות הלב והתלהבות מן ההתבוננות וכו':

ומשפיל א"ע בתכלית לאמר מה אני כי יה יה לי התלהבות כי לבי אטום היות

ישפיל את עצמו עד הקצה, ויאמר: "מה אני, שיהיה לי רגש של התלהבות, הרי לבי אטום, מאחר ש..."

כי אני מרוחק בתכלית הריחוק מה' אחד רק זאת בידו לבקש על נפשו לחפוץ לדבקה בה' והוא ענין המיחלים לחסדו שמצפים ומשתוקקים בתשוקה רבה שיהיה התגלחת אלקות כו'.

"אני רחוק בתכלית הריחוק מה' אחד". רק דבר אחד בידו: להתחנן על נפשו ולרצות לדבוק בה'. וזהו "המיחלים לחסדו" — הם מצפים ומשתוקקים בתשוקה רבה לגילוי האלוקות וכו'.

4 ואני איני רוצה להיות נפרד כו'. זהו פירוש לחסדו ח"ס דל"ת התגלות אלקות. וזהו לצפירת תפארה למצפים תפארתו והדר גאונו ומזה יוכל להמשיך חסד ה' עליו שיתפעל לכו כו'.

"ואני איני רוצה להיות נפרד" וכו'. זהו פירוש "חסדו": "חס דלת" — חמלה על הדלת — גילוי האלוקות. וזהו "צפירת תפארה": למיחלים לתפארתו ולהדר גאונו. מכך הוא יכול להמשיך עליו את חסד ה', עד שלכו יתעורר וכו'.

וכן בענין לימוד התורה שבע"פ התגלות רצונו ית' בזה העולם הגשמי טהור ומותר אסור כו' וכך גם בענין לימוד התורה שבעל פה, שבו מתגלה רצונו יתברך בעולם הגשמי הזה: מה טהור ומה טמא, מה מותר ומה אסור וכו'.

ומי שאין לו אפי' בחי' המיחלים לחסדו הנ"ל עליו כתיב זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל בחי' נוק' כו' על ישראל אמונתו. ולבית ישראל ממשיך גם אמונה כו':

ומי שאין בו אפילו בחינת "המיחלים לחסדו" הנזכרת לעיל, עליו נאמר: "זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל" — בחינת נוקבא וכו'; "על ישראל אמונתו". וגם לבית ישראל הוא ממשיך אמונה וכו':

5 ולתוספת ביאור ענין שמן תורק הוא עפמ"ש במ"א פי' הזהר (בראשית דכ"ז ע"ב) בענין משנה אתתא דההוא נער כו'

ולהוסיף ביאור בענין "שמן שנשפך": הדבר הוא על פי מה שנכתב במקום אחר בפירוש הזוהר (בראשית, כו ע"ב), בענין "מתניתין אתתא דההוא נער" וכו',

שבדיני התורה הנגלית שלפנינו מלובש ונמשך בזה עצמיות ח"ע מה שאין גילוי זה אפי' בעולמות העליונים

שבדיני התורה הנגלית שלפנינו מלובשת ונמשכת עצמיות חכמה עילאה, גילוי שאינו קיים אפילו בעולמות העליונים,

כי גם בג"ע מאיר רק זיו השכינה והארה לבד מח"ע כו' וכמ"ש הטעם לזה במ"א (גבי פורים בד"ה כי אברהם לא ידענו) ממשל הארי כו'

שהרי גם בגן עדן מאיר רק זיו השכינה והארה בלבד מחכמה עילאה וכו'. והטעם לכך מוסבר במקום אחר (בעניין פורים, במאמר הפותח "כי אברהם לא ידענו"), על פי משל האריה וכו':

פני אריה אל הימין כו' וכמו כן הארת ח"ע מוכרח להתלבש במקום היותר נמוך דהיינו עניני הלכות טמא כשר כו'

"פני אריה אל הימין" וכו'; וכך גם הארת חכמה עילאה מוכרחה להתלבש במקום הנמוך ביותר, כלומר בעניני הלכות טמא וכשר וכו'.

ע"ש והוא ג"כ עד"מ הנזכר באגה"ק קרוב לסופו ועוד זאת שהרי הדבור כו' רק הארה כו' משא"כ הטפה נמשך בה גם ממהות הנפש ועצמותה ע"ש.

ראו שם. וזה גם דומה למשל הנזכר באיגרת הקודש סמוך לסופה: "ועוד זאת שהרי הדיבור" וכו' אינו אלא הארה וכו', ואילו בטיפה נמשכים גם מהות הנפש ועצמותה; ראו שם.

6 ועיין עוד שם ד"ה בר"מ פ' נשא. וזהו ענין שמן תורק שהורק ונמשך עצמיות השמן ממש למטה.

וראו עוד שם, הקטע הפותח "בר"מ פרשת נשא". וזהו ענין "שמן שנשפך": עצמות השמן ממש נשפכת ונמשכת למטה.

וזהו מה שלמעלה בא למטה דייקא כנ"ל. וענין שמן תורק שמך הנה נת' הפי' למעלה דהיינו כמארז"ל כל התורה היא שמותיו של הקב"ה כו'

וזהו שהעליון בא דווקא למטה, כנזכר לעיל. וענין "שמן שמן שנשפך": הפירוש כבר התבאר למעלה, כלומר כמאמר חז"ל שהתורה כולה היא שמותיו של הקדוש ברוך הוא וכו'.

ועמ"ש מזה ע"פ ואלה שמות בניי ובפי' יתרו בד"ה משה ידבר איך דכל מעשה המצות הן לאתקנא רזא דשמייה כו' ע"ש.

וראו מה שנכתב על כך על "ואלה שמות בני ישראל", ובפרשת יתרו, במאמר הפותח "משה ידבר": כיצד כל מעשה המצוות הוא "לאתקנא רזא דשמייה" וכו'; ראו שם.

ובזהר פ' צו (דלי"ד ע"א) פי' שמך היינו מל' שבה הורק ונמשך השמן דח"ע ע"ש

ובזהר, פרשת צו (לד ע"א), "שמך" מתפרש כמלכות, שאליה נשפך ונמשך השמן של חכמה עילאה; ראו שם.

(ועיין בזהר פ' יתרו דפי"ז ע"ב ע"פ טוב שם משמן טוב ובהר ח"א דצ"ו סע"א) והיינו כמ"ש בזהר פ'

תרומה (דקמ"ה ע"ב) ירותא דאבא ירתא ברתא כו'

(וראו זוהר, פרשת יתרו, פז ע"ב, על "טוב שם משמן טוב", וזוהר חלק א, סוף צו ע"א). וזהו ככתוב בזהר,

פרשת תרומה (קמה ע"ב): "ירותא דאבא ירתא ברתא" וכו'.

והיינו כנודע מענין בחכמה יסד ארץ דייקא משא"כ כונן שמים בתבונה וכמ"ש מזה בפ' בראשית

בד"ה

וזהו כידוע בעניין "בחכמה יסד ארץ" דווקא, בשונה מ"כונן שמים בתבונה"; וכפי שנכתב על כך בפרשת

בראשית, במאמר הפותח

להבין הטעם כו' ובענין וייצר כו' את האדם עפר כו' והנה בחי' מלכות פה תשבע"פ קרינן לה כו'

"להבין הטעם" וכו', ובענין "וייצר" וכו', "את האדם עפר" וכו'. והנה בחינת מלכות היא "פה" — תורה שבעל

פה קרינן לה" וכו'.

ועי' מ"ש לקמן בד"ה שחורה אני בענין ערבים עלי דברי סופרים כו' שהן למעלה מבחי' ספר הוא

בחי' תשב"כ כו'

וראו מה שנכתב בהמשך, במאמר הפותח "שחורה אני", על "ערבים עלי דברי סופרים" וכו', שהם למעלה

מבחינת "ספר", שהיא בחינת תורה שבכתב וכו';

ע"ש ועי' באגה"ק ד"ה איהו וחיהי במש"ש אלא שהוא כחותם המתהפך ונעוץ תחלתן בסופן כו'.

ראו שם. וראו איגרת הקודש, הקטע הפותח "איהו וחיהי", על הכתוב שם: "אלא שהוא כחותם המתהפך ונעוץ

תחילתן בסופן" וכו'.

וזהו שמן תורק שמך. שבהלכות תשבע"פ נמשך מבחי' עצמיות השמן שהוא גבוה מאד נעלה היינו

כמ"ש כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן כו'

וזהו "שמך שמן שנשפך": בהלכות התורה שבעל פה נמשכת בחינת עצמות השמן, שהיא נעלית מאוד; כלומר,

ככתוב: "כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן, זקן אהרן" וכו'.

וכמ"ש (לקמן) בד"ה בהעלותך את הנרות שבחי דיקנא דכהנא רבא בחי שערות אלו הלכות כו' וע"ז יש בחי שמן מלמעלה כו'

וכפי שנכתב (בהמשך), במאמר הפותח "בהעלותך את הנרות", שבחינת דיקנא דכהנא רבא היא בחינת שערות, שהן ההלכות וכו', ועליהן יש בחינת שמן מלמעלה וכו';

ע"ש ומ"ש ב"פ הזקן זקן י"ל עפמ"ש לקמן בד"ה שחורה אני שההלכות שבמצות עשה שהן מבחי חסד נמשכים מבחי דיקנא עילאה

ראו שם. ומה שנאמר פעמיים "זקן, זקן", אפשר להסביר על פי מה שנכתב בהמשך, במאמר הפותח "שחורה אני", שההלכות שבמצוות עשה, שהן מבחינת חסד, נמשכות מבחינת דיקנא עילאה,

שהוא בחי לבנונית כתלג חיזור ועמר נקא וההלכות שבמצות ל"ת נמשכים מבחי קווצותיו תלתלים שחורות וכו' עיין באדרת נשא (דק"ב תחלת ע"א).

שהוא בחינת לבנונית, "כתלג חיזור" ו"עמר נקא"; ואילו ההלכות שבמצוות לא תעשה נמשכות מבחינת "קווצותיו תלתלים שחורות" וכו'. ראו אידרא דנשא (תחילת קלב ע"א).

וזהו ענין לריח שמניך טובים כי בחי כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו' שרשו גבוה מאד נעלה.

וזהו ענין כי טובים שמניך לריח: בחינת "כשמן הטוב" וכו', "יורד על הזקן" וכו', שורשה נעלה מאוד.

ולכן נקי שמן המריח וזהו ענין תליסר נהרוותא דמשחא אפרסמון דכיין (בגמרא תענית דכ"ה ע"א) שהוא בחי גבוה יותר מסתם שמן וכמ"ש במ"א בפ' תרומה סד"ה

ולכן הוא נקרא "שמן המריח". וזהו ענין "תליסר נהרוותא דמשחא אפרסמון דכיין" (בגמרא תענית כה ע"א), שהיא בחינה נעלית יותר משמן סתם; וכפי שנכתב במקום אחר בפרשת תרומה, בסוף המאמר הפותח

הנה כתיב ועמך כולם צדיקים כו' ועיין בזהר ר"פ אמור (דפ"ח ע"ב) וע' בזהר ר"פ תרומה (דקכ"ז ע"ב).

"והנה כתיב 'ועמך כולם צדיקים' וכו'. וראו זוהר, תחילת פרשת אמור (פח ע"ב), וזוהר, תחילת פרשת תרומה (קכו ע"ב).

וע' מענין לריח שמניך בזהר פ' אחר (דנ"ח סע"ב) ובפ' בהעלותך (דקי"ג ע"א) ובפ' צו (דל"ה סע"א) ור"פ וירא (דצ"ו א') ובהרמ"ז שם:

וראו בענין "לריח שמניך" בזוהר, פרשת אחרי (סוף נח ע"ב), פרשת בהעלותך (קנ ע"א), פרשת צו (סוף לה ע"א), ותחילת פרשת וירא (צו ע"א), וברמ"ז שם:

7 עוד יש לומר בפ"י לריח שמניך כו' ושמן תורק כו' ע"ד משמעות פ"י המדרש שיר השירים דמפרש

שמן תורק הוא מדרגה גבוהה יותר מן לריח שמניך שאינו

אפשר לומר עוד בביאור "לריח שמניך" וכו' ו"שמן תורק" וכו', על פי המשמעות הפשוטה של פירוש המדרש לשיר השירים, שמפרש כי "שמן תורק" הוא מדרגה גבוהה יותר מ"לריח שמניך", שאינו אלא

אלא כעין ריח בעלמא מהשמן אבל שמן תורק היינו כאדם שמריק מכלי לכלי חברו שנותן לו השמן בעצמו.

מעין ריח בלבד מן השמן; ואילו "שמן תורק" הוא כמו אדם שיוצק מכלי לכלי של חברו ונותן לו את השמן עצמו.

והוא עפמ"ש במ"א (בד"ה תורה צוה לנו כו' בפ' הברכה) שבהמשכה מתשב"כ שהיא בחי' חתן לתשבע"פ שהיא בחי' כלה יש ב' בחינות ומדרגות.

וזה על פי מה שנכתב במקום אחר (במאמר המתחיל "תורה צוה לנו" וכו', בפרשת וזאת הברכה), שבהמשכה מתורה שבכתב, שהיא בחינת חתן, לתורה שבעל פה, שהיא בחינת כלה, יש שתי בחינות ומדרגות.

הא' ע"ד נובלות חכמה שלמעלה תורה ונקרא אירוסין שהוא המשכה חיצונית וזהו ענין לריח שמניך.

הראשונה היא כעין "נובלות חכמה שלמעלה תורה", והיא נקראת אירוסין, שהם המשכה חיצונית; וזהו ענין "לריח שמניך".

וכמ"ש בלק"ת בתלים ע"פ ויקם עדות ביעקב כו'. וזהו שאינו אלא כעין ריח בעלמא הארת יסוד אבא ולא מהותו ועצמותו ממש.

וכמו שנכתב בלקוטי תורה על תהילים, על הפסוק "ויקם עדות ביעקב" וכו'. לכן אין זה אלא מעין ריח בלבד: הארה מיסוד אבא, ולא מהותו ועצמותו ממש.

אמנם הבחי' הב' הוא שיומשך מבחי' חתן לכלה מבחי' פנימיות תשב"כ והוא ענין נשואין ויחוד חתן וכלה ע"ש. וזהו שמן תורק שמך שנמשך עצמיות השמן דח"ע בבחי' מלי' תשבע"פ כו'.

אבל הבחינה השנייה היא שתימשך בחינת חתן לכלה, מבחינת הפנימיות של תורה שבכתב; וזהו ענין נישואין וייחוד חתן וכלה, עיין שם. וזהו "שמן תורק שמך": עצמות השמן של חכמה עילאה נמשכת בבחינת מלכות, תורה שבעל פה וכו'.

8 והנה מכ"ז נמשך על כן עלמות אהבוך. דהיינו בחיי ביי"ע שמקבלים מבחי' מלכות שהיא מקור דביי"ע וכמ"ש בזהר ח"ג

והנה מכל זה נמשך "על כן עלמות אהבוך": היינו בחינת בריאה, יצירה ועשיה, המקבלות מבחינת מלכות, שהיא המקור של בריאה, יצירה ועשיה, כמו שכתוב בזהר חלק ג'

(דנ"ח סע"ב) ח"ב קמ"ד ב' (וע' עוד ח"א צ"ח א' ח"ג נ"ט א' ע"א ב')

(בסוף נח ע"ב), חלק ב', קמ"ד ע"ב (ועיין עוד חלק א', צ"ח ע"א; חלק ג', נ"ט ע"א, ע"א ע"ב).

וכן מבחי' מלי דאצי' נמשך להיות גילוי למטה בכל א' מישראל ע"י שמקבלים עליהם עול מלכות שמים

וכך גם מבחינת מלכות דאצילות נמשכת הארה למטה, בכל אחד ואחד מישראל, על ידי שהם מקבלים עליהם עול מלכות שמים.

ואזי בעסק התורה נמשך בו ג"כ מבחי' לריח שמניך כו' ושמן תורק כו' והיינו ג"כ ע"ד ב' בחי' הנ"ל דאירוסין ונישואין

ואז, בעסק התורה, נמשך בו גם מבחינת "לריח שמניך" וכו' ו"שמן תורק" וכו'; וגם זה הוא על דרך שתי הבחינות שהוזכרו לעיל, אירוסין ונישואין.

והיינו להיות נקלט ונתפס במוח ובלב אור ה' דאורייתא וקב"ה כולא חד כו' ושתכנס ההתבוננות בקרב איש ולב עמוק כו'

דהיינו, שאור ה' שבתורה ייקלט וייתפס במוח ובלב, [שהרי] "אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד" וכו', ושהתבוננות תיכנס "בקרב איש ולב עמוק" וכו'.

וכמארז"ל המאור שבה מחזירו למוטב וכמ"ש סד"ה בהעלותך בענין כשמן הטוב כו' שיורד ע"פ מדותיו כו' ושמן ימינו יקרא כו' ע"ש.

וכמאמר חז"ל, "המאור שבה מחזירו למוטב"; וכמו שכתוב בסוף המאמר המתחיל "בהעלותך", בענין "כשמן הטוב" וכו', שיורד "על פי מידותיו" וכו', ו"שמן ימינו יקרא" וכו', עיין שם.

9 וזהו דמתחלה אמר כי טובים דודיך מיין יין הוא ההתבוננות בעלמא דאתגלייא שמזה ההתבוננות נמשך להיות בחי' כלה כו' כנ"ל.

וזהו הטעם שבתחילה נאמר "כי טובים דודיך מיין": יין הוא ההתבוננות בעולם הנגלה, ומהתבוננות זו נמשכת בחינת כלה וכו', כפי שנתבאר לעיל.

אך כדי שיהי אף בחי' עלמות אהבוך דהיינו אפילו מי שלבו אטום ולא נתפעל מהתבוננות הני"ל.
אבל כדי שתהיה גם בחינת "עלמות אהבוך" — היינו, אפילו מי שלבו אטום ואינו מתפעל מהתבוננות האמורה

הנה הוא ע"י עסק התורה שהיא בחי' שמן כנ"ל שהיא בחי' אשר אנכי מצוך כו'
הרי זה נעשה על ידי עסק התורה, שהיא בחינת שמן, כפי שנתבאר לעיל, והיא בחינת "אשר אנכי מצוך" וכו'.

דלית מחשבה תפיסא ביה כלל ולפי שהוא מבחי' עליונה מאד ע"כ יוכל לעשות חקיקה וכלי גם במי
שלבו אטום כו'

שאינ מחשבה תופסת בו כלל; ומכיוון שהוא מבחינה נעלית ביותר, לכן הוא יכול לחקוק וליצור כלי גם במי
שלבו אטום וכו'.

וכענין משנ"ת בפ' בחקתי (ד"ה מבואר בע"ח) שע"י נעשה חקיקה מבפנים בנה"ב כו' וזהו ענין באר
חפרוה שרים כו'

וכעין מה שנתבאר בפרשת בחוקותי (במאמר המתחיל "מבואר בעץ חיים"), שעל ידי כך נעשית חקיקה מבפנים
בנפש הבהמית וכו'; וזהו ענין "באר חפרוה שרים" וכו'.

ע"ש וכענין המבואר עוד במ"א (בד"ה וארשתיך לי) בענין לבי בושרי ירננו אל אל חי כי
ע"י שם. וכעין מה שמתבאר עוד במקום אחר (במאמר המתחיל "וארשתיך לי"), בענין "לבי בושרי ירננו אל אל
חי", כי

הנה הלב והבשר לפי שהם כלים גשמיים כו' אינם נכספים לחצרות ה' שהוא מקור וחיי הנפש
וכענין בחי' ההתבוננות בעלמא דאתגליא הנק' יין כנ"ל

הלב והבשר, מאחר שהם כלים גשמיים וכו', אינם נכספים ל"חצרות ה'", שהן המקור והחיות של הנפש; וכעין
בחינת ההתבוננות בעולם הנגלה, הנקרא יין, כפי שנתבאר לעיל.

כי אם כאשר ירננו אל אל חי בעצמו ובכבודו כו' שכל מה שהיא בחי' עליונה יותר יכולה היא לירד
ולהתפשט למטה יותר וע"י באה ונגעה עד הלב ובשר כו' ע"ש באריכות.

אלא כאשר הם מרננים אל אל חי בעצמו ובכבודו וכו'; שכן ככל שהמדרגה גבוהה יותר, כך היא יכולה לרדת
ולהתפשט למטה יותר, ועל ידי כך היא מגיעה ונוגעת בלב ובבשר וכו', ע"י שם באריכות.

ועדייז הוא כאן דלפי שבחי ריח שמניך ושמן תורק הוא המשכה מבחי עליונה הרבה יותר ממדרגת היין ושמן צף ע"ג יין כו'.

וכך גם כאן: מכיוון שבחינת "ריח שמניך" ו"שמן תורק" היא המשכה מבחינה גבוהה בהרבה ממדרגת היין, והשמן צף על גבי היין וכו'.

ובגמ' פ"ק דשבת (ד"ה ע"ב) שנחלקו רבנן ורבי יוחנן בן נורי אי הוה חיבור זה לזה ובגמרא, בפרק הראשון של שבת (ה ע"ב), נחלקו חכמים ורבי יוחנן בן נורי אם הם נחשבים מחוברים זה לזה.

והיינו מפני שהשמן הוא גבוה מאד בבחי' חכמה עילאה דכולא כמ"ש בזהר פ' צו (דל"ד ע"א) ולכן הוא לעילי לעילא מבחינת היין כו'.

והטעם לכך הוא שהשמן נעלה מאוד, בבחינת "חכמה עילאה דכולא", כמו שכתוב בזוהר, פרשת צו (דף ל"ד ע"א); ולכן הוא למעלה הרבה, הרבה, מבחינת היין וכו'.

ולכן יוכל להפעיל גם במי שלבו אטום שיחוק לבו ע"י דברי תורה שיהי גם עלמות אהבוך כו' וכענין ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך כו'.

ולכן הוא יכול לפעול גם במי שלבו אטום, כך שלבו ייחקק על ידי דברי תורה, וגם בו תהיה בחינת "עלמות אהבוך" וכו'; וכעין "ועברתי בארץ מצרים — אני ולא מלאך" וכו'.

10 ב עוי"ל בפ"י לריח שמניך כו' ושמן תורק כו' ע"ד המדרש הנ"ל שזהו ענין לעולם ישלש אדם תלמודו שליש במקרא שליש במשנה ושליש בתלמוד.

(ב) אפשר לומר עוד בביאור "לריח שמניך" וכו' ו"שמן תורק" וכו', על פי המדרש הנזכר לעיל: זהו ענין "לעולם ישלש אדם תלמודו: שליש במקרא, שליש במשנה ושליש בתלמוד".

והנה בלימוד המצות משנה ותלמוד משיג ותופס המהות חכמתו ית' מאחר שנתלבשה בדברים גשמיים שהן רצונו וחכמתו ית' ממש.

והנה, בלימוד המצוות שבמשנה ובתלמוד, האדם משיג ותופס את מהות חכמתו יתברך, מאחר שהיא התלבשה בדברים גשמיים, שהם ממש רצונו וחכמתו יתברך.

וזהו ענין שמן תורק כו' משא"כ בסיפורי מעשיות שבתנ"ך שאינו מושג כלל חכמתו ית' המלובשת בתיבות וצירופי אותיות.

וזהו ענין "שמן תורק" וכו'. לא כך הוא בסיפורי המעשיות שבתנ"ך, שבהם אין משיגים כלל את חכמתו יתברך המלובשת במילים ובצירופי האותיות.

וכמ"ש בזהר בהעלותך (דקנ"ב ע"א) שפשטיות המוכן מן הסיפור מעשיות שבתורה נקרא לבושא דאורייתא וביאר הרמ"ז שם

וכמו שכתוב בזהר, בהעלותך (דף קנ"ב ע"א), שהמוכן הפשוט של סיפורי התורה נקרא "לבושא דאורייתא"; והרמ"ז ביאר שם

כמו עד"מ פ' ואלה כו' בארץ אדום כו' שודאי מעשה היה כך היה ואין יוצא מידי פשוטו אבל אין כוונת ה' בו בעצם

כמו, למשל, הפרשה "ואלה" וכו', "בארץ אדום" וכו': ודאי שהמעשה התרחש כפי שהתרחש ואין הכתוב יוצא מידי פשוטו, אבל כוונת ה' בו אינה לעצם המעשה;

אבל בה נגוזו סודות עולם התהו כו' ע"ש ובהר"ש שם (דקמ"ט ע"ב) שהאריך בזה. ובפרדס שער כ"ז פ"א האריך בביאור מאמר הזהר הנ"ל וכתב וז"ל.

אלא סודות עולם התהו נגוזו בה וכו'; עיין שם. ובזהר שם (דף קמ"ט ע"ב) האריך בזה. ובפרדס, שער כ"ז, פרק א', האריך בביאור מאמר הזהר הנזכר לעיל וכתב וזה לשונו:

אבל כאשר יבוא האדם ללמוד בתורה צריך שיהי' כוונתו שהוא לומד הענין שהוא במה שהם דברים אלהיים שנעלם ממנו עוצם פנימיותם וכו' ועם היות שהוא לא ישכיל בה

"אבל כאשר יבוא האדם ללמוד בתורה, צריך שתהיה כוונתו שהוא לומד את אותו עניין כדברים אלוקיים, שעומק פנימיותם נסתר ממנו וכו'; ואף על פי שאינו משכיל בהם

כי אם פשטיות הסיפור ואין צריך לומר זה אלא אפי' מי שלא יבין כלל כו' גם יש לו שכר טוב עכ"ל אלא את פשוטו של הסיפור — ואין צריך לומר את זה, אלא אפילו מי שאינו מבין כלל וכו', גם לו יש שכר טוב". עד כאן לשונו.

ולכן האותיות התורה ופשטיות הסיפור נק' ריח שמניך כי עם היות שאינו מוכן ומושג כלל פנימיות חכמתו ית' הגנוזה ומלובשת בסיפור מעשה ואותיות ההם

ולכן אותיות התורה ופשוטו של הסיפור נקראים "ריח שמניך", כי אף שפנימיות חכמתו יתברך, הגנוזה והמלובשת בסיפור ובאותיות הללו, אינה מוכנת ומושגת כלל —

(משא"כ בהשכלת פשט הדינים והמצות כמו שבאו בביאור המשנה והגמ' שגם הפשטיות המוכן נק' גופי תורה ולא לבושא לבד ע"ש בזהר ובפרדס)

(בשונה מהכנת פשוטם של הדינים והמצוות, כפי שהם מבוארים במשנה ובגמרא, שגם הפשט המוכן בהם נקרא "גופי תורה" ולא לבוש בלבד; עיין שם בזהר ובפרדס),

עכ"ז האותיות ופשטיות הסיפור הן הן ריח שמניך שבהם ועל ידם ממשיך הקורא במקרא ריח והארה מבחי"י שמן משחת קדש

עם זאת, אותיות התורה ופשוטו של הסיפור הם עצמם "ריח שמניך", שכן בהם ובאמצעותם הקורא במקרא ממשיך ריח והארה מבחינת שמן משחת קודש,

וכמו עד"מ שמריחים ריח הטוב אע"פ שאינו טועם אותו בפיו כלל ואע"פ שהוא רחוק ממנו כו' כמו, למשל, מי שמריח ריח טוב, אף שאינו טועם אותו כלל בפיו, ואף שהוא רחוק ממנו וכו'.

ואדרבה הריח הזה נמשך ממקום עליון ביותר שהוא בחי' שמן המריח שלמעלה מבחי' שמן סתם ח"ע כו'

ואדרבה, הריח הזה נמשך ממקום נעלה ביותר, מבחינת שמן המריח, שלמעלה מבחינת שמן סתם, חכמה עילאה וכו'.

ולפי שהוא גבוה יותר במעלה לא יכול לבא בהתגלות בבחי' קירוב בבחי' טעם כענין שמן תורק כו' ומכיוון שהוא נעלה יותר, אינו יכול להתגלות באופן קרוב, בדרך של טעם, כענין "שמן תורק" וכו',

אלא בבחי' ריח לבד כו' (וכמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי בני"י בענין ירדן יריחו) וז"ש בזהר בהעלותך (דקמ"ט ע"ב)

אלא רק בבחינת ריח וכו' (וכמו שנכתב בביאור על "אלה מסעי בני ישראל", בענין "ירדן יריחו"). וזהו שנאמר בזוהר, בהעלותך (דף קמ"ט ע"ב):

דההוא מלה דההוא ספור לאו לאחזאה על גרמיה בלבד קא אתי אלא לאחזאה על ההוא כללא קאתי כו' ע"ש.

"דההוא מלה דההוא ספור לאו לאחזאה על גרמיה בלבד קא אתי אלא לאחזאה על ההוא כללא קא אתי" וכו'; עיין שם.

ואעפ"כ יש ג"כ מעלה יתירה ועצומה בבחי' שמן תורק שהוא המשכת עצמיות ח"ע ולא ריח והארה לבד כו' ושניהם כאחד טובים.

ואף על פי כן יש גם יתרון עצום במדרגת "שמן תורק", שהיא המשכת עצמות חכמה עילאה ולא ריח והארה בלבד וכו'; ושניהם כאחד טובים.

והנה לימוד הזהר וכהאריז"ל הוא בכלל שלישי במקרא. וכמ"ש במ"א בפ"י הזהר דבראשית (דכ"ז ע"ב) הנזכר למעלה הטעם לזה.

והנה לימוד הזהר ותורת האריז"ל נכלל בכלל "שלישי במקרא". והטעם לכך נכתב במקום אחר, בביאור הזהר על בראשית (דף כ"ז ע"ב) הנזכר לעיל.

וקיצור הענין דהרי מדרש הזהר וכן מדרש רבה ושאר המדרשות הן פ"י המקרא ופירש"י בפ"ק דברכות (ד"א ע"ב) שמדרש הוא קרוב למקרא כו' ע"ש

ותמצית הענין: מדרש הזהר, וכן מדרש רבה ושאר המדרשים, הם פירוש למקרא; ורש"י פירש בפרק הראשון של ברכות (י"א ע"ב) שמדרש קרוב למקרא וכו', עיין שם.

ואף שבהלכות ת"ת מבואר דמדרש תורה שהוא ספרא וספרי וכה"ג הן בכלל שלישי במשנה היינו עכ"פ מפני שהן פ"י דיני וגופי התורה כמו המשנה ממש.

ואף שבהלכות תלמוד תורה מבואר שמדרשי התורה, כלומר ספרא וספרי וכיוצא בהם, נכללים ב"שלישי במשנה", הרי זה על כל פנים מפני שהם מפרשים את דיני וגופי התורה, ממש כמו המשנה.

אבל בלימוד סודות הזהר אין השגה אפילו לגדולי החכמים רק ידיעת המציאות מההשתלשלות ולא השגת המהות כלל וה"ז כעין לימוד המקרי

אבל בלימוד סודות הזהר אין השגה אפילו לגדולי החכמים; יש רק ידיעה שמציאות ההשתלשלות קיימת, אך אין השגה במהותה כלל. לכן זה דומה ללימוד המקרא,

שהוא קורא בשמותיו של הקב"ה אע"פ שאינו משיג כלל עצמיות הגנוז בהן כנ"ל וכעין זה הוא בלימוד הזהר וע"ח.

שבו האדם קורא את שמותיו של הקב"ה אף שאינו משיג כלל את העצמות הגנוזה בהם, כפי שנתבאר לעיל; וכך גם בלימוד הזהר ועץ חיים.

ולכן הוא בכלל שלישי במקרא (ומתורץ בזה מ"ש הר"ן ספ"ק דע"ז שהרי המשנה חמורה מן המקרא כו' ולמה צריך שלישי היום למקרא)

ולכן לימוד זה נכלל ב"שלישי במקרא". (ובכך מתורץ מה שכתב הר"ן בסוף הפרק הראשון של עבודה זרה: "שהרי המשנה חמורה מן המקרא" וכו', ולמה צריך שלישי מן היום למקרא.)

ולכן ג"ז נקרא לריח שמניך שידיעת המציאות היא כמו ריח בעלמא לגבי השגת מהות חכמתו ית' שבמשנה ותלמוד.

ולכן גם לימוד זה נקרא "לריח שמניך", שכן ידיעת המציאות דומה לריח בלבד ביחס להשגת מהות חכמתו יתברך שבמשנה ובתלמוד.

וע"ד שנתבאר באגה"ק קרוב לסופו שבלימוד סדר ההשתלשלות אף אם השיג המציאות לא עדיף מצד עצמו כלימוד המצות שמשיג ותופס המהות כו'

וזה על דרך מה שנתבאר באיגרת הקודש, לקראת סופה: בלימוד סדר ההשתלשלות, אף אם השיג האדם את המציאות, אין בכך מצד עצמו יתרון על לימוד המצוות, שבו הוא משיג ותופס את המהות וכו',

אלא מצד שידיעת המציאות הוא ג"כ מצוה רבה ונשאה ואדרבה עולה על כולנה כמ"ש וידעת היום דע את אלקי אביך כו' ומביאה ללב שלם.

אלא מפני שגם ידיעת המציאות היא מצווה רבה ונשאה, ואדרבה, היא עולה על כולן, כמו שכתוב "וידעת היום", "דע את אלקי אביך" וכו', והיא מביאה ללב שלם.

ועוד שגם הריח וידיעת המציאות הוא הארה מבחי' פנימיות התורה כו' (וע' בזהר פ' אחרי דע"ג א' תלת דרגין כו' וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא כו' ע"ש ועמ"ש מזה ע"פ כי קרוב אליך הדבר)

ועוד, שגם הריח וידיעת המציאות הם הארה מבחינת פנימיות התורה וכו'. (ועיין בזהר, פרשת אחרי, דף ע"ג ע"א: "תלת דרגין" וכו', "וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא" וכו'; עיין שם, וראה מה שנכתב על כך על י"כי קרוב אליך הדבר").

ולכן צ"ל ב' הבחינות לריח שמניך כו' ושמן תורק כו' ומזה נמשך שעל כן עלמות אהבוך כנ"ל:

ולכן צריכות להיות שתי הבחינות: "לריח שמניך" וכו' ו"שמן תורק" וכו'; ומכאן נמשך "על כן עלמות אהבוך", כפי שנתבאר לעיל.

לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך

לריח שמניך הטובים

1 לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך. הנה נשמות שאינן בגוף בעוה"ז נקי עלמות אל תקרי עלמות אלא עולמות.

"לריח שמניך טובים, שמן תורק שמך; על כן עלמות אהבוך". נשמות שאינן בגוף בעולם הזה נקראות "עולמות". אל תקרי "עולמות" אלא "עולמות".

והנה כתיב כי בועליך עשיך כו' הם נשמות שהם בעוה"ז ועיין מזה ברבות בא ס"פ ט"ו זח"ג תצא (דרע"ז א')

ונאמר: "כי בועלייך עושייך וגו'" — אלו הנשמות הנמצאות בעולם הזה. ועיינו בעניין זה ברבות, פרשת בא, סוף פרק ט"ו, ובזוהר חלק ג', פרשת כי תצא (דרע"ז ע"א).

והנה ירידת הנשמה בעוה"ז הוא ירידה גדולה א"צ לומר בזמן שאין בהמ"ק קיים אלא אף קודם זמן הגלות הוא גלות וירידה גדולה לנשמות להתלבש ולהתגשם

ירידת הנשמה לעולם הזה היא ירידה גדולה. אין צריך לומר בזמן שבית המקדש אינו קיים; אלא אפילו לפני זמן הגלות, עצם התלבשותן של הנשמות בגוף והתגשמותן היא גלות וירידה גדולה.

בגוף בעוה"ז דהנה הנשמה קודם בואה לעוה"ז היתה נהנה מזיו השכינה ואיתא מוטב דלידיינא וליתי לעלמא דאתי שכדאי כל יסורי גיהנם לבא אח"כ לתענוג ג"ע

בעולם הזה. שהרי לפני בואה לעולם הזה נהנתה הנשמה מזיו השכינה. ונאמר: "מוטב דלידיינא וליתי לעלמא דאתי" — כדאי לסכול את כל ייסורי גיהנום כדי לבוא אחר כך לתענוג גן עדן,

התחתון אפילו ויש ג"ע תחתון וג"ע עליון וכשהנשמה צריכה לעלות לג"ע עליון יש עוד גיהנם מקודם הנק' נהר דינור דנגיד ונפיק וא"כ מה צורך ולמה ירדה הנשמה לעוה"ז ירידה גדולה כזו

אפילו התחתון. יש גן עדן תחתון וגן עדן עליון, וכשהנשמה צריכה לעלות לגן עדן העליון, יש לפניו עוד גיהנום, הנקרא נהר דינור, "דנגיד ונפיק". אם כן, מה הצורך בכך, ולשם מה ירדה הנשמה לעולם הזה ירידה גדולה כל כך?

אך ירידה זו צורך עליה ומהו עליה יותר כנ"ל הנה איתא יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב.

אלא שירידה זו היא צורך עלייה. ומהי העלייה הגבוהה יותר מכל הנזכר לעיל? נאמר: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא".

דהנה כל חיי עוה"ב ג"ע התחתון וימות המשיח וכו' הוא רק זיו השכינה הארה אחת ביוד נברא עוה"ב יוד צמצום גדול ומחשבה אחת

שהרי כל חיי העולם הבא — גן עדן התחתון, ימות המשיח וכו' — הם רק זיו השכינה, הארה אחת. העולם הבא נברא באות יו"ד: היו"ד היא צמצום גדול ומחשבה אחת,

כמו למשל אות אחת לגבי עצמות מהותו ועצמותו ומבשרי אחזה אלוה למעלה באור א"ס ב"ה מהותו ועצמותו הוא

כמו אות אחת, למשל, ביחס לעצם מהותו ועצמותו של אדם. "ומבשרי אחזה אלוה": למעלה, באור אין סוף ברוך הוא, מהותו ועצמותו הן

רק מחשבה אחת צופה ומביט עד סוף כל הדורות במאמר אחד יכול להבראות בראשית נמי מאמר הוא יוד צמצום

רק מחשבה אחת: הוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות. "במאמר אחד יכול להיבראות", וגם "בראשית" הוא מאמר. זהו היו"ד, צמצום,

הארה אחת כל ימי חיי עוה"ב לשון רבים שיש כמה ג"ע תחתון וג"ע עליון וימות המשיח גבוה מעל גבוה בכל חמשים אלף יובלות

הארה אחת. הביטוי "כל חיי העולם הבא" נאמר בלשון רבים, מפני שיש כמה גני עדן תחתונים וגני עדן עליונים, וכן ימות המשיח, מדרגה מעל מדרגה, בכל חמשים אלף היובלות.

כי כל שיתא אלפי שנים הם רק שמיטה אחת ויש בהם ג"ע תחתון וג"ע עליון וימות המשיח כו' שהרי כל ששת אלפי השנים הם רק שמיטה אחת, ויש בהם גן עדן תחתון, גן עדן עליון וימות המשיח וכו'.

וא"כ כל חיי העוה"ב הוא רק זיו והארה אחת מאור א"ס ב"ה מהותו ועצמותו ולית מחשבה תפיסא ב"י כלל במהותו ועצמותו:

אם כן, כל חיי העולם הבא הם רק זיו והארה אחת מאור אין סוף ברוך הוא, ממהותו ועצמותו; ו"לית מחשבה תפיסא ביה" כלל במהותו ועצמותו.

2 ב וזהו ירידה צורך עליה ע"י תשובה לעלות לעלוי זה להכלל במהותו ועצמותו ויפה שעה אחת כו' ב. וזהו "ירידה צורך עליה": באמצעות תשובה, לעלות לעליה זו ולהכלל במהותו ועצמותו. ויפה שעה אחת וכו",

דייקא בגלות וירידה בגוף גשמי ע"י תשובה מעומקא דליבא באתעדל"ת מהתבוננות ירידתו ממקום גבוה מאד נעלה דע מאין

דווקא בגלות ובירידה לגוף גשמי, באמצעות תשובה מעומק הלב, כאתערותא דלתתא, מתוך התבוננות בירידתו ממקום גבוה ונעלה מאוד: "דע מאין

באת מלמעלה מהחכמה והחכמה מאין תמצא הוא ראשית הגילוי ולאן אתה הולך להתלבש בעוה"ז אף שלא חטא אעפ"כ הוא נתגשם ונפרד ממהותו ועצמותו בתכלית הריחוק

באת": מלמעלה מחכמה, ו"החכמה מאין תמצא" — וזו ראשית הגילוי; "ולאן אתה הולך" — להתלבש בעולם הזה. גם אם לא חטא, בכל זאת הוא התגשם ונפרד ממהותו ועצמותו בריחוק מוחלט.

וצריך להיות ממארי דחושבנא לידע אינש בנפשו כו' ולעורר רחמנות על ירידתו כו' בלב נשבר על חיי דנשמתא וממילא הוא נמשך בהשתלשלות רחמים על בני חיי ומזוני זכרנו לחיים כו'.

וצריך להיות ממארי דחושבנא, כדי "שידע אינש בנפשו וכו" ולעורר רחמים על ירידתו וכו', בלב נשבר על חיי הנשמה. ממילא נמשכים בהשתלשלות רחמים על בני, חיי ומזוני: "זכרנו לחיים וכו".

3 וזהו ברחמים גדולים אקבצך ע"י תשובה מעומקא דליבא בהתבוננותו כי ברגע קטן עזבתיך שהעזיבה הוא

וזהו "ברחמים גדולים אקבצך": באמצעות תשובה מעומק הלב, כשהאדם מתבונן בכך ש"כרגע קטן עזבתיך" — שהעזיבה היא

רק רגע קטן מחשבה אחת כל שיתא אלפי שנין וג"ע התחתון וג"ע העליון וימות המשיח ותחיית המתים וכל החמשים אלף יובלות (ועיין מזה בד"ה להבין פ"י הפסוק מי אל כמוך).

רק רגע קטן, מחשבה אחת: כל ששת אלפי השנים, גן עדן התחתון והעליון, ימות המשיח, תחיית המתים וכל חמשים אלף היובלות. ועיינו בעניין זה במאמר המתחיל "להבין פירוש הפסוק מי אל כמוך".

ואי לזאת ירידתו לעוה"ז היא ירידה גדולה עי"ז מעורר תשובה מעומקא דליבא רחמים רבים ממהותו ועצמותו להמשיך י"ג מדות הרחמים שלא יכול להתמשך בכלי אחד

ולכן, מאחר שירידתו לעולם הזה היא ירידה גדולה, הוא מעורר באמצעותה תשובה מעומק הלב ורחמים רבים ממהותו ועצמותו, כדי להמשיך את שלוש עשרה מידות הרחמים, שאינן יכולות להימשך בכלי אחד

רק בייג מדות הי' אל רחום וגוי הי' המשכה ממהותו ועצמותו שיהיה הי' ייג מדות כו:

אלא בשלוש עשרה המידות: "הוי הוי אל רחום וגוי". הוי היא ההמשכה ממהותו ועצמותו, כדי שהוי תהיה שלוש עשרה מידות וכו'.

4 ג וזהו כי בועליך עושיך וגוי. ואיך שייך אצלו ית' שאין לו דמות הגוף לגבי נמשות רוחניות לשון זה וכתוב כי יבעל בחור בתולה וגוי.

ג. וזהו "כי בועליך עושיך וגוי". כיצד שייך לומר עליו ית', שאין לו דמות הגוף, לשון זו ביחס לנשמות רוחניות? ונאמר: "כי יבעל בחור בתולה וגוי".

אך הנה איתא על זה (סנהדרין דף כ"ב ב') אין אשה כורתת ברית כו'.

אלא שנאמר על כך (סנהדרין דף כ"ב ע"ב): "אין אשה כורתת ברית וכו'".

דהנה ע"י ירידתה בעוה"ז בגלות נתגשמה ונטמטם לבו והי' לאבן אף שאינו נפש החוטאת באיסור ח"ו גם ע"י היתר כשאינו מקדש עצמו כו'

שהרי עקב ירידתה לעולם הזה, בגלות, היא התגשמה ולבו של האדם נטמטם והיה לאבן. גם אם אינו חוטא באיסור, חס ושלום, הדבר קורה גם באמצעות המותר, כשהוא אינו מקדש את עצמו וכו'.

וע"י התעוררות רחמים רבים אתערותא דלעילא בייג מדה"ר נפתח לבו שיש כח במדה זו לפתוח מי שלבו אטום ככתולה כמו שאנו רואים באדם אכזרי שלבו אטום וכשמעוררים לו איזה רחמנות נפתח לבו.

ובאמצעות התעוררות רחמים רבים, אתערותא דלעילא בשלוש עשרה מידות הרחמים, נפתח לבו. למידה זו יש כוח לפתוח את מי שלבו אטום ככתולה; כפי שאנו רואים שאדם אכזרי, שלבו אטום, כאשר מעוררים בו רחמים כלשהם, לבו נפתח.

5 וזהו כי בועליך עושיך ע"י תשובה מעומק דליבא בהתבוננות כי הי' צבאות הם כל חיי עוה"ב כו'

וזהו "כי בועליך עושיך": באמצעות תשובה מעומק הלב, מתוך התבוננות בכך ש"הי' צבאות" — הכולל את כל חיי העולם הבא וכו' —

הוא רק שמו הודו על ארץ ושמים זיו השכינה ומקור נשמתו הוא גבוה מאד נעלה כו' וירידתה הוא ירידה גדולה כו'

הוא רק שמו: "הודו על ארץ ושמים" — זיו השכינה. מקור נשמתו גבוה ונעלה מאוד וכו', וירידתה היא ירידה גדולה וכו'.

עייז הוא מעורר י"ג מדות כו' ברחמים רבים לפתוח לבו שיהיה כלי ומכון לשכתך פעלת ה' כו' באמצעות כך הוא מעורר את שלוש עשרה המידות וכו', ברחמים רבים, כדי לפתוח את לבו ולהיות כלי ו"מכון לשכתך פעלת ה' וכו'".

יאר ה' פניו אליך שעייז כמים הפנים כו' יחזור פניו ג"כ בתשובה וזהו ג"כ עשרת ימי תשובה הוא חזרת פנים בפנים

"יאר ה' פניו אליך" — וכך, "כמים הפנים לפנים וכו'", גם האדם ישיב את פניו בתשובה. זהו גם עניינם של עשרת ימי תשובה: חזרה למצב של פנים בפנים.

כי כל השנה אף שעובדים את ה' כו' הוא בחינת עורף כי פנו אלי עורף ולא פנים שהרי במשך כל השנה, אף שעובדים את ה' וכו', זו בחינת עורף: "כי פנו אלי עורף ולא פנים".

כי כל עיקר חיות האדם וכל החושים ראייה ושמיעה דיבור ריח הוא בפנים ובעורף הוא רק עצם כו' שהרי עיקר חיותו של האדם וכל חושיו — ראייה, שמיעה, דיבור וריח — נמצאים בפנים, ואילו בעורף יש רק עצם וכו'.

כמו כן צריך להחזיר כל עיקר נקודת לבו ורצונו ומחשבה דיבור ומעשה רק לה' לבדו וכאמרו מי לי בשמים כו' ג"ע תחתון וג"ע עליון כו'

כך גם צריך להפנות לה' לבדו את כל עיקר נקודת לבו, רצונו, מחשבתו, דיבורו ומעשיו. וכאמרו: "מי לי בשמים וכו'" — גן עדן תחתון וגן עדן עליון וכו',

שהוא רק זיו והארה אחת כנ"ל וקודם עשיית כל חודש אלול מעורר י"ג מדה"ר שעייז יהיו עשיית פנים בפנים אחד באחד בכל נפשך וגוי להכלל ולהבטל במהותו ועצמותו רחמי רבים ורב חסד:

שהם רק זיו והארה אחת, כנזכר לעיל. ובכל חודש אלול, לפני עשרת ימי תשובה, מעוררים את שלוש עשרה מידות הרחמים, כדי שעשרת ימי תשובה יהיו פנים בפנים, אחד באחד, "בכל נפשך וגוי", להיכלל ולהתבטל במהותו ועצמותו, ברחמים רבים וברב חסד:

6 ד והנה כל זה הוא בנשמות שהם בעוה"ז בגלות וירידה גדולה כו'. אך הוא עיי תשובה כנ"ל ובמקום שבעל תשובה עומד כו'.

ד. כל זה אמור בנשמות הנמצאות בעולם הזה, בגלות ובירידה גדולה וכו'. אלא שהדבר נעשה באמצעות תשובה, כנזכר לעיל, ו"במקום שבעלי תשובה עומדים וכו'".

אבל הנשמות שבג"ע שהם בחינות צדיקים גמורים שמשיגים מזיו השכינה כנ"ל וא"כ ע"י מה הוא עלייתם להכלל כו' שאינו שייך אצלם לב נשבר מעומקא דליבא כו'

אבל מהי עלייתן להיכלל וכו' של הנשמות שבגן עדן, שהן במדרגת צדיקים גמורים המשיגים מזיו השכינה, כנזכר לעיל? הרי תשובה מתוך לב נשבר מעומק הלב אינה שייכת אצלן וכו'.

זהו לריח שמניך טובים כו' ע"כ עלמות אהבוך ופי' שע"י התורה שעסקו בה בהיותם בעוה"ז מלוכשים בגופים שהתורה נתלבשה ג"כ בדברים גשמיים

זהו "לריח שמניך טובים וכו', על כן עלמות אהבוך". פירושו, שבזכות התורה שעסקו בה כשהיו בעולם הזה, מלוכשים בגופים — שהרי גם התורה התלבשה בדברים גשמיים —

וזהו שמן תורק שמך כל התורה שמו של הקב"ה הורק מכלי אל כלי בהשתלשלות להתלבש בעוה"ז בדברים גשמיים וכל מה שהורק למטה כו'

וזהו "שמן תורק שמך": כל התורה היא שמו של הקב"ה, שנשפך מכלי אל כלי בהשתלשלות, כדי להתלבש בעולם הזה בדברים גשמיים. וככל שהוא נשפך למטה וכו',

ריחו נודף יותר כמו שאנו רואים בשמן גשמי שמה שהי למעלה כשהורק מכלי אל כלי נעשה למטה ריחו יותר

ריחו נודף יותר. כך אנו רואים בשמן גשמי: מה שהיה למעלה, כשנשפך מכלי אל כלי, ריחו נעשה חזק יותר למטה.

כמו כן התורה נעוץ סופן בתחלתן סוף מעשה במחשבה תחילה עי"ז יש להם עלייה להכלל כנ"ל.

כך גם בתורה: "נעוץ סופן בתחילתן", "סוף מעשה במחשבה תחילה". באמצעות כך הן עולות ונכללות, כנזכר לעיל.

וזהו ע"כ עלמות הם נשמות שאינם בגוף בעוה"ז אהבוך הוא אהבה רבה רב חסד כי טל אורות טליך כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו (בכתובות ק"א ב')

וזהו "על כן עלמות": אלו הנשמות שאינן בגוף בעולם הזה; "אהבוך" — זו אהבה רבה, "רב חסד". "כי טל אורות טליך": כל המשתמש באור תורה, אור תורה מחייהו (כתובות ק"א ע"ב).

וזהו טובים לי אור את האור כי טוב והנה ע"י תשובה מעומקא דליבא בעוד הנשמה בעוה"ז יכול לעלות ולהגיע ג"כ לאהבה רבה כנ"ל.

וזהו "טובים", לשון אור: "וירא אלקים את האור כי טוב". באמצעות תשובה מעומק הלב, כשהנשמה עדיין בעולם הזה, היא יכולה לעלות ולהגיע גם לאהבה רבה, כנזכר לעיל.

וזהו ישקני מנשיקות פיהו וכוי והנה איתא ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה הן המאה ברכות שמברכין

וזהו "ישקני מנשיקות פיהו וכוי". ונאמר: "ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה" — אלו מאה הברכות שמברכים

בכל יום ברוך אתה ה' שהן מד"ס שיהי' התגלוי והמשכה מן העולם ועד העולם אלקינו שיהי' אלקינו לא למעלה בחינת כוי רק בשכל והתבוננות

בכל יום: "ברוך אתה ה'". הן מדברי סופרים, כדי שתהיה התגלות והמשכה מן העולם ועד העולם. "אלקינו" — שיהיה אלקינו, ולא יישאר למעלה בבחינה וכוי, אלא יושג בשכל ובהתבוננות.

אך צריך שיהי' התגלות נקודת לבבו שיהי' רצון אחד לבדו ית' ובכל אחד מישראל יש אהבה אבל צריכה להיות התגלות של נקודת לבו, שיהיה רצון אחד לו לבדו ית'. ובכל אחד מישראל יש אהבה

מסותרת כל חד לפום שיעורא דילי בגילוי בתפלה יש מתפלל בבחי' צעק לבם אף שרואה בעצמו שהוא מגושם ומלובש בתאוות ומדות גשמיות

מסותרת, כל אחד לפי מידתו, המתגלית בתפילה. יש מי שמתפלל בבחינת "צעק לבם", אף שהוא רואה בעצמו שהוא מגושם ומלובש בתאוות ובמידות גשמיות.

אך עכ"ז האמת אינו כן כי הוא רק שקר מעלמא דשקרא והאהבה הנ"ל הוא האמת אבל למרות זאת, האמת אינה כך: זו רק שקר של עלמא דשקרא, ואילו האהבה הנזכרת לעיל היא האמת.

ולכן נקרא כנסת ישראל בשם אגוז אל גנת אגוז ירדתי כמו האגוז שיש בו מוח וקליפה המכסה כמו כן בנשמות כוי בעודן בגוף בעוה"ז וזהו סוד האהבה מסותרת הנ"ל

ולכן נקראת כנסת ישראל בשם אגוז: "אל גנת אגוז ירדתי". כשם שבאגוז יש מוח וקליפה המכסה עליו, כך גם בנשמות וכוי כל עוד הן בגוף בעולם הזה. וזהו סוד האהבה המסותרת הנזכרת לעיל.

אך על ידי מה יכולה לבא לגילוי רב הוא ע"י התעוררות סוד העליון ישת חשך סתרו כוי אך כיצד היא יכולה להתגלות במידה רבה? באמצעות התעוררות הסוד העליון: "ישת חשך סתרו וכוי",

לבא להתגלות ע"י מתגלה סוד התחתון אהבה כנ"ל כמ"ש בדי"ה כי תהיין לאיש שתי נשים כוי ע"ש וכך היא באה לידי גילוי; באמצעותו מתגלה הסוד התחתון — האהבה הנזכרת לעיל, כמבואר במאמר המתחיל "כי תהיין לאיש שתי נשים וכוי", עיינו שם.

וזהו נכנס יין יצא סוד ע"י תשובה יוצא הסוד העליון והסוד התחתון כנ"ל וזהו מי גלה רז זה לבני כו':

וזהו "נכנס יין יצא סוד": באמצעות תשובה יוצאים הסוד העליון והסוד התחתון, כנזכר לעיל. וזהו גם "מי גילה רז זה לבני וכו'".

שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'

”שחורה אני ונאווה, בנות ירושלים”

1 שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אל תראוני שאני שחרחרת ששזפתני השמש וגו'.

”שחורה אני ונאווה, בנות ירושלים” וכו'. ”אל תראוני שאני שחרחרת, ששזפתני השמש” וכו'.

ויוכן ע”פ מארז”ל שהתורה נתנה באש שחורה על גבי אש לבנה כמבואר בש”ש רבה ס”פ ראשו כתם פז ובזח”ג נשא קל”ב אי (ועיין עוד ברע”מ שופטים ער”ה אי)

הדבר יוכן לאור מאמר חז”ל, שהתורה ניתנה באש שחורה על גבי אש לבנה, כמבואר בשיר השירים רבה, בסוף הקטע ”ראשו כתם פז”, ובזוהר חלק ג, נשא, קל”ב ע”א (ועיין עוד ברע”א מהימנא, שופטים, ער”ה ע”א).

והנה כשם שכל התורה ניתנה כך כמ”כ מה שארז”ל כבוד נברא העוה”ב כו' הוא ג”כ בבחי' אש שחורה ע”ג אש לבנה.

והנה, כשם שכל התורה ניתנה כך, כך גם מה שאמרו חז”ל: ”כיו”ד נברא העולם הבא” וכו', הוא גם כן בבחינת אש שחורה על גבי אש לבנה.

וביאור הדבר הוא הנה צריך להבין כי הנה בחי' העוה”ב ג”ע העליון הוא תענוג הנשמות מהשגת אלקות תענוג נפלא עד אין קץ ואין תכלית בלי שיעור וגבול

וביאור הדבר: יש להבין שהעולם הבא, גן עדן העליון, הוא תענוג הנשמות מהשגת אלוקות — תענוג נפלא עד אין קץ ואין תכלית, בלי שיעור וגבול.

ולכן אמרו על אלישע אחר מוטב דלידייניה וליתי לעלמא דאתי כי כדאי כל יסורי גיהנם

ולכן אמרו על אלישע אחר: ”מוטב שיידון ויבוא לעולם הבא”, כי כדאי כל ייסורי גיהנום

”ב חדש בכדי לקבל אח”כ קורי רוח ותענוג העה”ב לפי שתענוג הזה אין לו קץ וגבול ואין לשער ולערוך נגדו כל יסורי גיהנם

שנים-עשר חודש, כדי לקבל אחר כך קורת רוח ותענוג בעולם הבא, כי לתענוג הזה אין קץ וגבול, ואין לשער ולהשוות אליו את כל ייסורי גיהנום.

כי אלו היה איזה שיעור וגבול לתענוג הזה היה שייך איזה משקל ופולס לחשוב כמה יסורים נגד התענוג.

שכן אילו היה לתענוג הזה שיעור וגבול, היה מקום לשקול ולאזן ולחשב כמה יסורים עומדים כנגד התענוג.

משא"כ באמת הוא בלי שיעור וגבול לכן אין ערוך אליו כלל ומוטב דלידייניה כו'.

אבל באמת הוא בלי שיעור וגבול, ולכן אין דבר שמשווה אליו כלל, ומוטב שיידון וכו'.

2 וא"כ צריך להבין מהו בחי' היוד שממנו נברא עולם התענוג הגדול הזה. ולהבין זה מבשרי אחזה אלוה

אם כן, יש להבין מהי בחינת היו"ד, שממנה נברא עולם התענוג הגדול הזה. כדי להבין זאת, [נ"ישם את הפסוק] "מבשרי אחזה אלוה".

כמו עד"מ שאנו רואים בחוש באדם הגשמי שגילוי אותיות ההכרה הוא במחשבה ודיבור אבל בשכל עדיין אין שם בחי' אותיות כלל

על דרך משל, אנו רואים בחוש באדם הגשמי שגילוי אותיות הדיבור הוא במחשבה ודיבור, אבל בשכל עצמו עדיין אין כלל בחינת אותיות.

אלא שכאשר הוא מחשב ומהרהר בהן אזי נולדו בחי' אותיות (עמ"ש מזה בד"ה מי מנה בפ' בלק) אלא כאשר הוא חושב ומהרהר בהן, אז נולדות בחינות האותיות (ראו מה שנתבאר בזה במאמר "מי מנה", בפרשת בלק),

ונתגלו בהעלם במחשבתו ובא לידי גילוי יותר כשמדבר לזולתו והם בחי' לבושין להשכל שמתלבש באותיות המחשבה והדיבור

והן מתגלות בהעלם במחשבתו, ומגיעות לגילוי רב יותר כשהוא מדבר עם זולתו. הן לבושים לשכל, שמתלבש באותיות המחשבה והדיבור,

אבל אינן עצמותו ומהותו שהרי בעצמות השכל עדיין אין ניכר ונרגש שום הכרת האותיות (ועמ"ש בביאור ע"פ ועשית ציץ גבי ופתחת עליו פתוחי חותם)

אך אינן עצמותו ומהותו, שהרי בעצמות השכל אין עדיין ניכרת או מורגשת שום הגייה של אותיות (ראו מה שנתבאר בביאור על הפסוק "ועשית ציץ", בעניין "ופתחת עליו פתוחי חותם").

ומ"מ גילוי אותיות אלו אף שאינן נרגשים כמבטא בדיבור אלא בה' מוצאות הפה אין שם התחלתם והתהוותם מאין ליש (כמ"ש באריכות ע"פ ויעש דוד שם)

ובכל זאת, גילוי האותיות הללו — אף שהן מורגשות כצלילים רק בדיבור, באמצעות חמשת מוצאות הפה — אינו מתחיל ואינו מתהווה שם מאין ליש (כמבואר באריכות על הפסוק "ויעש דוד שם").

וכן אותיות המחשבה אין התהוותם מבחי' השכל המושג המאיר במחשבה אלא ההתהוות להיות כח האותיות במחשבה ובדיבור הוא קבוע במהות הנפש עצמה שהנפש

וכן אותיות המחשבה אינן מתהוות מבחינת השכל המושג שמאיר במחשבה. מקור היווצרותו של כוח האותיות במחשבה ובדיבור קבוע במהות הנפש עצמה, שכן הנפש

מליאה אותיות והם בחי' כחות להיות המשכות שבירידתם מטה מטה עד בחי' המחשבה יצטיירו בבחי' הברת אותיות ממש כי גם במחשבה מצטיירי' האותיות ע"ד הברתן

מלאה אותיות. הן כחות להמשכות, שבירידתן מטה מטה, עד בחינת המחשבה, הן מצטיירות כאותיות ממש; שהרי גם במחשבה האותיות מצטיירות בדומה להגייתן,

כמו שמוציאים בפה (ועד"ז אמרו בגמ' שתי רוחות מספרות זו עם זו שהדיבור והסיפור שלהם הם אותיות דקים ורוחניים כמו אותיות המחשבה שאצלנו והמחשבה שלהם דקה עוד יותר וכמ"ש במ"א) אלא שהוא בהעלם.

כמו שמוציאים בפה. ועל דרך זה אמרו בגמרא: "שתי רוחות מספרות זו עם זו" — הדיבור והשיחה שלהן הם אותיות דקות ורוחניות, כמו אותיות המחשבה אצלנו, והמחשבה שלהן דקה עוד יותר, כמבואר במקום אחר — אלא שהדבר בהעלם.

משא"כ הדבור הוא מגלה ממש לזולתו ומקורם למעלה מבחי' השכל דהיינו מבחי' הנפש עצמה (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ אם בחקתי תלכו) ולא שהאותיות הם מהות הנפש ועצמותה ממש

לעומת זאת, הדיבור מגלה אותן ממש לזולת. מקורן למעלה מבחינת השכל, כלומר מבחינת הנפש עצמה (ראו מה שנתבאר בביאור על הפסוק "אם בחוקתי תלכו"). אין פירוש הדבר שהאותיות הן ממש מהות הנפש ועצמותה,

כי מהות הנפש שכל ומדות כו' (ר"ל שהוא מקור השכל והמדות כמ"ש בביאור ע"פ ולא תשבית מלח ובד"ה הן עם אחד ובד"ה פתח אליהו)

כי מהות הנפש היא שכל ומדות וכו' — כלומר, היא מקור השכל והמדות, כמבואר בביאור על הפסוק "ולא תשבית מלח", במאמר "הן עם אחד" ובמאמר "פתח אליהו" —

אלא שהנפש עצמה ג"כ כלולה מכחות האותיות להיות נמשך ממנה בבחי' המחשבה בדרך התפשטות הארה בלבד ועמ"ש בד"ה כה תברכו מענין שהנפש מלאה אותיות:

אלא שהנפש עצמה כוללת גם את כוחות האותיות, כדי שתימשך ממנה למחשבה בדרך של התפשטות הארה בלבד. ראו מה שנתבאר במאמר "כה תברכו" בעניין שהנפש מלאה אותיות.

3 קיצור. ענין שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה וכן עד"ז היו"ד שבו נברא העוה"ב ויש להקדים ענין אותיות המחשבה ודיבור שהם לבושים לבד להנפש ולהשכל ומ"מ שרש האותיות בהנפש עצמה:

תקציר: ענין נתינת התורה באש שחורה על גבי אש לבנה, וכך גם היו"ד שבה נברא העולם הבא. יש להקדים ולבאר את ענין אותיות המחשבה והדיבור, שהן לבושים בלבד לנפש ולשכל, ואף על פי כן שורש האותיות הוא בנפש עצמה.

4 ב והנה ככל המשל הזה הוא למעלה באור א"ס ב"ה כי הנה גילוי השגת הנשמות באלקות ולהתענג על ה' אף שהוא תענוג נפלא עכ"ז הוא רק מבחי' אותו

ב. והנה, המשל הזה מתאים גם למעלה, באור אין סוף ברוך הוא. שכן גילוי השגת הנשמות באלקות ותענוג בה', אף שהוא תענוג נפלא, הוא ככל זאת רק מבחינת אותיות

(וע' בד"ה ועתה יגדל נא גבי כאשר דברת לאמר שמלכות דאצילות שהיא אותיות הדבור דאצי' נעשה עתיק דבריא' שהוא מקור ושרש ג"ע העליון כו' ועמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו גבי בורא קדושים ישתבח שמך כו')

(ראו במאמר "ועתה יגדל נא", בענין "כאשר דיברת לאמור", שמלכות דאצילות, שהיא אותיות הדיבור דאצילות, נעשית עתיק דבריא', שהוא המקור והשורש של גן עדן העליון וכו'; וראו גם במאמר "את שבתותי תשמרו", בענין "בורא קדושים ישתבח שמך" וכו').

ג"ע העליון הוא אותיות המחשבה וג"ע התחתון בחי' דיבור וזהו בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בראתיו בחינת המחשבה ג"ע העליון. יצרתיו בחי' הדיבור וג"ע התחתון.

גן עדן העליון הוא אותיות המחשבה, וגן עדן התחתון הוא בחינת הדיבור. זהו פירוש "בראתיו, יצרתיו, אף עשיתיו": "בראתיו" היא בחינת המחשבה, גן עדן העליון; "יצרתיו" היא בחינת הדיבור וגן עדן התחתון.

אף עשיתיו הוא עולם המעשה העוה"ז הגשמי (ועמ"ש בד"ה מי מנה דאף הוא לשון רבוי ומרבה בחי' רביעית שלמעלה מבחי' מחשבה ודיבור ומעשה שהם רק לבושים לאור א"ס ב"ה

"אף עשיתיו" הוא עולם המעשה, העולם הגשמי הזה. (ראו במאמר "מי מנה": "אף" הוא לשון ריבוי, והוא מוסיף דרגה רביעית, שלמעלה מבחינות המחשבה, הדיבור והמעשה, שהן לבושים בלבד לאור אין סוף ברוך הוא;

והיינו בחינת רצון העליון שהוא אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו שנמשך ע"י קיום המצות בעוה"ז כו' והיינו בחינת הרצון העליון, שהוא אור אין סוף ברוך הוא בעצמו ובכבודו, הנמשך על ידי קיום המצוות בעולם הזה וכו';

ע"ש ועד"ז י"ל גם במשי"כ שבג"ע העליון הגילוי מבחי' אותיות המחשבה ובג"ע התחתון מבחי' דבור שעכ"ז ע"י קיום התומ"צ בעוה"ז ממשיכי' תוספת אור בג"ע והוא ענין התלבשות רצון העליון וחכמה עילאה בהמחשבה ודבור ע"ד מאד עמקו מחשבותיך.

עיינו שם. וכך אפשר לומר גם על מה שנכתב שבגן עדן העליון הגילוי הוא מבחינת אותיות המחשבה, ובגן עדן התחתון מבחינת הדיבור: אף על פי כן, על ידי קיום התורה והמצוות בעולם הזה נמשך תוספת אור בגן עדן. עניין זה הוא התלבשות הרצון העליון והחכמה העילאה במחשבה ובדיבור, על דרך "מאוד עמקו מחשבותיך".

וכמ"ש בד"ה כי כאשר השמים החדשים מענין ויניחחו בג"ע לעבדה ולשמרה ובד"ה אז ישיר ישראל כו' עלי באר כו' ועמ"ש בד"ה אני דפי' ציצית בענין ב"פ אני כו' להיות לכם לאלקים.

כמבואר במאמר "כי כאשר השמים החדשים", בענין "ויניחחו בגן עדן לעבדה ולשמרה", ובמאמר "אז ישיר ישראל" וכו', "עלי באר" וכו'; וראו גם במאמר "אני" שבפרשת ציצית, בענין פעמיים "אני" וכו', "להיות לכם לאלוקים".

והנה ביד נברא העוה"ב אבל העוה"ז נברא בה"א ויש בחינה בה"א בשרשה גבוה מהיוד כמ"ש ע"פ לך לך בענין ה' דאברהם ע"כ ע"י התשובה ומע"ט בעוה"ז ממשיכים תוספת אור בג"ע. ונחזור לעניננו בענין האותיות מו"ד)

והנה, ביו"ד נברא העולם הבא, ואילו העולם הזה נברא בה"א. יש בחינה בה"א ששורשה גבוה מן היו"ד, כמבואר על הפסוק "לך לך" בענין הה"א של אברהם. לכן על ידי תשובה ומעשים טובים בעולם הזה נמשכת תוספת אור בגן עדן. ונחזור לעניננו, לענין האותיות של המחשבה והדיבור.

והם רק בחי' לבושי' לאור א"ס ב"ה כמ"ש בת"ז לבושי' תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין כו' והן לבושים בלבד לאור אין סוף ברוך הוא, כמובא בתיקוני זוהר: "לבושי' תקינת לון, דמינייהו פרחין נשמתין" וכו'.

אבל באור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו לא שייך שום גילוי השגה כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל ואנת חכים ולא בחכמה ידיעא כו'

אבל באור אין סוף ברוך הוא עצמו ובכבודו אין מקום לגילוי השגה, כי "לית מחשבה תפיסא ביה" כלל, ו"אנת חכים ולא בחכמה ידיעא" וכו'.

הוא היודע והוא המדע כו' (עמ"ש בד"ה הן עם אחד הנ"ל מענין פ"י אנת חכים ולא בחכמה ידיעא)
 "הוא היודע והוא המדע" וכו' (ראו במאמר "הן עם אחד" שהוזכר לעיל, בעניין פירוש "אנת חכים ולא בחכמה ידיעא").

וע"ז נאמר ישת חשך סתרו חשך הוא דבר שאינו נראה בו שום תפיסה והשגה כלל
 ועל כך נאמר: "ישת חושך סתרו". חושך הוא דבר שאין בו שום תפיסה והשגה.

(ועמ"ש בד"ה ראשי המטות גבי ועליו נאמר ישת חשך סתרו כו' ובד"ה ויקרא אל משה)
 (ראו במאמר "ראשי המטות", בעניין "ועליו נאמר ישת חושך סתרו" וכו', ובמאמר "ויקרא אל משה").

והנה כל זה הוא ממטה למעלה נקרא מה שלמעלה מהשגת הנבראים בשם חשך פ"י מה שאינו מושג
 והנה, כל זה הוא מנקודת המבט מלמטה למעלה: מה שלמעלה מהשגת הנבראים נקרא "חושך", כלומר דבר
 שאינו מושג,

כמאמר יוצר אור ובורא חשך שהחשך הוא בבריאה למעלה מאור הגילוי שהוא ביצירה (כי בריאה
 הוא מחשבה ויצירה דיבור והנה לגבי התלמיד הדבור של הרב נקרא אור וגילוי אבל מחשבה של
 הרב היא עדיין חשך אצל התלמיד

כמאמר "יוצר אור ובורא חושך": החושך הוא בבריאה, למעלה מאור הגילוי שביצירה. (שכן בריאה היא
 מחשבה ויצירה היא דיבור. לתלמיד, דיבורו של הרב נקרא אור וגילוי, ואילו מחשבתו של הרב עדיין חושך
 עבור התלמיד,

אבל לגבי הרב עצמו הרי הדבור שלו כלא חשיב נגד מחשבתו ומה שחושב במחשבה ברגע א' צריך
 לדבר ע"ז כמה דיבורים ע"כ נקרא אצלו המחשבה אור והדיבור נק' חשך לגבי המחשבה ועוד
 אבל אצל הרב עצמו, דיבורו נחשב כאין לעומת מחשבתו; את מה שהוא חושב ברגע אחד עליו לומר במילים
 רבות. לכן אצלו המחשבה נקראת אור והדיבור נקרא חושך ביחס למחשבה. ועוד:

הנה בבריאה מאיר חב"ד דאצילות שנק' עלמא דאתכסיא לגבי המדות דאצילות שנק' עלמא
 דאתגליא המאירים כיצירה כי על חו"ב דאצילות נאמר הנסתרות לה' אלקינו. ועמ"ש בד"ה באתי
 לגני.

בבריאה מאירים חב"ד דאצילות, המכונים "עלמא דאתכסיא", ביחס למדות דאצילות, המכונות "עלמא
 דאתגליא" ומאירות כיצירה. על חכמה ובינה דאצילות נאמר "הנסתרות לה' אלקינו". וראו מה שנתבאר
 במאמר "באתי לגני".

ולכן גם השרפים שהם בכריאה נקרא עומדים ממעל לו פיי ממעל לוי"ו וי"ק המקננים ביצירה ואין עבודתם ברעש כמו החיות והאופנים המתנשאים ברעש לפי שהם מעלמא דאתגליא.

לכן גם השרפים, הנמצאים בכריאה, נקראים "עומדים ממעל לו", כלומר מעל ו' — שש הקצוות המקננות ביצירה. עבודתם אינה ברעש גדול, בניגוד לחיות ולאופנים המתנשאים ברעש, שכן הם מן העולם הגלוי.

וגם איתא כשאומר יוצר אור ימשמש בתש"י ובבורא חשך ימשמש בתש"ר ומבואר במ"א דתש"י נקי חותם שוקע התלבשות האורות בהכלים אבל תש"ר נקי חותם בולט אורות שלמעלה מהכלים ומרומז דוקא בבורא חשך לפי שעכשיו אין בחינה זו באה בהתגלות עד לע"ל.

וכן נאמר שכאשר אומרים "יוצר אור" ממשמשים בתפילין של יד, וב"בורא חושך" ממשמשים בתפילין של ראש. מבואר במקום אחר שתפילין של יד נקראות חותם שוקע — התלבשות האורות בכלים; ואילו תפילין של ראש נקראות חותם בולט — אורות שלמעלה מן הכלים. הדבר נרמז דווקא ב"בורא חושך", משום שדרגה זו אינה מתגלה כעת, אלא רק לעתיד לבוא.

הרי מכ"ז מובן דאצלנו מה שמתגלה נקרא אור ומה שלמעלה מהגילוי נקרא חושך כו' ועד"ז כל מה שלמעלה במדרגה יותר נקי אצלנו חושך יותר)

מכל זה מובן שאצלנו מה שמתגלה נקרא אור, ומה שלמעלה מן הגילוי נקרא חושך וכו'. וכך כל מה שגבוה יותר במדרגה נקרא אצלנו חושך גדול יותר.)

אבל מלמעלה למטה הוא להיפוך כי מה שבא יותר לידי גילוי ההשגה הוא יותר בגדר החושך

אבל מלמעלה למטה הדבר הפוך: מה שבא יותר לידי גילוי והשגה נכלל יותר בגדר החושך

לגבי אור א"ס בעצמו ובכבודו כמ"ש בזוהר דכתר עליון אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכמא הוא לגבי עילת העילות כו' וכולהו אתחשכאן קמיה כו'

ביחס לאור אין סוף עצמו ובכבודו, כמובא בזוהר: כתת עליון, אף שהוא אור צח ואור מצוחצח, הוא שחור ביחס לעילת העילות וכו', וכולם נחשבים חשוכים לפניו וכו'.

וכתיב כולא קמיה כלא חשיב (וכה"ג נתבאר במ"א בענין כיאל דעות שממטה למעלה נקי למטה יש ומה שלמעלה נקרא אין אבל מלמעלה למטה הוא להיפוך כמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו נעשה ובד"ה ביום השמיני עצרת ושאר דוכתי)

וכתוב: "כולא קמיה כלא חשיב" — הכול נחשב לפניו כאין. (כעין זה נתבאר במקום אחר בעניין "כיאל דעות": מלמטה למעלה, מה שלמטה נקרא "יש" ומה שלמעלה נקרא "אין"; אבל מלמעלה למטה היחס הפוך, כמבואר במאמר "בשעה שהקדימו נעשה", במאמר "ביום השמיני עצרת" ובמקומות נוספים.)

ולכן אור הא"ס ב"ה בעצמו ובכבודו מה שהוא למעלה מגדר ההשגה נק' אור והוא בחי' אש לבנה ולכן אור אין סוף ברוך הוא עצמו ובכבודו, שהוא למעלה מגדר ההשגה, נקרא אור, והוא בחינת אש לבנה.

(ומה שלמטה ממנו כו' אפי' כתר נק' חשך כנ"ל ועמ"ש מזה בביאור ע"פ מי מנה וגם כמו עד"מ שרגא בטיהרא למאי אהני הרי הנר נק' חשך לגבי אור היום אף שלגבי הלילה נק' נר.

(ומה שלמטה ממנו וכו', אפילו כתר, נקרא חושך, כנ"ל; וראו מה שנתבאר בזה בביאור על "מי מנה". וכמו המשל: "שרגא בטיהרא למאי אהני" — הנר נקרא חושך ביחס לאור היום, אף שבלילה הוא נקרא נר.)

ועד"ז אמרז"ל כל הנביאים בטלים לעתיד ומבואר במ"א הענין שאור הנבואה של הנביאים יהיה כלא חשיב נגד הגילוי דלע"ל כשרגא בטיהרא כו'.

וכך אמרו חז"ל: "כל הנביאים בטלים לעתיד לבוא". מבואר במקום אחר שאור נבואת הנביאים ייחשב כאין לעומת הגילוי לעתיד לבוא, כמו נר בצהריים וכו'.

וכ"ש לגבי אור א"ס ב"ה אשר כדי שיומשך ממנו הארה להיות מקור לע"ס היה צריך להיות צמצום ומקום פנוי ואח"כ נמשך רק קו וחוט כנודע.

וכל שכן ביחס לאור אין סוף ברוך הוא: כדי שתימשך ממנו הארה ותהיה מקור לעשר הספירות, היה צורך בצמצום ובמקום פנוי, ולאחר מכן נמשך רק קו וחוט, כידוע.

והנה ענין שנקרא אש רק שיש אש לבנה ואש שחורה היינו כמ"ש במ"א בד"ה אתם נצבים בפ"י מ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכל הוא כו'

והנה, ענין הכינוי "אש", שיש אש לבנה ואש שחורה, הוא כמבואר במקום אחר במאמר "אתם נצבים", בפירוש הפסוק "כי ה' אלוך אש אוכלה הוא" וכו'.

ועוד דהנה דרך כלל יש ד' יסודות אש רוח מים עפר שהם נגד ד' עולמות אבי"ע והאש הוא בחי' אצילות דכמו שטבע האש להסתלק כך אצילות מרומם ונשגב מבי"ע כי בי"ע הם נבראים ואצילות הם אלהות.

ועוד: בדרך כלל יש ארבעה יסודות — אש, רוח, מים ועפר — המקבילים לארבעת העולמות אבי"ע. האש היא בחינת אצילות: כשם שטבע האש להסתלק כלפי מעלה, כך אצילות נעלה ונשגבת מעולמות בי"ע; שכן בי"ע הם נבראים ואצילות היא אלוקות.

והנה באצילות עצמו יש ג"כ אבי"ע שהכתר או גם החכמה עילאה נק' אצילות שבאצילות. וכינה נק' בריאה שבאצילות וזו "נ הם יצירה ועשיה שבאצילות ודרך כלל יותר יש אבי"ע דכללות ואצילות היותר עליון נקרא אש.

והנה, גם בתוך אצילות עצמה יש אבי"ע: כתר, ואולי גם חכמה עילאה, נקראים אצילות שבאצילות; כינה נקראת בריאה שבאצילות; וז"א ונוקבא הם יצירה ועשייה שבאצילות. ובכללות רחבה יותר יש אבי"ע כלליים, והאצילות העליונה ביותר נקראת אש.

ועכ"ז היא נק' אש שחורה לגבי המאציל א"ס ב"ה שנק' אש לבנה כו'. וגם בכלל ז"א לגבי ע"ק נק' אש שחורה לגבי אש לבנה)

ובכל זאת היא נקראת אש שחורה ביחס למאציל, אין סוף ברוך הוא, הנקרא אש לבנה וכו'. וגם בדרך כלל ז"א ביחס לעתיקא קדישא נקרא אש שחורה ביחס לאש לבנה.)

אך לפי שהעולמות אינם יכולים לקבל ולית מחשבה תפיסא ביה כו' לכך וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז.

אך מכיוון שהעולמות אינם יכולים לקבל ו"לית מחשבה תפיסא ביה" וכו', לכן "וירא אלוקים את האור כי טוב" — לגנוז.

ונגנוז בבחי' ישת חשך סתרו כו' וזהו יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן לצמצם ולהעלים את האור והוא נגנוז בבחינת "ישת חושך סתרו" וכו'. זהו "יושב בסתר עליון, בצל שדי יתלונן" — לצמצם ולהסתיר את האור

בכמה צמצומים ומסכים המבדילים ומסתירים את אורו ית' להיות בחי' גילוי למטה בחי' ג"ע העליון תענוג הנשמות כו' והשגתם באור ה' כו' בראתיו יצרתיו כו'.

באמצעות צמצומים ומסכים רבים המבדילים ומסתירים את אורו יתברך, כדי שתהיה למטה בחינת גילוי: גן עדן העליון, תענוג הנשמות וכו' והשגתן באור ה' וכו', "בראתיו, יצרתיו" וכו'.

(ועמ"ש ע"פ וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו' באל שדי שאמר לעולמו די. ועיין בשער היחודים פרק שמיני יחוד ה' בענין אור מים רקיע שנמשך ע"י שם שדי

(ראו על הפסוק "וידבר אלוקים" וכו', "וארא אל אברהם" וכו', בענין "באל שדי", שאמר לעולמו "די". ועיינו בשער היחודים, פרק שמיני, יחוד ה', בענין אור, מים ורקיע הנמשכים על ידי שם שדי.

ויובן עפמ"ש בענין זה ע"פ הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו ועמ"ש בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיע כו' שהוא ג"ע העליון שנקי רקיע ושיומשך להם מבחי' אורו ית' הוא ע"י כמה צמצומים כו' כנ"ל)

הדבר יובן לאור מה שנתבאר על "הללו אל בקדשו, הללוהו ברקיע עוזו"; וראו במאמר "קא מיפלגי במתיבתא דרקיע" וכו': זהו גן עדן העליון, הנקרא "רקיע", והאור שלו יתברך נמשך אליו באמצעות צמצומים רבים וכו'; כנ"ל.)

וזהו ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית פי' ובטובו מה שראה כי טוב לגנוז האור מזה נתהווה בחי' חידוש מעשה בראשית להיות מאין ליש בבחי' גילוי התענוג וההשגה וזהו "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית": "ובטובו" — מכיוון שראה כי טוב לגנוז את האור, מכך נוצר החידוש של מעשה בראשית, להיות מאין ליש בגילוי התענוג וההשגה

(וכמ"ש להנחיל אוהבי יש דקאי על הג"ע שנקי יש מאין ועיין מענין כי טוב לגנוז ר"פ פקודי דף ר"כ ע"ב ור"פ אמור דפ"ח ע"א וברכות בראשי פ' ג' בא ס"פ י"ח ועמ"ש מענין ובטובו מחדש כו')

(וכמו שנאמר "להנחיל אוהבי יש", שהכוונה לגן עדן, הנקרא יש מאין. ועיינו בענין כי טוב לגנוז בתחילת פרשת פקודי, דף רכ"ע ע"ב, ובתחילת פרשת אמור, דף פ"ח ע"א, ובבראשית רבה, פרשה ג, בסוף סימן י"ח; וראו מה שנתבאר בענין "ובטובו מחדש" וכו')

ע"י בחי' יו"ד שהוא בחינת צמצום כו' בד"ה ואתחנן ובד"ה אשירה כו' כי גאה גאה):

על ידי בחינת היו"ד, שהיא בחינת צמצום וכו', כמבואר במאמר "ואתחנן" ובמאמר "אשירה" וכו', "כי גאה גאה".)

5 קיצור וכמ"כ למעלה שגילוי האיר בג"ע הוא רק מבחי' אותיות ביו"ד נברא העוה"ב שהם לבושי.

תקציר: וכך גם למעלה, גילוי האור בגן עדן הוא רק מבחינת האותיות; ביו"ד נברא העולם הבא, והאותיות הן לבושים.

אבל בעצמותו ית' לית מחשבה תפיסא ביה כלל. וע"ז נאמר ישת חשך סתרו וזהו ממטה למעלה נקי מה שאין בו השגה בשם חשך.

אבל בעצמותו יתברך "לית מחשבה תפיסא ביה" כלל. על כך נאמר "ישת חושך סתרו". מנקודת המבט מלמטה למעלה, מה שאין בו השגה נקרא חושך.

אבל מלמעלה למטה הוא בהיפוך. וזהו כי טוב לגנוז בבחי' חושך כדי להיות גילוי בגי'ע וזהו ובטובו מחדש:

אבל מלמעלה למטה הדבר הפוך. זהו "כי טוב לגנוז" בבחינת חושך, כדי שיוכל להיות גילוי בגן עדן; וזהו "ובטובו מחדש".

6 ג והנה צמצום זה של ענין כי טוב לגנוז האור במקום החושך הוא כמו במשל בחינות אותיות שבנפש עצמה כדי להיות גילוי אותיות ממש במחשבה ודיבור

ג. והנה, צמצום זה — העניין של "כי טוב לגנוז" את האור במקום החושך — דומה במשל לבחינת האותיות שבנפש עצמה, כדי שיתגלו אותיות ממש במחשבה ובדיבור,

(ר"ל דכבר נתבא' שאף שצורת כ"ב אותיות הוא קבוע במהות הנפש עצמה מ"מ לא שהאותיות הם מהות הנפש ועצמותה שעצמות הנפש היא למעלה גם ממהות שכל ומדות המאירים ממנה בגוף

(כלומר, כבר נתבאר שאף שצורת כ"ב האותיות קבועה במהות הנפש עצמה, אין פירוש הדבר שהאותיות הן מהות הנפש ועצמותה; עצמות הנפש גבוהה אפילו ממהות השכל והמדות המאירים ממנה בגוף,

כי אם שנעלית מהם בעילוי רב אלא שהארה וכח ממנה כשנמשך ומתלבש במוח נעשה מקור השכל שבמוח. ובעוד הכח ההוא כלול בעצם הנפש הוא למעלה מבחי' ומהות מקור השכל שבמוח.

שהרי היא נעלית מהם ברוממות גדולה. רק הארה וכוח ממנה, כשהם נמשכים ומתלבשים במוח, נעשים מקור השכל שבמוח. כל עוד הכוח הזה כלול בעצם הנפש, הוא למעלה מבחינת ומהות מקור השכל שבמוח.

ועד"ז גם האותיות הכלולים בנפש הוא ענין כחות שבירידת' להתגלות במחשבה ודיבור יצטיירו מהם בחי' אותיות. ועכ"ז כוחות אלו עם שהם למעלה עדיין מבחינת אותיות המחשבה והדבור ממש עכ"ז הוא בחי' ירידה וצמצום לגבי מהות הנפש ועצמותה ממש.

וכך גם האותיות הכלולות בנפש הן כוחות, שבירידתם להתגלות במחשבה ובדיבור מצטיירות מהן אותיות. ואף שכוחות אלה עדיין למעלה מן האותיות ממש של המחשבה והדיבור, הם כבר ירידה וצמצום ביחס למהות הנפש ועצמותה ממש.

וצמצום זה הוא בשביל להיות מזה אח"כ גילוי אותיות המשחבה ודבור שהן בחי' אותיות חומריים ממש והוא עוד צמצום גמור ממש.

צמצום זה הוא כדי שיוכלו להתגלות ממנו אחר כך אותיות המחשבה והדיבור, שהן אותיות חומריות ממש; והדבר כרוך בצמצום גמור נוסף.

וראשית צמצום זה הוא מה שמתהווים בחיי צורת האותיות בלי חומר בהנפש עצמה וכל בחיי צמצומים אלו הוא משל לענין כי טוב לגנוז.

ראשית הצמצום היא התהוות צורת האותיות בלי חומר בתוך הנפש עצמה. כל הצמצומים האלה הם משל לענין "כי טוב לגנוז".

פי' דאיתא בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה והוא ענין הצמצום להיות התהוות אותיות החקיקה עד"מ. והענין כמ"ש ע"פזאת חקת התורה שהחקיקה הוא גבוה יותר מאותיות הכתב שהרי הוא מיניה וביה.

כלומר, נאמר בתחילת "הורמנותא דמלכא": "גליף גליפו בטהירו עילאה". זהו ענין הצמצום, שבו מתהוות כביכול אותיות חקיקה. וכמבואר על הפסוק "זאת חוקת התורה", החקיקה גבוהה מן הכתב, שהרי היא מיניה וביה, מתוך הדבר עצמו.

וזהו ענין חרות על הלוחות כו' משא"כ אותיות הכתב הדיוט הוא דבר בפ"ע וגם משחיר הקלף לגמרי אך

זהו ענין "חרות על הלוחות" וכו'. לעומת זאת, אותיות כתיבה הן דבר נפרד, והן גם משחירות לגמרי את הקלף. אך

הנה האותיות החקוקים אף שהם מיניה וביה עכ"ז הם ג"כ משחירים קצת האבן הטוב הבהיר שכשעושין בו חקיקה נחשך קצת בהירותו שהיה קודם החקיקה שבמקום החקיקה אינו בהיר כל כך.

גם האותיות החקוקות, אף שהן מיניה וביה, משחירות מעט את האבן היקרה והבהירה: כשחוקקים בה, בהירותה הקודמת מתכהה במקצת, שכן במקום החקיקה היא אינה בהירה כל כך.

והנמשל מובן שזהו ענין ישת חשך סתרו בחיי כתר עליון שנמשך ממלי' דא"ס בחיי אותיות שעם היותו עדיין בחיי א"ס.

והנמשל מובן: זהו "ישת חושך סתרו" — בחינת כתר עליון, הנמשך ממלכות דאין סוף, בחינת האותיות. אף על פי שהוא עדיין בבחינת אין סוף,

וכמו אותיות החקיקה מיניה וביה ולמעלה מבחי' חו"ב שנק' עשיה ממש לגבי אי"ס כמו דיו ע"ג הקלף כו' עכ"ז גם הכתר נק' חושך ואש שחורה לגבי אי"ס ב"ה שלמעלה מעלה מהכתר ונק' אש לבנה

וכאותיות חקוקות, שהן מיניה וביה ולמעלה מחכמה ובינה, הנקראות ממש "עשייה" ביחס לאין סוף, כמו דיו על גבי קלף וכו' — אף על פי כן גם כתר נקרא חושך ואש שחורה ביחס לאין סוף ברוך הוא, שלמעלה הרבה מן הכתר ונקרא אש לבנה.

והרי צמצום זה כדי להיות התהוות אח"כ בחי' חו"ב וג"ע שהוא כמשל אותיות שנכתבים בדיו כו' בחי' שחור ממש וזהו ג"כ עד"מ ענין התהוות אותיות הנפש שהם

צמצום זה נועד לאפשר בהמשך התהוות של חכמה ובינה ושל גן עדן, בדומה לאותיות הנכתבות בדיו — שחור ממש. גם עניין התהוות אותיות הנפש הוא על דרך משל כך:

כמו אותיות החקוקים מיניה וביה כדי שיתהוו אח"כ אותיות ממש במחשבה ודבור חומריים ממש אש שחורה ממש. והנה אף שלגבי האי"ס נק' אותיות שבחקיקה ג"כ בחי' חושך כנ"ל עכ"ז לגבי האותיות שבכתב

הן כמו אותיות חקוקות, מיניה וביה, שמהן יתהוו אחר כך אותיות ממש במחשבה ובדיבור, חומריות ממש, אש שחורה ממש. ואף שאותיות החקיקה נקראות חושך ביחס לאין סוף, כנ"ל, הרי ביחס לאותיות שבכתב

דהיינו בחי' חו"ב מקורי הג"ע ונהר יוצא מעדן נק' הכתר אש לבנה ממש שהרי הוא רק מיניה וביה עד"מ ולכן נק' הז"א דאצילות לגב' י הכתר אש שחורה ע"ג אש לבנה)

כלומר, ביחס לחכמה ובינה, מקורות גן עדן, כדוגמת "ונהר יוצא מעדן", כתר נקרא אש לבנה ממש, שהרי הוא מיניה וביה, על דרך משל. לכן ז"א דאצילות נקרא ביחס לכתר אש שחורה על גבי אש לבנה)

(כמ"ש בפ' נשא קל"ב א') ועד"ז גם הז"א נקרא לגבי המלכות דאצילות נהורא חיוורא והיא נק' אצלו נהורא אוכמא

(כמבואר בפרשת נשא, קל"ב ע"א). וכך גם ז"א נקרא ביחס למלכות דאצילות "נהורא חיוורא", ואילו היא נקראת ביחס אליו "נהורא אוכמא"

(כמ"ש בפ' בראשית בדף נ"א ע"א ובפ' לך דף פ"ג ע"ב ובפ' שופטים ער"ה א')

(כמבואר בפרשת בראשית, דף נ"א ע"א, בפרשת לך לך, דף פ"ג ע"ב, ובפרשת שופטים, ער"ה ע"א).

כי מלכות שהיא מקור לבי"ע נקראת מדת לילה וחושך שמוסתר ומלובש בה אור אי"ס בבחי' הסתר והעלם מלכותך מלכות כל עולמים מלשון העלם.

שכן מלכות, מקורם של ביי"ע, נקראת מידת הלילה והחושך, מפני שאור אין סוף מוסתר ומלובש בה בהסתר ובהעלם. "מלכותך מלכות כל עולמים" — "עולמים" קשור ללשון העלם.

משא"כ בחי' ז"א שהוא אצילות יחודא עילאה נק' יום ואור. וכמ"ש בד"ה רני ושמחי גבי רננא ברמשא ושמחה בצפרא ועמ"ש סד"ה וידעת היום

לעומת זאת, ז"א, שהוא אצילות ויחודא עילאה, נקרא יום ואור. כמבואר במאמר "רני ושמחי" על "רננא ברמשא ושמחה בצפרא"; וראו גם בסוף המאמר "וידעת היום".

וזהו ביו"ד נברא העוה"ב וכמשל הדיו שע"ג הקלף שהקלף החלק רומז לבחי' אש לבנה אור אי"ס ב"ה בעצמו כביכול דלית מחשבה תפיסא ביה (ועמ"ש ע"פ שימני כחותם)

זהו "ביו"ד נברא העולם הבא", כמו במשל הדיו על הקלף: הקלף החלק רומז לבחינת אש לבנה, אור אין סוף ברוך הוא עצמו, כביכול, ש"לית מחשבה תפיסא ביה" (וראו מה שנתבאר על "שימני כחותם"),

אלא ע"י היוד בחי' נקודה שחורה שמשחיר הקלף כדי להיות בחי' גילוי והשגה בתמונת אות היוד.

אלא שעל ידי היו"ד, בחינת נקודה שחורה המשחירה את הקלף, נעשה גילוי והשגה בצורת האות יו"ד.

והנה כמו במשל הנ"ל כאשר בא לידי גילוי אותיות המחשבה אף שאינן רק לבושים להשכל מ"מ אינן דבר נפרד לגמרי להיות דבר בפ"ע שהרי מה שמחשב ומהרהר באותיות אלו הוא בחי' השכל עצמו.

והנה, כמו במשל האמור, כאשר אותיות המחשבה מתגלות, אף שהן לבושים בלבד לשכל, הן אינן דבר נפרד לחלוטין, דבר בפני עצמו; שהרי מה שהוא חושב ומהרהר באותיות הללו הוא השכל עצמו.

וכן עד"מ בחי' היו"ד שעל הקלף שהדיו משחיר את הקלף להתגלות תמונת יו"ד הנה הדיו בעצמו אינו דבר ממשי להיות נחשב לדבר בפ"ע אלא שמשחי את הקלף כדי שהקלף יגלה תמונה של היו"ד

וכך, על דרך משל, גם ביו"ד שעל הקלף: הדיו משחיר את הקלף כדי לגלות צורת יו"ד, אך הדיו עצמו אינו דבר ממשי בפני עצמו; הוא רק משחיר את הקלף, כדי שהקלף יגלה את צורת היו"ד

(היינו שעם היות תמונת היו"ד הוא רק מהדיו הרי בלתי הקלף הנושא וסובלו לא היה ממנו שום תמונה כלל. ולכן ארז"ל כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה א"כ הדיו אינו

(כלומר, אף שצורת היו"ד באה רק מן הדיו, בלי הקלף הנושא והסובל אותו לא הייתה נוצרת ממנו שום צורה. לכן אמרו חז"ל: "כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה". אם כן, הדיו אינו

אלא שמשחיר כו' כדי שהקלף יגלה כו' ור"ל בנמשל כי הקלף עצמו שהוא א"ס ב"ה מגלה את היו"ד שהוא חכמה עילאה כי אנת חכים אנת ממש שאור א"ס ב"ה נמשך ומאיר בחכמה עילאה.

אלא משחיר וכו', כדי שהקלף יגלה וכו'. והנמשל הוא שהקלף עצמו, שהוא אין סוף ברוך הוא, מגלה את היו"ד, שהיא חכמה עילאה; שכן "אנת חכים" פירושו אתה עצמך, ואור אין סוף ברוך הוא נמשך ומאיר בחכמה עילאה.

ועמ"ש וירא ישראל את היד הגדולה בפ"י ויקרא הוי' ומ"ש מזה ג"כ סד"ה שובה ישראל) כך הנה בנמשל ע"י הצמצומים הרבים מתגלה אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו בגילוי למטה.

וראו מה שנתבאר על "וירא ישראל את היד הגדולה", בפירוש "ויקרא ה' ה'", וכן בסוף המאמר "שובה ישראל"). כך, בנמשל, באמצעות הצמצומים הרבים מתגלה אור אין סוף ברוך הוא עצמו ובכבודו למטה.

וזהו ביוד נברא העוה"ב תענוג הנשמות באור א"ס ב"ה ממש (ועיין בפ' בלק) (קצ"א א') ועמ"ש בד"ה שרי אשתך.

זהו "ביו"ד נברא העולם הבא": תענוג הנשמות באור אין סוף ברוך הוא ממש. (ועיינו בפרשת בלק, קצ"א ע"א.) וראו גם במאמר "שרי אשתך".

וענין שהיו"ד בחי נקודה ואות קטן מכל האותיות עמ"ש בביאור ע"פ מים רבים גבי וזהו אחות לנו קטנה ועזח"ב תרומה (קס"ה ב') בגין דאית כו'

בענין היות היו"ד נקודה והאות הקטנה ביותר, ראו מה שנתבאר בביאור על "מים רבים", בענין "וזהו אחות לנו קטנה"; וכן בזוהר חלק ב, תרומה, קס"ה ע"ב: "בגין דאית" וכו',

אע"ג כו' והוא ענן מיעוט הכלי ורבו האור ע"ד צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה (ועיין בגמרא פ"ג דמנחות דכ"ט סע"ב):

"אף על גב" וכו'. זהו ענין מיעוט הכלי ורבו האור, על דרך "צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה" (ועיינו בגמרא, מנחות, פרק ג, כ"ט ע"ב, בסופו).

7 קיצור. וצמצום זה הוא כמשל בחינת אותיות שבנפש ואח"כ נמשך מזה ההתלבשות באותיות

המחשבה. והוא כענין חקיקה וכתובה וכמו שמ"מ מהו מחשב באותיות המחשבה הלא השכל עצמו סיכום: צמצום זה דומה, במשל, לבחינת האותיות שבנפש, וממנו נמשכת לאחר מכן ההתלבשות באותיות המחשבה. הדבר דומה לחקיקה ולכתובה. ואף על פי כן, מהו הדבר שחושב באמצעות אותיות המחשבה? הרי זה השכל עצמו;

וכן הדיו מתאחד עם הקלף הלבן הסובלו. כן בנמשל ע"י אות יו"ד שנברא בו העוה"ב נמשך ומתגלה אור א"ס ב"ה בעצמו:

וכמו כן הדיו מתאחד עם הקלף הלבן הנושא אותו; כך בנמשל, באמצעות האות יו"ד שבה נברא העולם הבא, נמשך ומתגלה אור אין סוף ברוך הוא עצמו.

8 וזהו שהשרפים אומרים קדוש מחמת השגתם אור א"ס ב"ה שהוא מובדל ולית מחשבה תפיסא ביה

וג' פעמים קדוש נגד תלת עלמין ב"ע מלא כל הארץ כבודו שהתלבשות בחי' קדוש הוא הכל כו' לכן השרפים אומרים "קדוש", משום שהם משיגים את אור אין סוף ברוך הוא, שהוא מובדל וש"לית מחשבה תפיסא ביה" — אין מחשבה תופסת בו. [הם אומרים] "קדוש" שלוש פעמים, כנגד שלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה. "מלא כל הארץ כבודו": התלבשות בחינת "קדוש" היא בכל דבר וכו'.

(ור"ל כמו שבג"ע העליון מאיר אור א"ס בבחי' השגת הנשמות כמ"כ השרפים לפי שהם ג"כ בעולם הבריאה אומרים קדוש כו' שמישיגים איך אור א"ס מובדל ואיך שכל ההמשכה רק ע"י צמצום אות יוד.

(כלומר, כשם שבגן עדן העליון מאיר אור אין סוף באופן שהנשמות משיגות אותו, כך גם השרפים, כיוון שהם נמצאים אף הם בעולם הבריאה, אומרים "קדוש" וכו', שכן הם משיגים כיצד אור אין סוף מובדל, וכיצד כל ההמשכה היא רק באמצעות הצמצום של האות יו"ד.)

אבל עצמיות אור אין סוף הוא קדוש ומובדל כו' ולפי שהם בבריאה שהוא ראשית התהוות היש מאין ע"כ משיגים שהוא ית' קדוש כו' וענין ג' פעמים קדוש עמ"ש בביאור ע"פ ועתה יגדל וע"פ אחרי הוי' אלקיכם תלכו)

אבל עצמות אור אין סוף קדושה ומובדלת וכו'. ומכיוון שהם בבריאה, שהיא ראשית התהוות היש מאין, הם משיגים שהוא יתברך קדוש וכו'. בעניין שלוש פעמים "קדוש", ראו מה שכתוב בביאור על "ועתה יגדל" ועל "אחרי ה' אלקיכם תלכו".

והנה האופנים שהם למטה מהם במדרגה אומרים ברוך כבוד ה' זו מדת מלכותו ית' כי מלכותך מלכות כל עולמים שכל עולמים הם רק בחי' אותיות כו' וברוך ונמשך מבחי' סוכי'ע מעלמא דאתכסיא כו'.

והנה האופנים, שמדרגתם נמוכה משל השרפים, אומרים "ברוך כבוד הוי'". הכוונה היא למידת מלכותו יתברך, שהרי "מלכותך מלכות כל עולמים", וכל העולמות אינם אלא בחינת אותיות וכו'. גם "ברוך" נמשך מבחינת סוכב כל עלמין, מהעולם המכוסה וכו'.

9 וביאור הענין כי הנה יש שני בחינות במלאכים יש שהם בחי' משפיעים שהם משפיעים כל ההשפעות לעוה"ז ע"י המזלות כו' והם בחי' האופנים שאומרים ברוך כבוד כו' ביאור העניין: יש שני סוגים של מלאכים. יש מלאכים שהם בבחינת משפיעים, והם מעבירים לעולם הזה את כל ההשפעות באמצעות המזלות וכו'. אלו הם האופנים, שאומרים "ברוך כבוד" וכו'.

ברוך הוא המשכה שיומשך כבוד ה' מבחי' מקומו שהוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו וזהו ענין ברוך המקום והוא ענין המשכת השפע דלעילא שממשיכים האופנים באמרם ברוך. "ברוך" פירושו המשכה, שכבוד הוי' יימשך מבחינת "מקומו" — הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו. זהו פירוש "ברוך המקום", וזהו המשכת השפע שלמעלה שהאופנים ממשיכים באמירתם "ברוך".

10 ויש מלאכים שהם בחינת מקבלים שמקבלים דין מן דין ואינם משפיעים כלל למטה רק הם בחינת מקבלים והוא בחי' השרפים שאומרים קדוש כו' והם נעלים מבחינת המלאכים המשפיעים. ויש מלאכים שהם בבחינת מקבלים: הם "מקבלים דין מן דין" ואינם משפיעים כלל למטה, אלא הם מקבלים בלבד. אלו הם השרפים, שאומרים "קדוש" וכו', והם נעלים מן המלאכים המשפיעים.

וז"ש אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבבן קדמוהי יקומו (בדניאל סי' ז') פי' קדמוהי יקומו היינו בחי' השרפים המקבלים כו'

על כך נאמר: "אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבבן קדמוהי יקומו" (דניאל, פרק ז'). "קדמוהי יקומו" — "עומדים לפניו" — מתייחס לשרפים, שהם המקבלים וכו',

שאומרים קדוש ועמ"ש במ"א בענין משריין ורתיכין הנזכר בפ' בשלח (דמ"ח ע"ב) ומ"ש בד"ה ואתא מרבבות קדש והיינו כמ"ש יוצר אור ובורא חושך.

שאומרים "קדוש". ראו מה שכתוב במקום אחר בעניין "משריין ורתיכין" המוזכרים בפרשת בשלח (דמ"ח ע"ב), וכן מה שכתוב במאמר המתחיל "ואתה מרבבות קדש". וזהו ככתוב: "יוצר אור ובורא חושך".

פיי יצירה הוא בחיי אור שמשם נמשך ההשפעה למטה והוא מדרגת האופנים המשפיעים למטה לכל הבהמות וחיות וגם קטן עד י"ג שנים מקבל מבחי האופנים.

כלומר, יצירה היא בחינת אור, שממנה נמשכת ההשפעה למטה; זו מדרגת האופנים, המשפיעים למטה לכל הבהמות והחיות. גם ילד שטרם מלאו לו שלוש עשרה שנים מקבל מבחינת האופנים.

11 ולכך נקרא אור שהוא בחיי אש לבנה לגבי דידן לפי שמאיר ומשפיע למטה. ובורא חושך הוא בחינת השרפים שבכריאה שהם בבחי' אש שחורה שהוא החושך.

לכן היא נקראת אור, והיא בבחינת אש לבנה ביחס אלינו, משום שהיא מאירה ומשפיעה למטה. "ובורא חושך" היא בחינת השרפים שבכריאה, שהם בבחינת אש שחורה, שהיא החושך.

وهוא מפני שמסתלקים רק למעלה שאומרים קדוש כו' לכך הם בבחינת אש שחורה וחושך ע"ש ההסתלקות כו'.

הטעם לכך הוא שהם מסתלקים רק כלפי מעלה, באומרים "קדוש" וכו'. לכן הם בבחינת אש שחורה וחושך, על שם ההסתלקות וכו'.

12 וכמ"כ הוא ענין קדוש וברוך כי קדוש הוא מה שמובדל ולית מחשבה תפיסא ביה כלל והוא בחי' ישת חשך סתרו כמבואר לעיל אות ב'. ובחינת ברוך זהו ענין אש לבנה להיות גילוי למטה.

וכך גם בעניין "קדוש" ו"ברוך": "קדוש" הוא דבר מובדל, ש"לית מחשבה תפיסא ביה" — אין מחשבה תופסת בו כלל. זו בחינת "ישת חושך סתרו", כפי שהתבאר לעיל בסעיף ב'. בחינת "ברוך" היא עניין האש הלבנה, כלומר גילוי למטה.

אך זהו ממה למעלה אבל מלמעלה למטה הוא בהפך שבחי' קדוש נקרא אש לבנה לגבי המשכת בחי' ברוך כבוד שהוא בחי' מלכותך בחינת אותיות כו'

אך כך הדבר מלמטה למעלה. מלמעלה למטה הסדר הפוך: בחינת "קדוש" נקראת אש לבנה ביחס להמשכת בחינת "ברוך כבוד", שהיא בחינת "מלכותך", בחינת האותיות וכו'.

כיקדוש הוא בחי' כתר כו' יש בו ב' בחינות כבוד תתאה היא מדת מלכותו ית' וכבוד עילאה חכמה עילאה והכל

כי "קדוש" הוא בחינת כתר וכו'. ב"כבוד" יש שתי בחינות: כבוד תתאה, שהיא מידת מלכותו יתברך, וכבוד עילאה, שהיא חכמה עילאה; והכול

נקי' אש שחורה לגבי כתר עליון כנ"ל מענין דיו ע"ג קלף לבן כו' ועמ"ש מענין קדוש וברוך בד"ה אם בהרת קדמה כו' ובד"ה לבכתני אחותי.

נקרא אש שחורה ביחס לכתר עליון, כנזכר לעיל בענין הדיו שעל גבי הקלף הלבן וכו'. וראו מה שכתוב בענין "קדוש" ו"ברוך" במאמר המתחיל "אם בהרת קדמה" וכו', ובמאמר המתחיל "לבכתני אחותי".

נמצא קדוש וברוך שאומרים השרפים והאופנים זהו ענין בחי' אש לבנה שעל גבי אש שחורה כנ"ל נמצא ש"קדוש" ו"ברוך" שאומרים השרפים והאופנים הם ענין האש הלבנה שעל גבי האש השחורה, כנזכר לעיל.

וזהו שנק' כן הקב"ה בשני בחינות אלו יחד דקדוש וברוך כי עד"ז הוא המשכת וגילוי אור א"ס ב"ה שהוא קדוש וברוך הוא.

וזהו הסיבה שהקב"ה נקרא כך בשתי הבחינות יחד, "קדוש" ו"ברוך"; שכן באופן זה נמשכים ומתגלה אור אין סוף ברוך הוא, שהוא קדוש וברוך.

13 והנה האופנים לפי ששומעים בחינת קדוש שאומרים השרפים לפיכך מתנשאים ברעש גדול וענין

הרעש הוא ענין הביטול באור א"ס ב"ה לצאת מנרתקם

והנה, מאחר שהאופנים שומעים את בחינת "קדוש" שאומרים השרפים, הם מתנשאים ברעש גדול. הרעש הוא ענין הביטול באור אין סוף ברוך הוא, והיציאה מנרתקם.

והשגתם כפי מזגם ותכונתם מחמת ששומעים דבר חדש מה שלמעלה מכח השגתם משא"כ השרפים אף שהם ג"כ בטלים ודאי באור א"ס ב"ה ביתר שאת ומעלה

השגתם היא בהתאם למזגם ולתכונתם, משום שהם שומעים דבר חדש, שלמעלה מכוח השגתם. לעומתם, גם השרפים בטלים בוודאי באור אין סוף ברוך הוא, וביתר שאת ומעלה,

אך הנה שרפים עומדים ממעל לו כתיב שאין השגה זו אצלם חידוש כ"כ למעלה מהשגתם לכך לא נאמר אצלם ברעש גדול

אך נאמר "שרפים עומדים ממעל לו": השגה זו אינה חידוש גדול כל כך עבורם, ואינה למעלה מהשגתם. לכן לא נאמר עליהם "ברעש גדול",

כמו באופנים (ועמ"ש מזה בד"ה והיה מדי חדש שזהו ענין המשל כבן כרך שראה את המלך או כבן כפר כו' והוא ההפרש שבין חול לשבת כו' והנה השרפים לפי שהביטול שלהם הוא בבחינת אתכסיא

כפי שנאמר על האופנים. (ועיינו במה שנתבאר על כך במאמר המתחיל "והיה מדי חדש": זהו ענין המשל על בן כרך שראה את המלך או בן כפר וכו', וזהו ההבדל בין ימות החול לשבת וכו'). והנה, מאחר שביטולם של השרפים הוא בבחינת אתכסיא

ופנימית ע"כ ממשיכים ג"כ בחי' קדוש מה שהוא בבחי' העלם והאופנים שביטולם בבחי' אתגליא ע"כ ממשיכים ג"כ בחינת ברוך בחי' אותיות שהוא בחי' אתגליא כו' ועמ"ש בד"ה וידעת היום גבי וכל קרב וכליות יזמרו לשמך:)

ובפנימיות, הם ממשיכים גם את בחינת "קדוש", שהיא בבחינת העלם. ואילו האופנים, שביטולם בבחינת אתגליא, ממשיכים גם את בחינת "ברוך" — בחינת האותיות, שהיא בבחינת גילוי וכו'. ועיינו במה שנתבאר במאמר המתחיל "וידעת היום" בענין "וכל קרב וכליות יזמרו לשמך".

14 קיצור. וזהו ג"כ ענין שהשרפים אומרים קדוש והאופנים ברוך כי השרפים מבריאה בורא חושך אש שחורה בחי' קדמוהי יקומו"ן ע"כ אומרים קדוש מובדל ישת חשך סתרו.

קיצור: זהו גם ענין אמירת "קדוש" בפי השרפים ו"ברוך" בפי האופנים. השרפים הם מבריאה, "בורא חושך", אש שחורה, בחינת "קדמוהי יקומו"ן"; לכן הם אומרים "קדוש", מובדל, "ישת חשך סתרו".

והאופנים מיצירה. יוצר אור משפיעים למטה ואומרים ברוך כבוד כו' וכ"ז נקרא כן מלמטה למעלה וכנ"ל):ד

האופנים הם מיצירה, "יוצר אור"; הם משפיעים למטה ואומרים "ברוך כבוד" וכו'. כל זה נקרא כך מנקודת המבט שמלמטה למעלה, כנזכר לעיל.)

והנה ככל הדברים האלה הוא בעבודת ה' בכל אדם בחינת אהבה גלויה ובחי' אהבה מסותרת. 4. והנה, בדומה לכל העניינים האלה, כך הוא גם בעבודת ה' של כל אדם: יש בו בחינת אהבה גלויה ובחינת אהבה מסותרת.

(והיינו דוגמת ב' בחי' הנ"ל דאופנים ושרפים. והאהבה המסותרת נק' אש שחורה ע"ד שנתבאר לעיל בענין השרפים שנק' אש שחורה אלא שהנשמות הם במחי' פנימית יותר)

(כלומר, בדומה לשתי הבחינות שזכרו לעיל, האופנים והשרפים. האהבה המסותרת נקראת אש שחורה, בדומה למה שנתבאר לעיל על השרפים, שנקראים אש שחורה; אלא שהנשמות הן בבחינה פנימית יותר.)

כי הנה גילוי האהבי ע"י ההתבוננ' בגדולת א"ס ב"ה שיוליד מבינתו רשפי אש וצמאון כו' שהרי גילוי האהבה באמצעות ההתבוננות בגדולת אין סוף ברוך הוא, עד שמבינתו נולדים רשפי אש וצמאון וכו',

להכליל ולהבטל אליו ית' במציאות ובמס"נ אין זה ע"י פעולת ההתבוננות לבדה שמתהווה מכח בינתו מדת האהבה מאין ליש

להיכלל ולהתבטל אליו יתברך במציאות, ועד למסירות נפש, אינה נוצרת מפעולת ההתבוננות לבדה, כאילו כוח הבינה שלו יצר את מידת האהבה מאין ליש.

אלא ההתבוננות הוא הגורם להיות נמשך מבחינת אהבה המסותרת שישנה בטבע האדם מבחי' שלמעלה מן הדעת בבחי' חשך והסתר פנים להיות בגילוי הלב ע"י התבוננות ודעת ולהגדיל מדורת אש האהבה כו'

אלא ההתבוננות גורמת לכך שתימשך ותתגלה בחינת האהבה המסותרת, הטבועה בטבע האדם ומקורה בבחינה שלמעלה מהדעת, בבחינת חושך והסתר פנים. באמצעות ההתבוננות והדעת היא נעשית גלויה בלב, ומדורת אש האהבה מתעצמת וכו'.

(ור"ל שזהו כדמות ראייה למציאות אהבה המסותרת כי גילוי האהבה כו' אין זה כו' אלא כו' כנ"ל) (כלומר, יש בכך מעין הוכחה למציאותה של האהבה המסותרת: גילוי האהבה וכו' אינו נובע מכך וכו', אלא וכו', כפי שנתבאר לעיל).

והתהוות האהבה מאין ליש היא קבוע בנפש ומהות הנפש עצמה היא שכל ומדות אהבה ויראה כו' התהוות האהבה מאין ליש קבועה בנפש, ומהותה של הנפש עצמה היא שכל ומדות — אהבה ויראה וכו';

כי חלק אלוה ממעל הוא וכבן שנמשך ממוח האב כו' אשר בטבע אינו רוצה להיות נפרד מיחודו ואחדותו ית' ויכול למסור נפשו על קדה"ש כו'

שהרי היא "חלק אלוה ממעל", בדומה לבן שנמשך ממוח האב וכו'; ומטבעו אינו רוצה להיפרד מייחודו ואחדותו יתברך, והוא יכול למסור את נפשו על קידוש ה' וכו',

כמ"ש בסי' של בינוני (ועמ"ש בד"ה ביום השמיני שלח את העם ששרש אהבה זו נלקח מבחי' קדם מבחי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם וגו' ישת חשך סתרו כו'

כמו שכתוב בספר של בינונים. (ועיינו כמה שנתבאר במאמר המתחיל "ביום השמיני שלח את העם", ששורש אהבה זו נלקח מבחינת קדם, מבחינת "כי לא מחשבותי מחשבותיכם" וכו', "ישת חשך סתרו" וכו').

ועמ"ש בד"ה אם בחקתי שבח"י זו הוא מצד בעבר הנהר ישבו אבותיכם עלו במחשבה היינו מו"ס אותיות החקוקים כו' גליף גליפו בטהירו עילאה נשמה שנתת בי טהורה היא והוא ענין האותיות שמיניה וביה.

ועיינו במה שנתבאר במאמר המתחיל "אם בחקתי", שבחינה זו נובעת מבחינת "בעבר הנהר ישבו אבותיכם", "עלו במחשבה", כלומר ממוחא סתימאה, מן האותיות החקוקות וכו'; "גליף גליפו בטהירו עילאה", "נשמה שנתת בי טהורה היא". וזהו ענין האותיות שמיניה וביה.

וזהו ענין ששזפתני השמש אש לבנה כדלקמן כי החקיקה היא באש לבנה מיניה וביה רק שהחקיקה היא מקור ושרש לשחרות דאש שחורה שלמעלה למטה כנ"ל)

וזהו ענין "שזפתני השמש" — אש לבנה, כפי שיתבאר להלן; שהרי החקיקה היא באש לבנה, מיניה וביה, אלא שהחקיקה היא מקור ושרש להשחרה של האש השחורה, מלמעלה למטה, כנוכר לעיל).

ובכדי שתהיה בכח"י גילוי הלב לצאת מההעלם אל הגילוי הוא ע"י התבוננות באור א"ס ב"ה ממש דלית מחשבה תפיסא ביה כלל.

כדי שהאהבה תתגלה בלב ותצא מן ההעלם אל הגילוי, הדבר נעשה באמצעות התבוננות באור אין סוף ברוך הוא עצמו, ש"לית מחשבה תפיסא ביה כלל".

ועד"ז ניתקן סדר התפלה ופסוקי דזמרה וברכת יוצר אור איך שבטובו הגנוז מחדש כו' והמלאכים אומרים קדוש כו'

וכך גם נקבע סדר התפילה: פסוקי דזמרה וברכת "יוצר אור", שבהם מתבוננים כיצד בטובו הגנוז הוא מחדש וכו', וכיצד המלאכים אומרים "קדוש" וכו'.

והוא בח"י רעש התחדשות ההשגה כי בלילה בשינה אחד משישים כו' ובבקר נעשה בריה חדשה אתה נפחתה בי כו'.

וזהו בחינת הרעש — התחדשות ההשגה; שהרי בלילה, בשינה, יש אחד משישים וכו', ובבקר האדם נעשה בריה חדשה: "אתה נפחתה ב"י וכו'.

ואחר הרעש אש הוא בח"י ק"ש ואהבת כי נר הוי' נשמת אדם כנר ושלחבת העולה מאליה (ועמ"ש בד"ה והקרבתם עולה אשה)

"ואחר הרעש אש" — זו בחינת קריאת שמע ו"ואהבת"; שהרי "נר הוי' נשמת אדם", כמו נר ולחבה העולה מאליה. (ועיינו במה שנתבאר במאמר המתחיל "והקרבתם עולה אשה").

דהיינו כמ"ש אליך הוי' נפשי אשא להכלל מחשבה במחשבה ודבור בדבור ודברת בם בשבתך בביתך כו' וזו היא התגלות אמיתית אור האהבה בקרב איש ולב עמוק

כלומר, כמו שנאמר "אליך הוי' נפשי אשא" — שהמחשבה תיכלל במחשבה והדיבור בדיבור; "ודברת בם בשבתך בביתך" וכו'. זוהי התגלות אמיתית של אור האהבה בתוך האדם ובלב עמוק.

אלא שצריך להקדים בחי' הרעש מבחי' החושך כבריינו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא וכתוב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד ערב בחינת חשך ואח"כ הבקר אור להתגלות בבחינת יום וגילוי בחי' אחד

אלא שיש להקדים את בחינת הרעש שמבחינת החושך, כפי שהיה בבריאת העולם: תחילה חושך ואחר כך אור. ונאמר "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד": ערב הוא בחינת חושך, ואחר כך בא אור הבוקר, כדי להתגלות בבחינת יום ובגילוי בחינת "אחד".

(ועמ"ש בד"ה תחת אשר לא עבדת ועמ"ש בד"ה ענין חנוכה בענין בבקר בבקר בהטיבו את הנרות כו' ועיין בזהר בלק דף ר"ד סע"א וע"ב ועמ"ש ע"פ וישכם לבן בבקר וסד"ה להבין ענין הברכות וע' בזהר ויקרא דכ"ב ב' ועמ"ש סד"ה וידעת היום)

(ועיין במה שנתבאר במאמר המתחיל "תחת אשר לא עבדת", ובמאמר המתחיל "ענין חנוכה" בעניין "בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות" וכו'; ועיין בזהר בלק דף ר"ד ע"א וע"ב; ובמה שנתבאר על "וישכם לבן בבוקר", ובסוף המאמר המתחיל "להבין ענין הברכות"; ועיין בזהר ויקרא דף כ"ב ע"ב, ובמה שנתבאר בסוף המאמר המתחיל "וידעת היום").

ואחר האש קול דממה דקה הוא בתפלת שמונה עשרה ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם שיהא ברוך ונמשך בחי' הוי' אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו ותמן קאתי מלכא כו'

"ואחר האש קול דממה דקה" — זו תפילת שמונה עשרה: "ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם". שתתברך ותימשך בחינת הוי', אור אין סוף ברוך הוא, בעצמותו ובכבודו; "ותמן קאתי מלכא" וכו'.

וגילוי הוי' למטה במלכותו מלכות כל עולמים הוא ע"י כי הוי' אלקינו שאנחנו בטלים אליו ית' ואנחנו ממשיכים ג"כ להיות מלך העולם כו' כמ"ש במ"א.

גילוי הוי' למטה, במלכותו — "מלכות כל עולמים" — נעשה באמצעות "כי הוי' אלקינו", כלומר שאנו בטלים אליו יתברך; ועל ידי כך אנו ממשיכים גם שיהיה "מלך העולם" וכו', כמו שכתוב במקום אחר.

ובזה יובן מ"ש אל תראוני שאני שחרחורת. פי' שחרות כפולה כי האהבה מצד עצמה היא מסותרת שאינה נראית ונגלית בלב.

ובכך יובן הכתוב "אל תראוני שאני שחרחורת". פירושו — שחרות כפולה: האהבה מצד עצמה מסותרת, ואינה נראית ואינה גלויה בלב,

וגם היא מכוסה בלבוש שק שמלובשת בנפש הבהמית (וא"כ פי' וענין שחרות כפולה הוא ע"ד מה שמלמטה למעלה ומלמעלה למטה שניהם יחד כי מלמטה למעלה נקי שחרות מה שאינו מושג כלל.

וגם היא מכוסה בלבוש שק, כשהיא מלובשת בנפש הבהמית. (אם כן, פירוש וענין השחרות הכפולה הוא ששתי הבחינות, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, מצויות יחד: מלמטה למעלה נקרא שחור מה שאינו מושג כלל.

ומלמעלה למטה נקרא שחרות מה שהוא למטה במדרגה. ואם כן שני הבחינות יש בהנשמה כי ענין האהבה המסותרת כיון שהיא בהעלם מאד ולמעלה מהשכל הרי נקראת אש שחורה לגבי האדם כענין בורא חשך וזהו ענין חשך שמלמטה למעלה.

ומלמעלה למטה, מה שנמוך יותר במדרגה נקרא שחור. אם כן, שתי הבחינות מצויות בנשמה: האהבה המסותרת, מאחר שהיא בהעלם רב ולמעלה מן השכל, נקראת אש שחורה ביחס לאדם, בדומה ל"בורא חושך"; וזהו החושך שמלמטה למעלה.

ומה שהיא מכוסה ולובשת בנפש הבהמית זהו החשך שמלמעלה למטה שהיא הבחינה היותר שפלה במדרגה החשך יכסה ארץ) (בישעיה ס"ו) והכסיל בחשך הולך (קהלת ס"ב) ואעפ"כ אל תראוני

ואילו העובדה שהיא מכוסה ולבושה בנפש הבהמית היא החושך שמלמעלה למטה, כלומר הבחינה הנמוכה ביותר במדרגה: "חושך יכסה ארץ" (ישעיהו, פרק ס'), "והכסיל בחושך הולך" (קהלת, פרק ב'). ואף על פי כן, "אל תראוני",

כי מה שהיא מסותרת מצד עצמה הוא מפני ששזפתני השמש בחינת שמש הוא בחי' אש לבנה שאין העולמות יכולים לקבל וע"כ טוב לגנוז במקום החושך

שהרי העובדה שהיא מסותרת מצד עצמה נובעת מכך ש"שזפתני השמש": בחינת השמש היא בחינת אש לבנה, שהעולמות אינם יכולים לקבל; לכן טוב לגנוז אותה במקום החושך.

ולכן האהבה בבחינת חשך והעלם שאינו מתגלה בגוף (וזהו אתי מלבנון כלה ששרש הנשמה מבחינת לבנון וזהו ונוזלים מן לבנון נוזלים היינו בחינת מזליהו מקור ושרש הנשמה הוא מבחינת לבנון רק

לכן האהבה היא בבחינת חושך והעלם ואינה מתגלה בגוף. (וזהו "אתי מלבנון כלה" — שורש הנשמה הוא מבחינת לבנון. וזהו "ונוזלים מן לבנון": "נוזלים" היינו בחינת מזליהו, מקור ושרש הנשמה, שהוא מבחינת לבנון; אלא

כי טוב לגנוז בבחינת אש שחורה והוא בבחי' יחידה שבו מתלבש ניצוץ אלקי כו' כמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג על פסוק אני אמרתי אלקים אתם כו' ועמ"ש סד"ה בשברי לכם כו' ואפו כו'.

שטוב לגנוז אותה בבחינת אש שחורה. והיא בבחינת יחידה, שבה מלובש ניצוץ אלקי וכו', כמו שכתוב בעץ חיים, שער מ"א, פרק ג', על הפסוק "אני אמרתי אלקים אתם" וכו'; ועיינו במה שנתבאר בסוף המאמר המתחיל "בשברי לכם" וכו', "ואפו" וכו'.

והנה ברכות בשה"ש ע"פ שחורה אני איתא שחורה אני כל ימות השבוע ונאווה אני בשבת והענין שבחי' אהבה המסותרת הנק' אש שחורה בכל ימות השבוע היא בבחי' העלם ולכן היא בבחינת שחורה אני העלם.

והנה, במדרש רבה על שיר השירים, על הפסוק "שחורה אני", נאמר: "שחורה אני כל ימות השבוע ונאווה אני בשבת". פירוש הדבר הוא שהאהבה המסותרת, הנקראת אש שחורה, נתונה בהעלם בכל ימות השבוע, ולכן היא בבחינת "שחורה אני" — העלם.

אבל בשבת יוצאה ונמשכת מההעלם אל הגילוי כמ"ש במ"א בד"ה להבין מארז"ל ע"פ כי טובים דודיך.

אבל בשבת היא יוצאת ונמשכת מן ההעלם אל הגילוי, כמו שכתוב במקום אחר, במאמר המתחיל "להבין מארז"ל" על הפסוק "כי טובים דודיך".

וכן בשבת מאיר בגילוי מבחי' עולם הבריאה מה שנקרא בורא חושך כנודע מענין חצר הפנימית הפונה קדים בחי' קדמוהי יקומוז הנה בשבת מאיר ונמשך האור משם.

וכך גם בשבת מאיר בגילוי אור מבחינת עולם הבריאה, הנקרא "בורא חושך". הדבר ידוע מענין החצר הפנימית הפונה קדים, בחינת "קדמוהי יקומוז"; בשבת האור משם מאיר ונמשך.

וזוהו ונאווה אני ביום השבת) ומה שהיא נכנסת בלבוש שק זהו באמת בני אמי נחרו בי. נחרו מלשון נפעל.

וזוהו "ונאווה אני ביום השבת". והעובדה שהיא נכנסת בלבוש שק היא באמת "בני אמי נחרו בי". "נחרו" הוא לשון נפעל.

ופי בני אמי היינו היצה"ר והיכלות דק"נ המקבלים ההשפעה מבחי' מלכותו ית' כי מלכותו בכל משלה (ועי' בפ' משפטים דקכ"ה סע"ב ע"פ בחלב אמו)

"בני אמי" הם היצר הרע והיכלות דקליפת נוגה, המקבלים השפעה מבחינת מלכותו יתברך, שהרי "מלכותו בכל משלה". (ועיינו בפרשת משפטים, דף קכ"ה ע"ב, על הפסוק "בחלב אמו").

והם שרש כל המדות רעות הם הם בעצמו נחרו ובווערים בתאוותם אלה שהם כי שנתלכשו בי ומהם תצא הרעות האלה.

הם שורש כל המדות הרעות; הם עצמם נחרכים ובווערים בתאוותיהם. "כי" פירושו שהם בתוכי, מלובשים בי, ומהם נובעות הרעות האלה.

אבל אין פועלים בנפש אלקית עצמה בנקודת אהבתה שהיא תשאר בקיומה וחזקה וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתן

אבל הם אינם פועלים בנפש האלקית עצמה, בנקודת אהבתה, שנשארת קיימת וחזקה, כמו שכתוב "וכבודי לאחר לא אתן".

(עיי' ברע"מ ר"פ תצא דרע"ו א' ובפי' הרמ"ז שם) ויכולה למשול ולשלוט עליהם ולהפכם מן הקצה אל הקצה ולהיות במס"נ ממש

(עיינו ברע"א מהימנא, בתחילת פרשת כי תצא, דף רע"ו ע"א, ובפירוש הרמ"ז שם.) הנפש יכולה למשול בהם ולשלוט עליהם, להפוך אותם מן הקצה אל הקצה ולהגיע למסירות נפש ממש.

ולכן ארז"ל על פושעי ישראל גיהנם כלה והם אינם כלים לפי ששרש נשמתם מבחי' א"ס ממש שאין לה קץ ותכלה ולכן בני אמי נחרו בי פי' שהם פועלים הרע וכלים.

לכן אמרו חז"ל על פושעי ישראל: "גיהנם כלה והם אינם כלים", מפני ששורש נשמתם הוא מבחינת אין סוף ממש, שאין לה קץ ותכלה. לכן "בני אמי נחרו בי" פירושו שהם עושים רע וכלים.

משא"כ הנשמה היא חלק אלוה אתה נפחת בי שאין לה קץ ותכלה והראי' שאפילו פושעי ישראל עדיין האהבה היא בשלימות

לעומת זאת, הנשמה היא חלק אלוה, "אתה נפחת בי", ואין לה קץ ותכלה. ההוכחה לכך היא שאפילו אצל פושעי ישראל האהבה נותרת בשלמותה,

שהרי שמוני נוטרה את הכרמים כי כל תאות היצה"ר להחטיא את ישראל כדי לינק ולקבל חיות מהקדושה וא"כ מוכרח להיות שעדיין יש בו קדושה

שהרי "שמוני נוטרה את הכרמים": כל רצונו של היצר הרע הוא להחטיא את ישראל, כדי לינוק ולקבל חיות מן הקדושה. אם כן, מוכרח שעדיין מצויה בו קדושה,

שאע"פ שחטא ישראל הוא ואותו כח הקדושה שיש לו הוא בבחי' אין קץ ותכלה וע"כ יכול למשול ולשלוט ברוחו ולהפך לבו מן ההפך אל ההפך

שהרי "אף על פי שחטא, ישראל הוא", וכוח הקדושה שבו הוא בלי קץ ותכלה. לכן הוא יכול למשול ברוחו ולשלוט בה, ולהפוך את לבו מן הקצה אל הקצה.

(והיינו ע"י והוי' יגיה חשכי כמ"ש סד"ה כי אתה נרי והנה פי' נחרו יובן ממ"ש במ"א בד"ה ושבתו בשלום בענין וילך חרנה חרן לשון נחר גרוני כו' וע"י התשובה נעשה מבחי' חרן רנה.

(וזהו באמצעות "והוי' יגיה חשכי", כמו שכתוב בסוף המאמר המתחיל "כי אתה נרי". פירוש "נחרו" יובן ממה שנתבאר במקום אחר, במאמר המתחיל "ושבתו בשלום", בענין "וילך חרנה": "חרן" הוא מלשון "נחר גרוני" וכו'; ועל ידי התשובה נהפך מבחינת חרן לרינה).

וכמ"כ יובן מבחי' נחרו בי ע"י התשובה שיהפך לבו כו' תתעלה הנפש להיות ונאווה כאהלי קדר כו'. ועמ"ש סד"ה כנשר יעיר בענין יצרנהו כאישון עינו השחור שבעין שם גילוי הראיה להיות עין בעין (יראו כו':)

וכך יובן גם ענין "נחרו ב": באמצעות התשובה, שבה הלב מתהפך וכו', הנשמה מתעלה ונעשית "נאווה כאהלי קדר" וכו'. ועיינו במה שנתבאר בסוף המאמר המתחיל "כנשר יעיר" בענין "יצרנהו כאישון עינו": השחור שבעין, שבו מתגלה כוח הראייה, כדי ש"עין בעין יראו" וכו').

15 קיצור. וכמ"כ באדם יש בחי' אהבה גלויה ואהבה מסותרת כענין ב' מדרגות דאופנים ושרפים. רעש ואש.

קיצור: כך גם באדם יש בחינת אהבה גלויה ואהבה מסותרת, בדומה לשתי המדרגות של האופנים והשרפים: רעש ואש.

וזהו שחרחרות ב' שחרות שעיקר האהבה אינה גלויה כ"א שחורה ומסותרת ועוד שמכוסה בלבוש שק דנה"ב ואעפ"כ אל תראוני

וזהו "שחרחרות" — שתי שחרות: עיקר האהבה אינו גלוי, אלא שחור ומסותר; ועוד היא מכוסה בלבוש השק של הנפש הבהמית. ואף על פי כן, "אל תראוני",

כי על השחרות אי' התירוץ שזפתני השמש ששרש האהבה מאש לבנה וטוב לגנוז בבחי' אש שחורה.

ועל השחרות הראשונה בא המענה "שזפתני השמש": שורש האהבה הוא באש לבנה, וטוב לגנוז אותה בבחינת אש שחורה.

ועל השחרות הב' הוא ענין בני אמי נחרו בי בכדי שמבחי' חרן יהי' בחי' רנה: זה וזהו שחורה אני ונאווה שחורה מבחי' השחרות כו'

ועל השחרות השנייה נאמר "בני אמי נחרו בי", כדי שמבחינת חרן תהיה בחינת רינה. 5. וזהו "שחורה אני ונאווה": שחורה מבחינת "שחרות" וכו',

ונאווה כי השחרות הוא מבחינת החושך ישת חושך סתרו כמשל הדיו שעל הקלף שמשחיר את הקלף שהקלף הוא בחי' אש לבנה נעשה נאה ע"י כן

ונאווה, מפני שהשחרות היא מבחינת החושך, "ישת חשך סתרו", בדומה למשל הדיו שעל הקלף, המשחיר את הקלף: הקלף, שהוא בחינת אש לבנה, נעשה יפה בזכות כך,

(ע"ד אימתי גדול כו' כשהוא בעיר אלקינו וע"ד שנתבאר מזה בד"ה וידבר אלקים כו' אני הוי' וארא כו'. וכמו שמבואר לעיל שע"י האותיות נמשך גילוי השכל עד"מ.

(בדומה ל"אימתי גדול וכו'? כשהוא בעיר אלקינו", ולמה שנתבאר על כך במאמר המתחיל "וידבר אלקים" וכו', "אני הוי' וארא" וכו'. וכמו שנתבאר לעיל, שהאותיות ממשיכות את גילוי השכל, בדרך משל.

נמצא צמצום זה הוא סיבת הגילוי ועמ"ש סד"ה ויקח קרח וזהו שבחינת אש לבנה נעשה נאה ע"י כן וכמ"ש במ"א בפ"י יפתי שעושה בחי' לבושים יפים להקב"ה הוד והדר לבשת.

נמצא שצמצום זה הוא סיבת הגילוי. ועיינו במה שנתבאר בסוף המאמר המתחיל "ויקח קרח". זו הסיבה שבחינת האש הלבנה נעשית יפה; וכמו שנתבאר במקום אחר בפירוש "יפתי", שהיא עושה לקב"ה לבושים יפים: "הוד והדר לבשת",

והיינו להיות בהם ועל ידם דירה בתחתונים. ובמ"א נתבאר עוד פ"י ונאווה כי הנה בחי' אש לבנה תורה זהו ענין ושער רישיה כעמר נקא ועכ"ז הוא רק בחי' שערות ואינו ערוך להעצמיות

כדי שתהיה בהם ועל ידם דירה בתחתונים. ובמקום אחר נתבאר פירוש נוסף ל"ונאווה": בחינת האש הלבנה שבתורה היא ענין "ושער רישיה כעמר נקא"; ואף על פי כן, היא רק בחינת שערות ואינה בערך לעצמות.

אך ע"י הירידה באש שחורה לברר ולהפך החושך דנה"ב יומשך יתרון האור ממקור הלכנונית ואפשר לומר שזהו הנמשך מצד בירור שחרות הב' וכנ"ל מענין יצרנהו כאישון כו'.

אבל באמצעות הירידה לאש שחורה, כדי לברר ולהפוך את חושך הנפש הבהמית, תימשך תוספת אור ממקור הלבון. אפשר לומר שזהו מה שנמשך על ידי בירור השחרות השנייה, כנזכר לעיל בעניין "יצרנהו כאישון" וכו'.

ועמ"ש עוד מענין שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה בד"ה ועשו להם ציצית. ועיין עוד מענין שחורה אני ונאווה ברבות בשלח פכ"ג ויקהל פמ"ט):

ועיינו במה שנתבאר עוד בעניין נתינת התורה באש שחורה על גבי אש לבנה, במאמר המתחיל "ועשו להם ציצית". ועיינו עוד בעניין "שחורה אני ונאווה" במדרש רבה, בשלח, פרשה כ"ג, ויקהל, פרשה מ"ט.)

16 כאהלי קדר. שהם שחורים מבחוץ אבל מבפנים הם כיריעות שלמה. יריעות שלמה הם יריעות פנימים

"כאהלי קדר": הם שחורים מבחוץ, אבל מבפנים הם "כיריעות שלמה". יריעות שלמה הן היריעות הפנימיות,

(וזהו וייצר את האדם בתרין יודין בחי' אש לבנה ואש שחורה כו' ועמ"ש סד"ה בשברי לכם כו')

(וזהו "וייצר את האדם" בשני יודיין, בחינת אש לבנה ואש שחורה וכו'. ועיינו במה שנתבאר בסוף המאמר המתחיל "בשברי לכם" וכו').

וענין יריעה הוא מ"ש נוטה שמים כיריעה פ"י כמו היריעה שהגג והדפנות נעשו מדבר אחד וכמו שהיה במשכן חצי היריעה העודפת תסרח על אחורי המשכן.

וענין יריעה הוא מה שנאמר "נוטה שמים כיריעה": כמו יריעה שהגג והדפנות שלה עשויים מחתיכה אחת, וכפי שהיה במשכן: "חצי היריעה העודפת תסרח על אחורי המשכן".

כך נוטה שמים שהשמים מתעגלים למטה מתחת לארץ כמו למעלה בהשוואה אחת והכל בחי' אחת.

כך גם "נוטה שמים": השמים מתעגלים למטה, מתחת לארץ, כשם שהם מעליה, באופן שווה, והכול הוא בחינה אחת.

17 וכן הגלגלים הסובבים בשמים ממעל הם הסובבים מתחת לארץ. וזהו כיריעות שלמה מלך שהשלום שלו שאצלו ית' כחשיכה כאורה והכל בהשוואה אחת נגדו ומעלה ומטה שוין לפניו

כך גם הגלגלים הסובבים בשמים ממעל הם הגלגלים הסובבים מתחת לארץ. וזהו "כיריעות שלמה" — המלך שהשלום שלו; אצלו יתברך "כחשיכה כאורה", והכול שווה לפניו, למעלה ולמטה כאחד.

והוא מבחי' סוכ"ע. משא"כ בבחי' ממכ"ע הוא לפי סדר ההשתלשלות בראתיו יצרתיו כו' ג"ע עליון ותחתון כו'.

וזהו בחינת סוכב כל עלמין. לעומת זאת, בחינת ממלא כל עלמין היא לפי סדר ההשתלשלות: "בראתיו יצרתיו" וכו', גן עדן העליון והתחתון וכו'.

אבל בבחי' סוכ"ע כולא קמיה כלא ממש ובבחינה זו יכול הוא להפך אפי' מן הקצה אל הקצה. אבל בבחינת סוכב כל עלמין, "כולא קמיה כלא ממש", ובבחינה זו הוא יכול להפוך אפילו מן הקצה אל הקצה.

18 וזהו ישא ה' פניו אליך פ"י שכאשר יהיה התנשאות הפנימית בבחי' סוכב כל עלמין אזי יוכל

וזהו "ישא ה' פניו אליך": כאשר תהיה התנשאות פנימית בבחינת סוכב כל עלמין, אזי יוכל

להתפשט עד שיגיע אפי' אליך אם יהיה נדחך בקצה השמים כו' וישם לך שלום בחי' התקשרות להיות נפשו שוקקה לדבקה בו ית'.

האור להתפשט עד שיגיע אפילו "אליך", ואפילו "אם יהיה נדחך בקצה השמים" וכו'. "וישם לך שלום" — בחינת התקשרות, שהנפש תהיה שוקקת להידבק בו יתברך.

19 וזהו בחי' שלום בפמליא של מטה ממטה למעלה אליך ה' נפשי אשא והיינו ע"י בחי' אהרן שושבינא

דמטרוניתא אהרן אותיות נראה

וזהו בחינת "שלום בפמליא של מטה", מלמטה למעלה: "אליך ה' נפשי אשא". כלומר, באמצעות בחינת אהרן, שושבינא דמטרוניתא; אותיות "אהרן" הן אותיות "נראה",

דהיינו שיראה כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו שיהי' בחי' רעש ואחר הרעש אש כו' עבודת אהרן בהעלותך את הנרות כשלהבת העולה מאליה ממטה למעלה והשראת

כלומר, שיראה כאילו הקדוש ברוך הוא שוכן בתוך מעיו, כך שתהיה בחינת רעש, "ואחר הרעש אש" וכו'. עבודת אהרן היא "בהעלותך את הנרות", כמו שלהבת העולה מאליה ממטה למעלה. והשראת

והמשכת קדוש בתוך מעיו הוא ע"י בחי' משה שושבינא דמלכא בחי' הדעת שהיא ברוך ונמשך בחי' הוי' להיות מלך העולם ע"י בחי' אלקינו כו' כנ"ל.

והמשכת "קדוש" בתוך מעיו היא באמצעות בחינת משה, שושבינא דמלכא, בחינת דעת, שהיא "ברוך", כדי שבחינת הוי' תימשך ותהיה "מלך העולם" באמצעות בחינת "אלקינו" וכו', כנזכר לעיל.

20 וזהו קרוב ה' לכל קוראיו כו' באמת ב' אמת מלמעלה למטה וממטה למעלה שימשיך למטה בחי' אמת ה' וגילוי אא"ס ב"ה בנפשו כדי להעלות ולקשר נפשו בה' חיי החיים ב"ה.

זהו "קרוב ה' לכל קוראיו וגו' באמת": שתי בחינות של אמת, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה. עליו להמשיך למטה את בחינת "אמת ה'" ואת גילוי אור אין סוף ברוך הוא בנפשו, כדי להעלות ולקשר את נפשו לה', חיי החיים ברוך הוא.

(ובכל הנ"ל יובן מ"ש המולך מהודו ועד כוש שהוא כענין מ"ש כחשכה כאורה כי הודו מלשון כסה שמים הודו. הודו על ארץ ושמים. וכמ"ש הוד והדר לפניו.

(על פי כל האמור יובן הכתוב "המולך מהודו ועד כוש", שהוא בדומה לכתוב "כחשכה כאורה"; שכן "הודו" הוא מלשון "כסה שמים הודו", "הודו על ארץ ושמים", וכן נאמר "הוד והדר לפניו".

וגם הודו לשון הודאה כי הודאה היינו לבחי' סוכ"ע דלית מחשבה תפיסא ביה כלל כמ"ש במ"א ע"פ יהודה אתה.

"הודו" הוא גם מלשון הודאה, שכן הודאה היא כלפי בחינת סובב כל עלמין, ש"לית מחשבה תפיסא ביה כלל", כמו שכתוב במקום אחר על הפסוק "יהודה אתה".

עד כוש היינו בחי' שחרות שהוא סוף השתלשלות העולמות שהחשך יכסה ארץ אלביש שמים קדרות עמ"ש מזה סד"ה יונתי בחגוי ובלק"ת פ' בהעלותך ופ' שופטים דכוש בחי' שכי"ה דינין שמהם השתלשלות החיצונים כו'.

"ועד כוש" היא בחינת שחור, שהיא סוף השתלשלות העולמות: "חשך יכסה ארץ", "אלביש שמים קדרות". עיינו במה שנכתב על כך בסוף המאמר המתחיל "יונתי בחגוי הסלע", ובלקוטי תורה לפרשיות בהעלותך ושופטים, שכוש היא בחינת שכי"ה דינים, שמהם השתלשלו החיצונים וכו'.

אך מלכותך מלכות כל עולמים ומלכותו בכל משלה וגם החיצונים לא יוכלו לעבור את פי ה'. וכמ"ש מזה סד"ה וכל העם רואים. וזהו המולך מהודו ועד כוש.

אבל "מלכותך מלכות כל עולמים" ו"מלכותו בכל משלה", ואף החיצונים אינם יכולים לעבור על פי ה'. כמו שכתוב על כך בסוף המאמר המתחיל "וכל העם רואים". וזהו "המולך מהודו ועד כוש".

וזהו שבע ועשרים ומאה מדינה [עיינ ר"פ חיי שרה דקכ"ג ע"א] והוא כללות ההמשכה ממלי' דא"ס וזהו מהודו עד מלי' דעשיה המתלבשת בבחינת קדרות וזהו ועד כוש.

זהו "שבע ועשרים ומאה מדינה" [עיינו בריש פרשת חיי שרה, דף קכ"ג ע"א], הכולל את ההמשכה ממלכות דאין סוף. זהו "מהודו", עד מלכות דעשיה המתלבשת בבחינת קדרות, וזהו "ועד כוש".

אך מצינו ג"כ דכוש נאמר לשבח כמ"ש גבי שאול שנק' כוש בן ימיני וכן הלא כבני כושיים אתם לי ות"י הלא כבני רחמימן אתון חשיבין קדמי. וכן פרש"י בפ' בהעלותך בענין האשה הכושית. ובזהר פ' תרומה)

אבל מצאנו גם שכוש נאמר לשבח, כמו שנאמר על שאול שנקרא "כוש בן ימיני", וכן "הלא כבני כושיים אתם לי", ותרגום יונתן מתרגם: "הלא כבני רחמימן אתון חשיבין קדמי". כך גם מפרש רש"י בפרשת בהעלותך בענין "האשה הכושית". וכן בזהר פרשת תרומה

(דק"ל ריש ע"א) פ"י ולזמנין לחזור קראן ליה אוכם דכתיב כי אשה כושית לקח הלא כבני כושיים אתם לי כו'.

(דף ק"ל, ריש ע"א) פירוש: "ולזמנין לחזור קראן ליה אוכם", כמו שכתוב "כי אשה כושית לקח", "הלא כבני כושיים אתם לי" וכו'.

והענין כי מבואר למעלה בענין כתרא עילאה שהוא בחי' החשך העליון דישת חשך סתרו שלמעלה מההשגה.

והענין הוא, שכבר התבאר לעיל בענין כתרא עילאה, שהיא בחינת החושך העליון של "ישת חשך סתרו", שלמעלה מן ההשגה.

21 וז"ש בזהר ולזמנין לחזור קראן ליה אוכם מפני שלגודל אורו אינו מושג כלל והנה משם שרש האהבה המסותרת שהיא בחי' אש שחורה וזהו ענין הלא כבני כושיים אתם לי

זהו שאומר הזוהר: "ולזמנין לחזור קראן ליה אוכם", מפני שעוצמת אורו גדולה כל כך עד שאינו מושג כלל. משם שורש האהבה המסותרת, שהיא בחינת אש שחורה, וזהו ענין "הלא כבני כושיים אתם לי".

כי אהבה זו דאש שחורה שמבחי' ישת חשך סתרו הוא כאהבת הבן אל האב כבן שנמשך ממוח האב אשר בטבע אינו רוצה להיות נפרד מיחודו ואחדותו ית' ויכול למסור נפשו על ק"ה כו'

שכן אהבה זו של אש שחורה, שמקורה בבחינת "ישת חשך סתרו", דומה לאהבת הבן לאביו: בן שנמשך ממוח האב, ובטבעו אינו רוצה להיפרד מייחודו ואחדותו יתברך, והוא יכול למסור את נפשו על קידוש ה' וכו'.

וז"ש כבני רחמימן והיינו ע"ד מ"ש בסש"ב פמ"ד בשם הרע"מ כברא דאשתדל בתר אבוי ואימיה דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה ורוחיה כו'.

וזהו שנאמר "כבני רחמימן", כלומר, על דרך מה שנכתב בספר של בינונים, פרק מ"ד, בשם רע"א מהימנא: "כברא דאשתדל בתר אבוי ואימיה, דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה ורוחיה" וכו'.

22 ופיי מהודו ועד כוש היינו כמבואר לעיל בענין את האור כי טוב שהוא בחי' אור א"ס ב"ה הגנוז ומלובש בבחי' כתר הנק' ישת חשך סתרו.

פירוש "מהודו ועד כוש" הוא כפי שהתבאר לעיל בעניין "את האור כי טוב": זו בחינת אור אין סוף ברוך הוא, הגנוז ומתלבש בבחינת כתר, הנקראת "ישת חשך סתרו".

וגם באדם הוא ניצוץ אלקות המלובש בבחי' יחידה שבנפש ועש"ז נקראו כל נש"י בשם יהודים שע"ז נמשך הביטול למס"נ כו'.

גם באדם זהו ניצוץ אלקות המתלבש בבחינת יחידה שבנפש. משום כך נקראות כל נשמות ישראל בשם יהודים, ועל ידי כך נמשך הביטול למסירות נפש וכו'.

ובכ"ז יובן ג"כ מארז"ל פ"ק דמגילה (ד"א ע"א) רב ושמואל חד אמר הודו בסוף העולם וכוש בסוף העולם.

על פי כל זה יובן גם מאמר חז"ל בפרק הראשון של מגילה (דף י"א ע"א): רב ושמואל; אחד אמר שהודו בסוף העולם וכוש בסוף העולם,

דהיינו כפי' הראשון דכוש הוא החשך דעשיה בחינת קדרות וחד אמר הודו וכוש בהדי הדדי כלומר, לפי הפירוש הראשון, שכוש היא החושך של עשיה, בחינת קדרות. ודעה אחת אמרה שהודו וכוש הוו קיימי כשם שמלך מהודו ועד כוש כך מלך מסוף העולם ועד סופו פ"י בהדי הדדי זהו ענין החשך העליון שנגנז בו האור

עמדו זו בצד זו; כשם שהוא מלך מהודו ועד כוש, כך מלך מסוף העולם ועד סופו. "זו בצד זו" עניינו החושך העליון שבו נגנז האור,

דהיינו בחי' כתרא עילאה חוורא מלגאו אוכמא מלבר א"נ הודו היינו הוד והדר לבשת בחי' ה' מלך גאות לבש כמ"ש בד"ה יונתי בענין יפתי וכוש היינו בחי' בורא חשך עולם השרפים

כלומר, בחינת כתרא עילאה, חוורא מלגאו ואוכמא מלבר. לחלופין, הודו פירושו "הוד והדר לבשת", בחינת "ה' מלך גאות לבש", כפי שנכתב במאמר המתחיל "יונתי" בעניין "יפתי"; וכוש היא בחינת "בורא חשך", עולם השרפים.

וזהו בהדי הדדי הוה יתבי כי מלי דאצילות נעשית מקור לבריאה כו' ומתלבשת בחכ"ב דבריאה וע"ז נאמר שחורה אני כו'

וזהו "בהדי הדדי הוו קיימי", שכן מלכות דאצילות נעשית מקור לבריאה וכו' ומתלבשת בחכמה, בינה ודעת דבריאה; ועל כך נאמר "שחורה אני" וכו',

לפי שמתלבשת בבחי' ובורא חושך כו' וכמ"ש במ"א וזהו ענין התורה שניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה.

מפני שהיא מתלבשת בבחינת "בורא חושך" וכו', כפי שנכתב במקום אחר. וזהו ענין התורה שניתנה באש שחורה על גבי אש לבנה.

23 וגם תשב"כ ותשב"ע כנ"ל וכשם שמלך מהודו ועד כוש כי שם הוא תכלית היחוד והביטול כו' וכן גם התורה שבכתב והתורה שבעל פה, כנוצר לעיל. "כשם שמלך מהודו ועד כוש", כי שם מגיעים לשיא הייחוד והביטול וכו',

כך מלך כו' כי מלכותך מלכות כל עולמים ואין עוד מלבדו והכל בהשגחה פרטית אין אדם נוקף כו' ועמ"ש בד"ה ומרדכי יצא גבי

"כך מלך" וכו', שהרי "מלכותך מלכות כל עולמים" ו"אין עוד מלבדו", והכול בהשגחה פרטית: "אין אדם נוקף" וכו'. ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "ומרדכי יצא" בעניין

ולכן ביטל כו' את המעוררים כו' כי באמת אני הוי' לא שניתני ומשם מוכן דשייך בחינה זו במגילת אסתר וגם בחינה הראשונה בענין הודו וכוש שבהדי הדדי

"ולכן ביטל" וכו' את המעוררים וכו', שהרי באמת "אני הוי' לא שניתני". מכאן מוכן שבחינה זו שייכת למגילת אסתר, וגם הבחינה הראשונה, בענין הודו וכוש שעמדו זו לצד זו,

דהיינו ע"ד שניתנה התורה באש שחורה ע"ג אש לבנה שייך ג"כ לזה כי הדר וקבלוה בימי אחשורוש וכמ"ש וקבל היהודים כו':

כלומר, על דרך התורה שניתנה באש שחורה על גבי אש לבנה, עניין זה שייך גם לכאן; שהרי "הדר וקבלוה בימי אחשורוש", כמו שכתוב "וקבל היהודים" וכו':

שחורה אני ונאווה בנות ירושלים כאהלי קדר כיריעות שלמה

”שחורה אני ונאווה, בנות ירושלים”

1 שחורה אני ונאווה בנות ירושלים כאהלי קדר כיריעות שלמה. הנה בנות ירושלים נק' הנשמות שעדיין לא ירדו לעולם הזה להתלבש בגוף

”שחורה אני, ונאווה, בנות ירושלים; כאהלי קדר, כיריעות שלמה”. ”בנות ירושלים” הוא כינוי לנשמות שעדיין לא ירדו לעולם הזה כדי להתלבש בגוף

ונפש הבהמית ועודן כלולות במאצילן ב”ה בבחי' אין ממש ונקרא טהורה היא כי טהורה פ”י שעדיין היא בבחי' אין ואח”כ אתה בראתה יש מאין כו’.

ובנפש הבהמית, והן עדיין כלולות במאצילן, ברוך הוא, בבחינת אין ממש. והן נקראות ”טהורה היא”, שכן ”טהורה” פירושו שהיא עדיין בבחינת אין; ואחר כך ”אתה בראתה” — יש מאין וכו’.

לפי שכל נשמות טרם ירידתם לעוה”ז הן עומדות שם בביטול והתכללות ממש באור א”ס ב”ה.

שהרי כל הנשמות, קודם ירידתן לעולם הזה, עומדות שם בביטול ובהתכללות ממש באור אין סוף, ברוך הוא.

וכמ”ש באלהו חי ה’ אשר עמדתי לפניו ולא אליהו בלבד אלא כל נשמות קודם ירידתן והתלבשותן בגוף ונפש הבהמית

וכמו שכתוב על אליהו: ”חי ה’ אשר עמדתי לפניו”. ולא אליהו בלבד, אלא כל הנשמות, קודם ירידתן והתלבשותן בגוף ונפש הבהמית;

ואזי נקראו בנות ירושלים (בפרדס בערכי הכינויים ערך בנות ירושלים הביא בשם הזהר פרשת ויחי שני פירושים בזה והפ”י הראשון הוא כדפ”י כאן ע”ש בפ’ ויחי דרמ”ב ע”א)

ואז הן נקראות ”בנות ירושלים”. (בפרדס, בערכי הכינויים, בערך ”בנות ירושלים”, מובאים בשם הזהר פרשת ויחי שני פירושים לכך, והפירוש הראשון הוא כפי שנתבאר כאן; עיין שם, ובפרשת ויחי, דף רמ”ב ע”א.)

שמקבלים עליהם בחיי יראה שלם דהיינו שלימות היראה כי היראה הוא מבחינת מלכותו ית' מלכות כל עולמים למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית

שהן מקבלות עליהן את בחינת היראה שלמה, כלומר את שלמות היראה. היראה נובעת מבחינת מלכותו יתברך, "מלכות כל עולמים", למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית,

שהיא בחי' א"ס ובהשתלשלות המדרגות הנבראים אין בהם כח לקבל יראה זו בשלימות וכמ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו שכבוד הדר

שהיא בחינת אין סוף. ובהשתלשלות המדרגות אצל הנבראים אין בהם כוח לקבל יראה זו בשלמות. וכמו שכתוב: "להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו"; "כבוד הדר"

מלכותו הוא מה שהמלאכים מקבלים עליהם עול מלכות שמים מחנה מיכאל באהבה ומחנה גבריאל כו' אלף אלפים וריבוא רבבות כו' ולגדודיו אין מספר.

מלכותו הוא שהמלאכים מקבלים עליהם עול מלכות שמים: מחנה מיכאל באהבה ומחנה גבריאל וכו', "אלף אלפים וריבוא רבבות" וכו', ו"לגדודיו אין מספר".

שכל זה הוא יקר ותפארת גדולת מלכותו ית' ולהודיע לבני האדם אין זה אלא בבחי' גבורותיו הן בחי' הצמצומים רבים ושונים שבהשתלשלות המדרגות משא"כ הנשמה טרם בואה

כל זה הוא יקר ותפארת גדולת מלכותו יתברך. ואילו "להודיע לבני האדם" נעשה רק באמצעות בחינת "גבורותיו", שהן הצמצומים הרבים והשונים שבהשתלשלות המדרגות. לעומת זאת, הנשמה קודם בואה

לעוה"ז להתלבש בגוף שהן בחי' אין ממש הם מקבלים עליהם עול מלכות שמים בשלימות כמו שהוא בבחי' א"ס ממש ונקראו בנות ירושלים בבחי' בתולות אחריה רעותיה מובאות לך

לעולם הזה להתלבש בגוף, בהיותה בבחינת אין ממש, מקבלת עליה עול מלכות שמים בשלמות, כפי שהוא בבחינת אין סוף ממש. והן נקראות "בנות ירושלים", בבחינת "בתולות אחריה רעותיה מובאות לך".

(עיין בזה"ב קצ"ז ב' דרל"ה א' רל"ח א' ובמק"מ שם וצ"ל שהוא לפירוש השני שכפרדס וממילא מובן דלפי הראשון יש לפרש גם זה כמ"ש כאן ועיין עוד בפ' משפטים דק"ה סע"ב ובפ' אחרי דס"ז ע"ב)

(עיין בזה"ב חלק ב, קצ"ז ע"ב, רל"ה ע"א ורל"ח ע"א, ובמקדש מלך שם. ויש לומר שזהו לפי הפירוש השני כפרדס; וממילא מובן שלפי הפירוש הראשון אפשר לפרש גם זאת כפי שנכתב כאן. עיין עוד בפרשת משפטים, דף ק"ה סוף ע"ב, ובפרשת אחרי, דף ס"ז ע"ב.)

ונקראו ג"כ עלמות כמ"ש עלמות אהבוך. והנשמות שירדו ונתלבשו בגוף ונפש הבהמ"י בעוה"ז היא נקרא כנסת ישראל היא מקור נשמות ישראל בשם כלה

והן נקראות גם עלמות, כמו שכתוב: "עלמות אהבוך". והנשמות שירדו והתלבשו בגוף ונפש הבהמית בעולם הזה נקראות יחד כנסת ישראל, שהיא מקור נשמות ישראל; הן נקראות בשם "כלה",

כי הקב"ה נקרא אצלם בשם חתן מלשון חות דרגא הוא בחי' המשכות אור א"ס ב"ה בנשמות. מפני שהקב"ה נקרא ביחס אליהן בשם "חתן", מלשון "חות דרגא", ירידה בדרגה; זו המשכת אור אין סוף, ברוך הוא, אל הנשמות.

2 והיינו במ"ת דכתי' ביום חתונתו שאז הוא זמן הנשואין שכמו הנשואין עד"מ בחי' הזווג והיחוד הוא המשכת הטפה הנמשכת מן המוח של המשפיע בבחי' המקבל כו'.

וזהו במתן תורה, שעליו נאמר "ביום חתונתו", שכן אז היה זמן הנישואין. שהרי בנישואין, על דרך משל, האיחוד והחיבור הם המשכת הטיפה הנמשכת מן המוח של המשפיע אל המקבל וכו',

כך התורה היא בחי' חכמתו ורצונו ית' בבחי' א"ס ב"ה ממש חכים ולא בחכמה ידיעא כו' כך התורה היא חכמתו ורצונו יתברך בבחינת אין סוף ממש: "חכים ולא בחכמה ידיעא" וכו'.

והמשכה זו בבחי' א"ס ממש היא נתפסת ונקלטת בנשמות ישראל ס"ר אותיות התורה הן ס"ר המשכות לס"ר נשמות ישראל

והמשכה זו, בבחינת אין סוף ממש, נתפסת ונקלטת בנשמות ישראל: שישים ריבוא אותיות התורה הן שישים ריבוא המשכות לשישים ריבוא נשמות ישראל.

ולכן ארז"ל שמלמדין את התינוק בבטן אמו את כל התורה כו' כדי להיות נתפס ונקלט בנשמתו אור וחיות מאותיות התורה שהן הארת אור א"ס ב"ה חכים ולא בחכמה ידיעא כו'

ולכן אמרו רבותינו ז"ל שמלמדים את התינוק בבטן אמו את כל התורה וכו', כדי שאור וחיות מאותיות התורה ייתפסו וייקלטו בנשמתו; שהרי הן הארה מאור אין סוף, ברוך הוא, "חכים ולא בחכמה ידיעא" וכו'.

ואזי נקרא נשמות ישראל בשם כלה שמקבלת הטפה כו' ועיין באדרא זוטא (דף ר"צ ע"ב):

ואז נשמות ישראל נקראות בשם "כלה", המקבלת את הטיפה וכו'. ועיין באדרא זוטא (דף ר"צ ע"ב).

3 ב והנה בחי' כלה זו שהיא בחי' מקור לנשמות שירדו ונתלבשו בגוף אומרת לבנות ירושלים הן הנשמות שלא ירדו שעדיין הן בבחי' טהור' היא שהן כלולות במאצילן בבחי' אין ממש.

ב. והנה בחינת כלה זו, שהיא מקור לנשמות שירדו והתלבשו בגוף, אומרת לבנות ירושלים — הן הנשמות שלא ירדו ועדיין הן בבחינת "טהורה היא", שכן הן כלולות במאצילן בבחינת אין ממש:

עם היות כי שחורה אני מחמת ירידתי לעוה"ז והתלבשותי בגוף הגשמי הריני נאווה יותר מבנות ירושלים כי

אף על פי ש"שחורה אני" מחמת ירידתי לעולם הזה והתלבשותי בגוף הגשמי, הרי אני נאווה יותר מבנות ירושלים. כי

הנה ענין שחורה אני בבחי' כלה הוא כמ"ש קוצותיו תלתלים שחורות כעורב תלתלים תלי תלים של הלכות שהן קוצותיו בחי'

הנה ענין "שחורה אני" בבחינת כלה הוא כמו שכתוב: "קוצותיו תלתלים שחורות כעורב". "תלתלים" נדרש כ"תלי תלים" של הלכות, שהן "קוצותיו", בחינת

שערות ונימין הנמשכות מן המוח בריבוי התחלקות וכך הן תלי תלים של הלכות המשכות מחכמה עילאה חכים ולא בחכמה ידיעא כו'. הן בבחי' שחורות.

שערות ונימין הנמשכות מן המוח ומתחלקות לריבוי פרטים. כך גם תלי תלים של הלכות נמשכים מחכמה עילאה, "חכים ולא בחכמה ידיעא" וכו', והן בבחינת שחורות.

4 והענין יובן בהקדים לבאר כי הנה כתיב ושער רישי' כעמר נקא שהשערות הן בבחי' לבנונית וכתוב קוצותיו תלתלים שחורות כו'.

והענין יובן בהקדמת ביאור הכתוב: "ושער רישיה כעמר נקא", כלומר השערות הן בבחינת לבנונית; ואילו כתוב "קוצותיו תלתלים שחורות" וכו'.

אך הענין כי הנה בחי' השערות הן המשכות שהן מבחי' חסד ורב חסד שנמשך ונתפשט עד למטה כמשל השערות שנמשכות באורך

אך הענין הוא שבחינת השערות היא המשכות שמקורן בבחינת חסד ו"רב חסד", הנמשכת ומתפשטת עד למטה, בדומה לשערות הנמשכות לאורך

רב והן תלי תלים של הלכות ודקדוקי סופרים שבכל מצוה כמ"ש (משלי ד') סלסלה ותרוממך. פי' סלסלה כמארז"ל (ר"ה כ"ו ב') קא מהפך בשעריה כו'.

רב. והן תלי תלים של הלכות ודקדוקי סופרים שבכל מצווה, כמו שכתוב (משלי ד'): "סלסלה ותרוממך". "סלסלה" פירושו, כדברי רבותינו ז"ל (ראש השנה כ"ו ע"ב): "קא מהפך בשעריה" וכו'.

אך יש שעירות שנמשכות ומתלבשות בבחי' לבנונית הוא בחי' חסד שהן ההלכות רבות שבמ"ע בקרבנות ותרומות ומעשרות וציצית ותפילין ושבת כו'. איך תהי' המצות נעשית בקרבן להיות עולה לרצון לפני הוי' וריח ניחוח כו'.

אבל יש שעירות הנמשכות ומתלבשות בבחינת לבנונית, שהיא בחינת חסד; אלו הן ההלכות הרבות שבמצוות עשה — בקרבנות, תרומות ומעשרות, ציצית ותפילין, שבת וכו': כיצד לקיים את המצווה בקרבן כדי שיעלה לרצון לפני ה' ויהיה ריח ניחוח וכו'.

5 וכן בשאר כל המצות שהן המשכות חכמה עילאה בבחי' חסד להעלות הדברים הגשמיים בעשייתן כמצותן ולקשרם באור ה' וקדושתו והן השעירות הנמשכות מבחי' שער רישיה כעמר נקא שהוא לובן העליון וחסד עליון דאקרי רב חסד כו'

וכן בכל שאר המצוות, שהן המשכות של חכמה עילאה בבחינת חסד, כדי להעלות דברים גשמיים באמצעות קיומם כמצוותם, ולקשור אותם באור ה' ובקדושתו. אלו הן השעירות הנמשכות מבחינת "שער רישיה כעמר נקא", שהיא הלובן העליון והחסד העליון הנקרא "רב חסד" וכו'.

אבל השעירות השחורות הן הלכות שנמשכו ונתפשטו במצות ל"ת להפריד הרע מן הטוב ולדחותו מן הקדושה שאינו עולה ונכלל באור ה' וקדושתו.

אבל השעירות השחורות הן ההלכות שנמשכו והתפשטו במצוות לא תעשה, כדי להפריד את הרע מן הטוב ולהרחיקו מן הקדושה, שכן הוא אינו עולה ונכלל באור ה' ובקדושתו.

6 וע"ז נאמר שחורות כעורב. פ"י כעורב שהוא אכזרי כך יש בבחי' שעירות הללו בחי' אכזריות שהרי גם בדבר האסור ופסול כו'

ועל כך נאמר "שחורות כעורב". פירוש "כעורב": כשם שהעורב אכזרי, כך יש בבחינת שעירות אלו צד של אכזריות. שהרי גם בדבר האסור או הפסול וכו'

נמשך נצוץ וחיות אלקי המחיה ומהווה אותו שבלעדי ניצוץ וחיות אלקי לא יתקיים כלל ועכ"ז לא יעלה הניצוץ אלקי שבו לרצון לפני הוי' להתכלל באורו וקדושתו ית' רק נדחה לחוץ

נמשכים ניצוץ וחיות אלוקיים המחיים ומהווים אותו, שכן בלעדי הניצוץ והחיות האלוקיים לא היה מתקיים כלל; ובכל זאת, הניצוץ האלוקי שבו אינו עולה לרצון לפני ה' כדי להיכלל באורו ובקדושתו יתברך, אלא נדחה החוצה.

והרי זה כמו אכזריות על הניצוץ אלקי שבו גם צריך האדם להתנהג בנפשו במדת אכזריות להיות סר מרע בבחינת אתכפייא כו' בכמה גדרים וסייגים דקדוקי סופרים קדש א"ע במותר לך כו'

והרי זו מעין אכזריות כלפי הניצוץ האלוני שבו. גם על האדם לנהוג בנפשו במידת אכזריות, להיות סר מרע בבחינת אתכפייא וכו', באמצעות גדרים וסייגים רבים, דקדוקי סופרים, ו"קדש עצמך במותר לך" וכו'.

ולכן נקרא בבחי' שחורות כעורב (וע' בזהר ח"ג קל"ב א' ק"מ ע"א ע"ט ב' קכ"ז ב'. ח"ב קי"ו א') ולכן הוא נקרא "שחורות כעורב". (ועיין בזהר חלק ג, קל"ב ע"א, ק"מ ע"א, ע"ט ע"ב, קכ"ז ע"ב; חלק ב, קט"ז ע"א.)

וע"ז נאמר שחורה אני שמקבלת בחי' הטפה היא בחי' ח"ע בבחי' שחורה דהיינו בבחי' ההלכות ודקדוקי סופרים שהן קוצותיו תלתלים שחורות כעורב כנ"ל.

ועל כך נאמר "שחורה אני", שכן היא מקבלת את בחינת הטיפה — חכמה עילאה — בבחינת שחורה, כלומר בדמות ההלכות ודקדוקי סופרים, שהן "קוצותיו תלתלים שחורות כעורב", כפי שנתבאר לעיל.

וגם שחורה אני בבחי' קיום המצות מעשיות שהן בדברים המלוכשים בגשמיות ממש וכללותן היא צדקה

וגם "שחורה אני" בבחינת קיום המצוות המעשיות, הנעשות בדברים המלוכשים בגשמיות ממש; וכוללותן היא צדקה,

שהיא בגשמיות ממש וחיובה הוא ע"י עסק האדם בעוה"ז שעוסק בפרקמטיא ומרויח בה שע"ז נתחייב בצדקה. ובשעה שהוא עוסק בפרקמטיא נמצא שהוא מלוכש בעניני עוה"ז ממש.

שהיא בגשמיות ממש, וחיובה בא לאדם בשל עיסוקו בעולם הזה: הוא עוסק במסחר ומרויח, ועל ידי כך מתחייב בצדקה. ובשעה שהוא עוסק במסחר הוא שקוע בעניני העולם הזה ממש.

עכ"ז ונאווה שבצדקה כתיב וצדקה תרומם גוי שע"י שנותן צדקה לעני מעמלו ויגיעו חיי נפשו הוא מעלה ומרומם את כל נפש הבהמית וחיותה:

ובכל זאת "ונאווה", שהרי על הצדקה נאמר "וצדקה תרומם גוי": כשאדם נותן צדקה לעני מתוך עמלו ויגיעו, שהם חיי נפשו, הוא מעלה ומרומם את כל הנפש הבהמית שלו ואת חיותה.

7 וזהו ונתתם חמישית לפרעה שע"י הצדקה שנותן חומש מיגיעו נעשה בחי' פרעה הוא בחי' גילוי מלשון כי פרעה אהרן שנמשך גילוי אור א"ס ב"ה ממש על נפשו

וזהו [פירוש] "ונתתם חמישית לפרעה": באמצעות הצדקה, שבה הוא נותן חמישית מיגיעו, נעשית בחינת פרעה, שהיא בחינת גילוי, מלשון "כי פרעה אהרן": גילוי אור אין סוף עצמו, ברוך הוא, נמשך על נפשו.

לכן אומרים קודם כל מצוה ברוך אתה הוי' אלקינו שכרוך ונמשך אור א"ס ב"ה מעולם ועד עולם
בבחי' אתה

לכן אומרים לפני כל מצווה: "ברוך אתה הוי' אלקינו", כלומר שאור אין סוף, ברוך הוא, יהיה "ברוך" — נמשך
— "מעולם ועד עולם", בבחינת "אתה",

דהיינו בבחי' גילוי כאלו הוא לנוכח להיות הוי' אלקינו ממש להיות נתפס ונקלט אלקותו ית' בנפש
ממש

כלומר בבחינת גילוי, כאילו הוא נוכח מולו, כך שהוי' יהיה ממש "אלקינו": שהאלקות שלו יתברך תיקלט
ותיתפס ממש בנפש.

ועל ה' אמרו רז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דהיינו שיהא נתפס ונקלט בו בחי' תלמודו
שהוא בחי' חכמה עילאה

ועל כך אמרו רז"ל: "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו"; כלומר, שתורתו, שהיא בחינת חכמה עילאה, תיקלט
ותיתפס בו,

כמו האשה שקולטת הטפה עד"מ שאם אינו נתפס ונקלט בבחי' נשמתו אור התורה הרי זה

כמו אישה שקולטת את הטיפה, על דרך משל. כי אם אור התורה אינו נתפס ונקלט בנשמתו, הרי הוא

כמו האשה הפולטת כו' (עמ"ש מענין קליטה גבי שמיני עצרת בד"ה ה' לי בעוזרי ובד"ה טוב
לחסות וגם בשאר דרושים שם)

כמו אישה שפולטת אותה וכו'. (ראו מה שנכתב בענין הקליטה לגבי שמיני עצרת, במאמר המתחיל "ה' לי
בעוזרי" ובמאמר המתחיל "טוב לחסות", וכן בשאר הדרושים שם.)

וזהו ונתתם חמישית לפרעה שנעשה בחי' פרעה וגילוי בנפשו ממש (עמ"ש על פסוק זה בע"ח) (שער ל"א
פ"ז) ובלק"ת פ' ויגש ומזה נמשך להיות וארבע הידות יהי' לכם כי

וזהו "ונתתם חמישית לפרעה": שבנפשו ממש נעשות בחינת פרעה וגילוי. (ראו מה שנכתב על פסוק זה בע"ח
חיים, שער ל"א, פרק ז', ובלקוטי תורה [של האריז"ל], פרשת ויגש.) ומתוך כך נמשך "וארבע הידות יהיה
לכם", כי

הנה בחי' ארבע הידות הן יד הגדולה יד החזקה יד רמה וזרוע הנטויה. יד הגדולה הוא מ"ש וירא
ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים.

ארבע הידות הן היד הגדולה, היד החזקה, היד הרמה והזרוע הנטויה. היד הגדולה היא כמו שנאמר: "וירא
ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים".

פִּי שֶׁאֶפִּילוּ בַּבְּחִינָה מִצְרִים יֵשׁ בַּחֲיֵי הַמִּשְׁכָּה וְהַתַּפְשֻׁטוֹת בַּחֲיֵי הַיָּד הַגְּדוֹלָה שֶׁנִּמְשְׁכָה וְנִתְפַּשְׁטָה עַד לַמָּטָה מֵאֵד אֶפִּילוּ בַּבְּחִינָה מִצְרִים

כלומר, גם בבחינת מצרים יש המשכה והתפשטות של בחינת היד הגדולה, שנמשכה והתפשטה למטה מאוד, אפילו בבחינת מצרים;

דְּהֵיינו שֶׁנִּמְשֵׁךְ חֶסֶד עֲלִיּוֹן כִּי שֶׁאֶפִּילוּ בַּבְּחִינָה נֶפֶשׁ הַשְּׁפֵלָה מִמִּדְרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת שֶׁבַעֲשִׂיָּה וּמְלוּבֶשֶׁת בַּגְּשְׁמִיּוֹת מִמֶּשׁ נּוֹפְלִין הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה.

כלומר, חסד עליון נמשך בעוצמה רבה כל כך, עד שגם בנפש שפלה, מן הדרגות התחתונות שבעשיה, המלובשת בגשמיות ממש, עולים הרהורי תשובה.

8 וְזֶהוּ עֵינֵי יָד הַגְּדוֹלָה אֲךָ הִנֵּה נֹדֵעַ שְׁלֹאֹם מִלֹּאֹם יֵאֱמָר זֶה לַעֲוֹמֶת זֶה עֹשֶׂה אֱלֹקִים וְאֵלֶּמְלָא הַקַּב"ה עוֹזְרוֹ כּוֹי

וְזֶהוּ עֵינֵי יָד הַגְּדוֹלָה. אֲךָ יָדוּעַ שְׁלֹאֹם מִלֹּאֹם יֵאֱמָר, "זֶה לַעֲוֹמֶת זֶה עֹשֶׂה אֱלֹקִים", וְ"אֵלֶּמְלָא הַקַּב"ה עוֹזְרוֹ" וכו'.

וְעוֹזֵר זֶה וְסִיּוּעַ זֶה נִקְרָא יָד הַחֲזָקָה לְנִצָּח וּלְכַבּוֹשׁ כּוֹי וְיָד רִמָּה הֵיינו לְרֹמֶם וּלְקַשֵּׁר נִפְשׁוֹ בְּקִיּוֹם וְאֶהֱבֶת בְּכָל לִבִּי כּוֹי

עוֹזֵר וְסִיּוּעַ אֵלֶּה נִקְרָאִים הַיָּד הַחֲזָקָה — לְנִצָּח וּלְכַבּוֹשׁ וכו'. הַיָּד הַרְמָה הִיא לְרֹמֶם וּלְקַשֵּׁר אֶת נִפְשׁוֹ בְּקִיּוֹם "וְאֶהֱבֶת... בְּכָל לִבִּי" וכו'.

וְזִרְעַת הַנְּטוּיָה הוּא גִּי' בַּחֲיֵי יָד שְׁבִיד יֵשׁ גִּ' פִּירְקִין הַעֲלִיוֹנָה נִקְרָא זִרְעַת הִיא בַּבְּחִי' נְטוּיָה שֶׁהִיא פְּשׁוּטָה לַמָּטָה מִטָּה בַּבְּחִי' וַיִּמְיֵנו תַּחְבֵּקְנִי כָּאֵדָם הַחֹבֶק כּוֹי. שֶׁלֹּא לִהְיוֹת בַּבְּחִי' נִפְרָד חֲיִי כּוֹי.

גַּם הַזִּרְעַת הַנְּטוּיָה הִיא בַּבְּחִינָה יָד, שֶׁהִיא בִּיד יֵשׁ שְׁלוּשָׁה פִּרְקִים, וְהַעֲלִיּוֹן נִקְרָא זִרְעַת. הִיא "נְטוּיָה", פְּשׁוּטָה לַמָּטָה־מִטָּה, בַּבְּחִינָה "וַיִּמְיֵנו תַּחְבֵּקְנִי", כִּמוֹ אֵדָם הַמַּחְבֵּק וכו', כִּדִּי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה חֲלִילָה בַּבְּחִינָה נִפְרָד וכו'.

וְכִי הוּא נִמְשֵׁךְ עִי' הַצְּדָקָה שֶׁעִי' זֶה וְאַרְבַּע הַיָּדוֹת יֵהִי לָכֵם לְזִרְעַת הַשְּׁדָה שֶׁבּוֹמֵן הַגְּלוּת הַכֹּל הוּא רַק בַּבְּחִינָה זִרְעָה אֹרֶז לְצִדִּיק כּוֹי כִּמְיֵשׁ בַּמִּדְרָשׁ:

כֹּל זֶה נִמְשֵׁךְ בְּאַמְצָעוֹת הַצְּדָקָה, שֶׁבְּאַמְצָעוֹת "וְאַרְבַּע הַיָּדוֹת יֵהִי לָכֵם לְזִרְעַת הַשְּׁדָה"; כִּי בּוֹמֵן הַגְּלוּת הַכֹּל הוּא רַק בַּבְּחִינָה זִרְעָה, "אֹרֶז לְצִדִּיק" וכו', כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּדְרָשׁ.

9 ג ובבחי התורה שהיא בבחי שחורה והלכות ודקדוקי סופרים שבמצוי ל"ת שהן בבחינת שחורות כעורב הנ"ל.

ג. ובבחינת התורה שהיא בבחינת שחורה — ההלכות ודקדוקי סופרים שבמצוות לא תעשה, שהם בבחינת "שחורות כעורב" הנזכרת לעיל:

הנה אמרו ז"ל ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה. והענין כי הנה בשלשה דברים ברא הקב"ה את עולמו בספר וסופר וסיפור.

אמרו רז"ל: "ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה". העניין הוא שהקב"ה ברא את עולמו בשלושה דברים: ספר, סופר וסיפור.

ספר זו תורה שבכתב וסופר למעלה מבחי ספר היא בחי תורה שבעל פה כי לכן נקרא דברי חכמים דברי סופרים שהן למעלה מבחי ספר

ספר הוא התורה שבכתב, וסופר — שנעלה מבחינת ספר — הוא בחינת תורה שבעל פה. לכן דברי חכמים נקראים "דברי סופרים": הם למעלה מבחינת ספר.

(ועמ"ש מזה בד"ה זה שמי וד"ה לבך יהגה אימה איה סופר ובמ"א על פסוק ושאתם מים בששון) הוא בחי תורה שבכתב שמח"ע שהוא בחי נר מצוה ותורה אור.

(ראו מה שנכתב על כך במאמר המתחיל "זה שמי", במאמר המתחיל "לבך יהגה אימה איה סופר", ובמקום אחר על הפסוק "ושאתם מים בששון"). [ספר] הוא בחינת התורה שבכתב, שמקורה בחכמה עילאה, והיא בחינת "נר מצוה ותורה אור".

והנה אור הנר המאיר הוא מגוון הסמוך לפתילה אבל הגוון לבן המקיף עליו הוא אינו מאיר בעצמו והנה, האור המאיר שבנר בא מהגוון הסמוך לפתילה; אבל הגוון הלבן המקיף אותו אינו מאיר בעצמו,

אלא הוא מקור האור שממנו נמשך ומתפשט האור המאיר וכך הם דברי חכמים נקי דברי סופרים אלא הוא מקור האור, שממנו נמשך ומתפשט האור המאיר. וכך גם דברי חכמים, הנקראים "דברי סופרים",

שמהם נמשך להיות בחי הספר היא בחי תורה אור והם הם בבחי מקור האור בחי המקיף שהוא בחי ישת חשך סתר

שמהם נמשכת בחינת הספר, בחינת "תורה אור"; והם עצמם בבחינת מקור האור, בחינת המקיף, שהיא בחינת "ישת חושך סתר".

ולכן רוב דקדוקי סופרים הם במצות לא תעשה ששם הרבה גדרים וסייגים לתורה יותר מבמצות עשה כי בחיי מצות ל"ת יש בהן יתרון ומעלה יתירה מבמצות עשה.

ולכן רוב דקדוקי סופרים הם במצוות לא תעשה, שבהן יש לתורה גדרים וסייגים רבים יותר מאשר במצוות עשה; שכן במצוות לא תעשה יש יתרון ומעלה על פני מצוות עשה.

כמארז"ל זכרי עם ו"ה רמ"ח שמי עם י"ה שס"ה שהל"ת הם בבחינת י"ה שהוא למעלה מו"ה כי המ"ע הם בבחי' שם ו"ה עלמא דאתגליא

כמאמר רז"ל: "זכרי עם ו"ה, רמ"ח; שמי עם י"ה, שס"ה". מצוות לא תעשה הן בבחינת י"ה, שהיא למעלה מו"ה, כי מצוות עשה הן בבחינת שם ו"ה, עלמא דאתגליא.

כי רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים דמלכא שהן כלים ומשכן להחיות הנמשך ומתפשט בהם מעצם הנפש שהחיות מתלבש בהם ממש להחיות האברים נשמעים לרצונו כו'.

כי "רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים דמלכא": הם כלים ומשכן לחיות הנמשכת ומתפשטת בהם מעצם הנפש. החיות מתלבשת בהם ממש, כך שהאברים נשמעים לרצונה וכו'.

אבל הל"ת הם בבחינת י"ה שהוא בבחי' עלמא דאתכסיא שאין החיות ואור א"ס מבחי' זו מתלבש בגילוי הנפש

אבל מצוות לא תעשה הן בבחינת י"ה, שהיא בחינת עלמא דאתכסיא, שכן החיות ואור אין סוף שבבחינה זו אינם מתלבשים בנפש באופן גלוי,

אלא בבחי' העלם בבחי' ואתה משמרה בקרבי לפי שאין בנפש כלי ומשכן להשראת אור א"ס ב"ה בבחי' זו להחיות בבחי' גילוי בהתלבשות ממש

אלא בהעלם, בבחינת "ואתה משמרה בקרבי", משום שאין בנפש כלי ומשכן להשראת אור אין סוף, ברוך הוא, בבחינה זו, באופן שיהיה גלוי ומלוכש ממש,

אלא בבחי' שלילה בחי' לא כמ"ש בארץ לא זרועה שהוא זרועה בבחי' לא כו' וכמ"ש במ"א שזהו ענין דביקת הנפש באלקות למעלה בשרשה בבחינת סובב ישת חושך סתרו כו'

אלא בבחינת שלילה, בבחינת "לא", כמו שנאמר "בארץ לא זרועה" — שהיא זרועה בבחינת "לא" וכו'. וכמו שהוסבר במקום אחר, זהו ענין דבקות הנפש באלקות למעלה, בשורשה, בבחינת סובב, "ישת חושך סתרו" וכו',

בחי' חושך ולא אור נגלה כו' שא"א להגיע לבחי' זו בבחי' מעשה המצות אשר יעשה אותם האדם אלא בבחי' ל"ת שהוא בחי' שלילה ולא כו'.

בחינת חושך ולא אור גלוי וכו', שכן אי אפשר להגיע לבחינה זו באמצעות מעשה המצוות שהאדם עושה; אפשר להגיע אליה רק באמצעות מצוות לא תעשה, שהן בחינת שלילה ו"לא" וכו'.

10 ועי' יערה עליו רוח ממרום השראת אור א"ס ב"ה הסובב כל עלמין בנפשו ובזה תתעלה גם נפשו הבהמית כי

ובאמצעות כך "יערה עליו רוח ממרום": אור אין סוף, הסובב כל עלמין, שורה בנפשו. ובכך תתעלה גם נפשו הבהמית, כי

הנה הנפש הבהמית שרשה מבחי' פני אריה פני שור שבמרכבה כו' משמרי אופנים שהן למטה מהשרפים כו'.

שורש הנפש הבהמית הוא מבחינת פני אריה ופני שור שבמרכבה וכו', משומרי האופנים, שהם למטה מהשרפים וכו'.

אך הנה כתיב והאופנים ינשאו לעומתם והאופנים ברעש גדול כו'. כי הנה השרפים אומרים קדוש ומובדל כו'

אבל נאמר "והאופנים ינשאו לעומתם", וכן "והאופנים ברעש גדול" וכו'. כי השרפים אומרים "קדוש", כלומר מובדל וכו',

הוי' צבאות אות היא בצבא דילי' אלף אלפים ורבוא רבבן מספר גדוד אחד ולגדודיו אין מספר כולם אין מקבלים חיות רק מבחינת אות א' מלא כל הארץ כבודו.

"הוי' צבאות" — "אות היא בצבא דיליה". "אלף אלפים ורבוא רבבן" הוא מספרו של גדוד אחד, ו"לגדודיו אין מספר"; כולם מקבלים חיות רק מבחינת אות אחת. "מלא כל הארץ כבודו":

כבודו הוא ל"ב נתיב ות החכמה כי אין כבוד אלא תורה והיא המתלבשת להיות מלא כל הארץ הלזו התחתונה בבחי' כבודו

"כבודו" הוא ל"ב נתיבות חכמה, שכן "אין כבוד אלא תורה"; והיא [התורה] המתלבשת כך ש"מלא כל הארץ", הארץ התחתונה הזאת, תהיה מלאה בה בבחינת "כבודו",

היינו בבחינת זיו והארה בעלמא והאופנים המקבלים מהם ינשאו לעומתם ומרעשים ברעש גדול מחמת עוצם קדושת אור א"ס שכשמו כן הוא אין לו סוף כו'.

כלומר בבחינת זיו והארה בלבד. והאופנים, המקבלים מהם, "ינשאו לעומתם" וירעשו "ברעש גדול", מפני עוצם קדושתו של אור אין סוף, שכפי ששמו מעיד עליו אין לו סוף וכו'.

11 והנה לא ברעש ה' ואחר הרעש אש בבחינת צמאון ותשוקה בכלות הנפש ממש בבחי' ביטול והתכללות באור א"ס ב"ה למעלה מכדי שתוכל נפשם שאת וצמאון ותשוקה זו אינה בבחי' כבודו היא בחי' זיו והארה בלבד.

והנה, "לא ברעש ה'", "ואחר הרעש אש": בבחינת צמאון ותשוקה, עד כלות הנפש ממש, בבחינת ביטול והתכללות באור אין סוף, ברוך הוא, למעלה מכפי שהנפש יכולה לשאת. וצמאון ותשוקה אלה אינם לבחינת "כבודו", שהיא זיו והארה בלבד,

אלא בבחי' את השמים ואת הארץ אני מלא בחינת אני ממש דהיינו השראת א"ס ב"ה הסוכ"ע ממש. אלא לבחינת "את השמים ואת הארץ אני מלא" — בחינת "אני" ממש, כלומר השראת אין סוף עצמו, הסוכב כל עלמין.

12 וזהו והאופנים ינשאו שמתנשאים לעומת השרפים למעלה מהם. ומבחינת צמאון זה ותשוקה זו נמשך להיות כמ"ש צמאה לך נפשי כו' כן בקדש חזיתך קדש מלה בגרמ"י בחי' קדש ומוכדל חזיתך להיות גילוי אלקות

וזהו "והאופנים ינשאו": הם מתנשאים לעומת השרפים ולמעלה מהם. מן הצמאון והתשוקה האלה נמשכת בחינת "צמאה לך נפשי" וכו', "כן בקודש חזיתך". "קודש" הוא מילה בפני עצמה, בחינת קדוש ומוכדל; "חזיתך" — שתהיה התגלות אלקות,

וכמו שיהיה לעתיד ונגולו כספר השמים וכתוב השמים החדשים והארץ החדשה שלא יהיו שמים וארץ גשמיים המעלימים ומסתירים כבוד ה' להיות יש ודבר בפני עצמו

וכמו שיהיה לעתיד: "ונגולו כספר השמים", ונאמר "השמים החדשים והארץ החדשה". לא יהיו עוד שמים וארץ גשמיים המעלימים ומסתירים את כבוד ה', כך שייראו כיש וכדבר בפני עצמם.

שהרי בכל דבר נמשך אור א"ס ב"ה כמ"ש והר סיני עשן כולו עולם שנה נפש עולם בחינת מקום ששם נמשך בחי' א"ס כמ"ש הנה מקום אתי.

שהרי בכל דבר נמשך אור אין סוף, ברוך הוא, כמו שנאמר "והר סיני עשן כולו": עולם, שנה, נפש. "עולם" הוא ממד המקום, שאליו נמשכת בחינת אין סוף, כמו שנאמר "הנה מקום אתי".

13 וכן בבחינת שנה בבחי' זמן מלך מלך וימלוך עבר עתיד הוה הכל הוא בבחי' אי"ס כו'.

וכך גם בבחינת שנה, בבחינת הזמן: "מלך, מלך וימלוך" — עבר, עתיד והווה; הכול הוא בבחינת אין סוף וכו'.

וכן בנפש יש הארת אור אי"ס וכל החיים יודוך סלה וגן עדן העליון ותחתון ויש גן עדן למעלה מגן עדן עד אין קץ ותכלית בעילוי אחר עילוי כו'.

וכך גם בנפש יש הארה מאור אין סוף: "וכל החיים יודוך סלה", וגן עדן העליון והתחתון; ויש גן עדן למעלה מגן עדן, עד אין קץ ותכלית, בעילוי אחר עילוי וכו'.

14 ולעתיד כשיזדכך העולם וחומריות וגסות שבו אזי עין בעין יראו כו'. וזהו שחורה אני ונאווה שעל ידי

ולעתיד, כאשר העולם והחומריות והגסות שבו יזדככו, אזי "עין בעין יראו" וכו'. וזהו "שחורה אני ונאווה": על ידי

בחי' שחורה היא בחי' דביקת הנפש בקיום ושמירת מצות לא תעשה שהן בבחי' שחורות כעורב על ידי זה יהיה לעתיד גילוי אור אי"ס ב"ה הסוכי"ע

בחינת "שחורה", שהיא דבקות הנפש [בה'] באמצעות קיום ושמירת מצוות לא תעשה, שהן בבחינת "שחורות כעורב", על ידי זה יהיה לעתיד גילוי אור אין סוף ברוך הוא הסוכב כל עלמין,

שהוא למעלה מגדר עלמין שהוא למעלה מכדי שתוכל הנפש שאת אלא בבחינת שלילה ארץ לא זרועה ובבחי' זו נאווה יותר מבנות ירושלים כו'.

שהוא למעלה מגדר העולמות, ולמעלה ממה שהנפש יכולה לשאת, אלא בבחינת שלילה — "ארץ לא זרועה". ובבחינה זו היא נאווה יותר מבנות ירושלים וכו'.

(ועמ"ש מענין שחורה אני ונאווה בד"ה קול דודי. דקאי על תשבע"פ כו' והוא ע"ד שנתבאר למעלה בענין דברי סופרים כו' וע' בפ' בראשית דמ"ט סע"א ובסה"מ סי' קל"ז וסוף ח"א סי' ה' ובפ' שמות י"ד א' ובפ' אחרי דנ"ט ב' בלק קצ"א א'):

(ועיין מה שנכתב בעניין "שחורה אני ונאווה" בדיבור המתחיל "קול דודי", שהכוונה לתורה שבעל פה וכו', והוא על דרך מה שנתבאר למעלה בעניין דברי סופרים וכו'. ועיין בפרשת בראשית, דף מ"ט סוף עמוד א'; ובסה"מ, סימן קל"ז, ובסוף חלק א, סימן ה'; ובפרשת שמות, י"ד ע"א; ובפרשת אחרי, דף נ"ט ע"ב; בלק, קצ"א ע"א.)

ביאור ענין שחורה אני ונאווה

ביאור על "שחורה אני ונאווה"

1 ביאור ענין שחורה אני ונאווה. הוא מאמר כנסת ישראל לבנות ירושלים הן הנשמות הופשטות מן הגוף.

ביאור ענין "שחורה אני ונאווה". זהו מאמרה של כנסת ישראל אל "בנות ירושלים", שהן הנשמות המופשטות מן הגוף.

והענין כי השכינה היא מלי דאצי המתלבשת בבי"ע ושכנתי בתוכם. השוכן אתם בתוך טומאותם. היא האומרת ששחורה אני ואעפ"כ נאווה.

הענין הוא שהשכינה היא מלכות דאצילות, המתלבשת בבריאה, יצירה ועשיה, ככתוב: "ושכנתי בתוכם", וכן: "השוכן אתם בתוך טומאותם". היא האומרת: "שחורה אני, ואף על פי כן נאווה".

וביאור בנות ירושלים הוא כי הנה הנשמות מתחלה היו כלולים בבחי' עיבור באצי' ואח"כ נמשכים בבחי' לידה בבי"ע (ועמ"ש מזה בד"ה הים ראה וינוס)

וביאור "בנות ירושלים" הוא שהנשמות היו תחילה כלולות בבחינת עיבור באצילות, ואחר כך נמשכות בבחינת לידה בבריאה, יצירה ועשיה (ועיין במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "הים ראה וינוס").

ואזי נעשו בעלי גבול כי אין בחי' א"ס אלא באצילות ששם מסתיים הארת הקו וחוט מאור א"ס כו' (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב).

ואז נעשו בעלי גבול, כי בחינת אין סוף אינה אלא באצילות, ששם מסתיימת הארת הקו והחוט מאור אין סוף וכו' (ועיין במה שנכתב על כך בביאור על הפסוק "מי מנה עפר יעקב").

משא"כ בבי"ע לא מיבעיא מלאכים מיכאל באהבה וגבריאל ביראה ופחד ג"כ קדוש ב"ב שעות כו' הכל הם בבחינת גבול כו' והמלאכים שקטרגו ואמרו מה אנוש הושיט אצבעו כו'

מה שאין כן בבריאה, יצירה ועשיה: לא רק המלאכים — מיכאל באהבה וגבריאל ביראה ובפחד, וכן האומרים "קדוש" במשך שתיים-עשרה שעות וכו' — כולם בבחינת גבול וכו'; וכן המלאכים שקטרגו ואמרו "מה אנוש" — הושיט אצבעו וכו',

כי לא יוכלו לקבל יותר מבחי גבול ומדה שבהם וז"ש להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו שלא כל מדת מלכותו ית' מלובשת בהם

כי אינם יכולים לקבל יותר מבחינת הגבול והמידה שבהם. וזהו שכתוב: "להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו" — לא כל מידת מלכותו יתברך מלובשת בהם,

אלא כבוד וזיו ואעפ"כ זיו זה המעט מזעיר הדר הוא להם כו' אלא אפי' נשמות

אלא רק כבוד וזיו; ואף על פי כן, הזיו הזה, שהוא מעט מזעיר מהדרו, הוא כל מה שיש להם וכו'. ולא רק המלאכים, אלא אפילו הנשמות,

כמו נשמות האבות אברהם יצחק ויעקב יש בחי' אברהם יצחק ויעקב באצי' דאיהו וחיוהי חד. אבל אברהם יצחק ויעקב שבכריאה הם בבחי' בע"ג כו'.

כגון נשמות האבות אברהם, יצחק ויעקב: יש בחינת אברהם, יצחק ויעקב באצילות, ששם "איהו וחיוהי חד"; אבל אברהם, יצחק ויעקב שבכריאה הם בבחינת בעלי גבול וכו'.

2 ובחינת גבול זה הוא בלידת הנשמות בבי"ע. משא"כ בבחי' עיבור באצי' שם איהו וחיוהי וגרמוהי חד.

בחינת גבול זו נוצרת בלידת הנשמות בכריאה, יצירה ועשיה. לא כן בבחינת עיבור באצילות: שם "איהו וחיוהי וגרמוהי חד".

כי שם מאיר אור א"ס ונשמות אלו שבבחי' עיבור נקראו בנות ירושלים שלפי שהן בבחי' עיבור במלי' נקראו בנות ונקראו ע"ש ירושלים שמקבלות יראה שלם שלימות היראה בבחי' ביטול אמיתי דאיהו וחיוהי חד שבבחי' אצי'.

כי שם מאיר אור אין סוף. הנשמות הללו, הנמצאות בבחינת עיבור, נקראות "בנות ירושלים": מכיון שהן בבחינת עיבור בתוך מלכות, הן נקראות בנות; והן נקראות על שם ירושלים, משום שהן מקבלות יראה שלמה, שלמות היראה, בבחינת ביטול אמיתי של "איהו וחיוהי חד" שבאצילות.

3 והנה מאמר השכינה להם שחורה אני ואעפ"כ נאווה כי הנה שחורה אני בירידה בבע"ג כי נעשה שחרות מחמת מרירות על עוצם ריחוקה מיחוי"ע

והנה אמירת השכינה אליהן "שחורה אני, ואף על פי כן נאווה": "שחורה אני" בירידתי בקרב בעלי גבול, שכן השחרות נוצרה מן המרירות על ריחוקה הרב מיחודא עילאה.

ועל זה נופל רחמנות גדולה כמאמר אלקי עולם ברחמיך הרבים כו' ואזי נקרא המלי' שחרחורת ב' בחי' שחרות.

ועל כך מתעוררת רחמנות גדולה, כמאמר "אלקי עולם, ברחמיך הרבים" וכו'. ואז נקראת המלכות "שחרחורת" — שתי בחינות של שחרות.

הא' ממרירות הנ"ל ומבשרי אחזה מרירות האדם בנפשו לעורר רחמים רבים על נפשו שמרירות זו משכנה בלב בחלל השמאלי המלא דם כו'

הראשונה נובעת מן המרירות האמורה. "ומבשרי אחזה" — אדם מכיר בנפשו את המרירות, כדי לעורר רחמים רבים על נפשו; מקומה של מרירות זו בלב, בחלל השמאלי המלא דם וכו'.

ועל בחי' מרירות זו שבמלי' כתיב ששזפתני השמש פי' יחו"ע שנקרא שמש ומגן שזפתני בזכרי על בחי' יחו"ע נעשה בחי' שחרות ומרירות כנ"ל וכדפירש בפ' תזריע (דמ"ה ע"ב) ששזפתני השמש דאסתלק מני שמשא מלאנהרא לי כו'

ועל בחינת מרירות זו שבמלכות נאמר "ששזפתני השמש". כלומר, יחודא עילאה, שנקרא "שמש ומגן", "שזפתני": כשאני נזכרת בבחינת יחודא עילאה, נוצרת שחרות ומרירות כאמור. וכפי שפירש בפרשת תזריע (דף מ"ה ע"ב): "ששזפתני השמש" — השמש הסתלקה ממני ואינה מאירה לי וכו'.

ע"ש: (וזהו ענין מארז"ל מצות נר חנוכה משתשקע החמה. פי' כי עיקר ירידת המלי' לבי"ע היינו בזמן שאין בהמ"ק קיים ואז הוא בחי' דאסתלק מני שמשא כו' וזהו ענין משמשקע החמה.

ע"ן שם. (וזהו ענין מאמר חז"ל שמצות נר חנוכה היא "משתשקע החמה". פירוש: עיקר ירידת המלכות לבריאה, יצירה ועשיה הוא בזמן שבית המקדש אינו קיים; אז מתקיים בה "הסתלקה ממני השמש" וכו', וזהו ענין "משתשקע החמה".)

וכדי להאירה הוא ע"י נר חנוכה וכמ"ש מזה בביאור ע"פ רני ושמחי בת ציון כו' אור ושמן ופתילה כו' הכל ממשיכים גם למטה כו' ע"ש

ולהאיר אותה עושים זאת באמצעות נר חנוכה, כפי שנכתב על כך בביאור על הפסוק "רני ושמחי בת ציון" וכו': האור, השמן והפתילה וכו' נמשכים כולם גם למטה וכו'; ע"ן שם.

והנה מצות נר חנוכה היא מדברי סופרים שהוא בחינת מקור האור כו' שע"ז הוא המשכת בחינת ונאווה בבחינת שחורה אני כנ"ל) והשחרות הכי הוא הירידה עצמה להתלבש במצות מעשיות ולא מחמת ששזפתני השמש לבד

והנה מצות נר חנוכה היא מדברי סופרים, שהיא בחינת מקור האור וכו'; ועל ידה נמשכת בחינת "ונאווה" לתוך בחינת "שחורה אני", (כאמור.) והשחרות השנייה היא עצם הירידה להתלבש במצוות מעשיות, ולא רק מחמת "ששזפתני השמש",

אלא מחמת גשמיות הירידה עצמה שמלובשת בענינים גשמיים שבהם נעשו המצות קרבנות מבעלי חיים ציצית מצמר תפילין מקלף כו'

אלא בגלל הגשמיות שבעצם הירידה, כאשר היא מתלבשת בדברים גשמיים שבהם מקיימים את המצוות: קרבנות מבעלי חיים, ציצית מצמר, תפילין מקלף וכו'.

(ועמ"ש כפ' במדבר סד"ה וידבר כו' במדבר סיני מענין בחינת ומדרגת הרחמנות ד"כ שבטים לעורר רחמים על ניצוץ אלקות שירד ממקום כבודו כו')

(ועיין כמה שנכתב בפרשת במדבר, בסוף המאמר המתחיל "וידבר וגו' במדבר סיני", על בחינת ומדרגת הרחמנות של שנים-עשר השבטים, לעורר רחמים על ניצוץ אלוהי שירד ממקום כבודו וכו',

והרחמנות דבחינת ע' נפש יוצאי ירך יעקב לעורר רחמים רבים מאד על נפשו ולא בשביל הירידה לבדה שירדה ממקום כבודה אלא אף גם זאת שנתלבשה בגוף החומרי ע"ש.

והרחמנות של בחינת שבעים הנפש יוצאי ירך יעקב — לעורר רחמים רבים מאוד על נפשו, לא רק מפני הירידה, שירדה ממקום כבודה, אלא גם מפני שהתלבשה בגוף החומרי; עיין שם.

וזהו ענין ב' בחינות שחרות הנ"ל האי מה שירדה ממקום כבודה. הכי גם זאת שנתלבשה בגוף החומרי כו')

וזהו ענין שתי בחינות השחרות האמורות: הראשונה, שירדה ממקום כבודה; השנייה, שגם התלבשה בגוף החומרי וכו').

והנה זאת נחמתה הגם כי שחורה אני אעפ"כ ונאווה שמזה השחרות דוקא נעשה בחינת ונאווה כי והנה זו נחמתה: אף על פי ש"שחורה אני", בכל זאת "ונאווה", שכן דווקא מן השחרות הזאת נעשית בחינת "ונאווה". כי

הנה ע"י השחרות שבמרירות הריחוק הנה ע"ז נאמר ורב תבואות בכח שור דכד אתכפיא סט"א אסתלק כו'

הנה על ידי השחרות שבמרירות הריחוק נאמר "ורב תבואות בכח שור", כי "כד אתכפיא סטרא אחרא אסתלק" וכו'.

וע"י השחרות בהתלבשות במצות מעשיות הנה המצות הן תרי"ג ארחין ועם ז' דרבנן תר"ך בחינת כתר

ועל ידי השחרות שבהתלבשות במצוות מעשיות: המצוות הן תרי"ג אורחין, ועם שבע המצוות מדברי סופרים הן תר"ך, בחינת כתר,

דהיינו רצון עליון כי יש רצון תחתון המתפשט מחו"ב למדות. אבל רצון העליון הוא הממוצע בין מאציל לנאצלים כנודע.

דהיינו רצון עליון. כי יש רצון תחתון המתפשט מחכמה ובינה אל המדות; אבל הרצון העליון הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים, כידוע.

4 וזהו ונאווה יותר מבנות ירושלים שהן הנשמות שבאצילות שעם היות שמדורם ומשכנם באצילות עצמו ואין להם ירידה בבי"ע

וזהו "ונאווה" יותר מבנות ירושלים, שהן הנשמות שבאצילות. אף שמדורן ומשכנן הוא באצילות עצמה ואין להן ירידה לבריאה, יצירה ועשיה,

הנה חיותם וקיומם הוא מבחינת אותיות כי ס"ר נשמות הן ס"ר אותיות התורה והאותיות הן בחינת כלים אלא שהנשמות הן מבחינת פנימית הכלים ומ"מ בחינת כלים הם משא"כ ע"י ירידת המלי

הנה חיותן וקיומן הם מבחינת אותיות, כי שישים ריבוא הנשמות הן שישים ריבוא אותיות התורה, והאותיות הן בחינת כלים; אלא שהנשמות הן מפנימיות הכלים, ובכל זאת הן בחינת כלים. לא כן בירידת המלכות:

הנה היא עולה בבחינת האורות (ועמ"ש מזה ע"פ ושמתי כדכד) ולא עוד אלא שעולה מעלה מעלה עד רום המעלות עד עצמיות א"ס הפשוט כו':

היא עולה לבחינת האורות (ועיין במה שנכתב על כך על הפסוק "ושמתי כדכד"), ולא זו בלבד, אלא שהיא עולה מעלה מעלה, עד רום המעלות, עד עצמותו של אין סוף הפשוט וכו'.

5 כאהלי קדר. אברהם שיצא ממנו כו' בחינת קדר סיגים ופסולת אך מ"מ יש בו איזה חיות מועט

דקדושה שאם לא כן היה כלה ונפסד

"כאהלי קדר". אברהם שממנו יצא וכו': בחינת קדר — סיגים ופסולת. ובכל זאת יש בו מעט חיות של קדושה, שאם לא כן היה כלה ונפסד;

אלא שהחיות ההוא הוא בבחינת מקיף והוא ענין לבונה שבי"א סממני הקטורת כי עשרה סממנים הן מתלבשים בקליפות והי"א הוא בבחינת מקיף שהוא בעצם לבן כו'.

אלא שחיות זו היא בבחינת מקיף. וזהו ענין הלבונה שבאחד-עשר סממני הקטורת: עשרת הסממנים מתלבשים בקליפות, והאחד-עשר הוא בבחינת מקיף, שכן הוא לבן בעצם וכו'.

וזהו כאהלי קדר שיש להם אהל ומקיף. כך יש אצלי בחינת אוהל ומקיף מבחינת יחודא עילאה ששזפתני השמש כו' שמש ומגן כו'

וזהו "כאהלי קדר": יש להם אוהל ומקיף. כך גם יש אצלי בחינת אוהל ומקיף מבחינת יחודא עילאה — "ששזפתני השמש" וכו', "שמש ומגן" וכו'.

(ור"ל דאם יש בחינת מקיף המחיה אותם שהם משבירת הכלים כו' מכ"ש וכו' שנמשך מקיפים עליונים בקיום המצות מעשיות שהוא תיקון ובירור ק"נ ולהיות ובערת הרע כו')

(כלומר, אם יש בחינת מקיף המחיה אותם, שהם משבירת הכלים וכו', על אחת כמה וכמה שנמשכים מקיפים עליונים באמצעות קיום המצוות המעשיות, שהן תיקון ובירור קליפת נוגה, כדי שיתקיים "ובערת הרע" וכו'.

ועמ"ש לקמן סד"ה לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך ועיין בד"ה ויהי בשלח פרעה בענין לעושי רצונו על אחת כמה וכמה):

ועיין במה שנכתב להלן, בסוף המאמר המתחיל "לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך", וכן במאמר המתחיל "ויהי בשלח פרעה", בענין "לעושי רצונו — על אחת כמה וכמה".

6 כיריעות שלמה. מקיפים יותר עליונים כי יש בחינות במקיפים האחד שמתגלים עתה. והבי שאין

באים לידי גילוי אלא לימות המשיח (ועמ"ש מזה בפ' שמות בביאור על פסוק הבאים ישרש כו')

"כיריעות שלמה" — מקיפים נעלים יותר. יש שתי בחינות במקיפים: הראשונה, אלה המתגלים כעת; והשנייה, אלה שיתגלו רק בימות המשיח (ועיין במה שנכתב על כך בפרשת שמות, בביאור על הפסוק "הבאים ישרש" וכו').

ואותן נקי יריעות שלמה ע"ש הפסוק או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי פי ענין שלום הוא התחברות
ב' הפכיים

ואותם מכנים "יריעות שלמה" על שם הפסוק "או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי". פירוש: ענין השלום הוא
חיבורם של שני הפכים,

דהיינו אורות עליונים שטבעם לעלות ולהסתלק למעלה יאירו למטה וב"פ שלום בפמליא של
מעלה ושל מטה פמליא של מטה התחברות

כלומר, שאורות עליונים, שטבעם לעלות ולהסתלק למעלה, יאירו למטה. ונאמר "שלום" פעמיים: שלום
בפמליה של מעלה ושלום בפמליה של מטה. הפמליה של מטה — חיבור

מלי דאצילות להיות עתיק לבריאה ופמליא של מעלה להיות המשכה והתחברות מבחינת א"ס
כולם בחכמה עשית שהחכמה נקרא עשייה גשמיות לפניו ית' להיות עתיק לאצילות

מלכות דאצילות, שתהיה עתיק לבריאה; ופמליה של מעלה — המשכה וחיבור מבחינת אין סוף, ככתוב "כולם
בחכמה עשית", שהחכמה נקראת עשייה וגשמיות לפניו יתברך, ותהיה עתיק לאצילות.

(ועמ"ש מזה בד"ה צאינה וראינה במלך שלמה) וכל העוסק בתורה לשמה ע"י קריאה באותיות
התורה ממשיך זאת.

(ועיין במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "צאינה וראינה במלך שלמה"). וכל העוסק בתורה לשמה, על ידי
קריאה באותיות התורה, ממשיך זאת.

וזהו אשר יקראוהו באמת. באמת זו התורה כי חכמה נקרא אמת אורייתא מחכמה נפקת כו'

וזהו "אשר יקראוהו באמת". "באמת" — זו התורה, כי חכמה נקראת אמת, ו"אורייתא מחכמה נפקת" וכו'.

ויקראוהו באמת פי' בתוך אמת יקראוהו וימשיכוהו כו' ונקרא יריעות שלמה בה' ה' עילאה ה'
תתאה.

"ויקראוהו באמת" פירושו שבתוך האמת יקראו לו וימשיכוהו וכו'. ונקרא "יריעות שלמה" בה' — ה' עילאה וה'
תתאה.

7 והנה ענין שלום ושלמה עצמן היינו בבחינת התלבשותו בעולמות ועושה שלום ביניהם. אבל
כיריעות שלמה היינו מקיפים עליונים ואין לעומתם בקליפות כלל

והנה ענינם של שלום ושלמה עצמם הוא בבחינת התלבשותו בעולמות ועשיית שלום ביניהם. אבל "כיריעות
שלמה" פירושו אורות מקיפים עליונים, שאין כמותם כלל בקליפות.

כי אהלי קדר בחינת לבונה נגד בחינת מקיף דקדושה. אבל נגד יריעות שלמה אין לעומת זה כלל וזה יתגלה לע"לדוקא כו'.

כי "אהלי קדר", בחינת לבונה, הם כנגד בחינת המקיף של הקדושה; אבל כנגד "יריעות שלמה" אין כלל דבר המקביל להן, והדבר יתגלה דווקא לעתיד לבוא וכו'.

8 וזהו שחורה אני בבי מיני שחרות הנ"ל ואעפ"כ ונאווה כנ"ל והנה כל זה מרומז ג"כ בפסוק מפני שיבה תקום כו'.

וזהו "שחורה אני" בשני סוגי השחרות שזכרו לעיל, ואף על פי כן "ונאווה", כנזכר לעיל. והנה כל זה נרמז גם בפסוק "מפני שיבה תקום" וכו'.

פי' שיבה היינו מ"ש ושער רישי' כעמר נקא שהשערות הם בבחינת לבנונית והן ההלכות רבות שבמ"ע והדרת פני זקן היינו מ"ש קווצותיו תלתלים שחורות כעורב וכמארז"ל דפי' זקן היינו שקנה חכמה.

פירוש: "שיבה" היא מה שנאמר "ושער רישיה כעמר נקא" — השערות הן בבחינת לבנונית, והן ההלכות הרבות שבמצוות עשה. "והדרת פני זקן" הוא מה שנאמר "קווצותיו תלתלים שחורות כעורב"; וכמארז"ל, "זקן" פירושו מי שקנה חכמה.

והן ההלכו' שנמשכו ונתפשטו במצות ל"ת כו'. ויראת מאלקיך היינו דברי סופרים וז' מצות דרבנן וכמארז"ל חמורים דברי סופרים מדברי תורה אני הוי' דכולא חד:

והן ההלכות שנמשכו ונתפשטו במצוות לא תעשה וכו'. "ויראת מאלקיך" הן דברי סופרים ושבע מצוות דרבנן, וכמארז"ל: "חמורים דברי סופרים מדברי תורה". "אני הוי'" — שהכול אחד.